

DOSYA: DEPREM	3
Sunuş	
Deprem Konulu Yuvarlak Masa Toplantısı Üzerine...	4
Deprem Konulu Yuvarlak Masa Toplantısı	6
Söyleşi	
Şehirler Ne İstiyor?	14
Güven Erten	
İ.D.M.P. Ve Toplumsal Mutabakat	18
Hasan Kıvrıoık	
Deprem Şurası Atölye Çalışması	21
H. Ali Ulusoy	
Deprem Şurası Kurumsal Yapılanma Komisyonu Raporu	22
Deprem Şurası Yapı Denetimi Komisyonu	25
Aykut Ülkütekin	
Kentsel Dönüşüm Yasa Tasarısı...	27
Ahmet Uzel	
Kentleşme Ve İmar Düzen(sızlığ)imize İlişkin...	30
Asuman Yeşilirmak	
UIA ve Afetler	33
Emine M. Komut	
Kalıcı Konut Şantiyesinden...	34
Nahide Tan	
Yeni Yaşam Evi	36
Der.: Tezcan Karakuş Candan	
AOÇ'nin Kentlinin Elinden Parça Parça Alınmasına Hayır !	38
UIA Kongre Vadisi Yarışması	40
Yaşasın Kentler	42
9. Ulusal Ödüllerin Kolokiyumu	45
Aslı Özbay	
Nato Zirvesi	46
Tezcan Karakuş Candan	
Hagen'de Türkiye Mimarlığı Sergisi	47
UIA Nedir? Yenir mi, İçilir mi?-II	50
Ahmet Sönmez	
Bir Yudum Keyif	52
Seçkin Tan	
"Tacın Gizemli Şehri Amasya"	53
Tezcan Karakuş Candan	
5. Hasanoğlan Sanat Bayramı	54
Geçen Sayıdan Yansımalar	56
Basında Geçen Ay	58
EDEBİ MEKANLAR - Körlük	60
Jose Saramago	
Görmedim, Duymadım, Konuşmadım	61
H. İsben Önen	
Haber-Duyuru	62
Gelir Gider Tablosu	64

M.O.Ankara Şubesi 38. Dönem Çalışma Programında ayrı bir proje alanı olarak belirlenen 'yayın', bilginin yaygınlaştırılmasının ve mimarlık ortamının zenginleştirilmesinin bir aracı olarak ele alınmıştır. Yayın çalışmalarını sürdürmek üzere Şube Yönetim Kurulu tarafından oluşturulan ve gönüllü katılımlarla genişleyen Yayın Koordinasyon Komisyonu, bu yaklaşımı hayata geçirmek üzere bir dizi toplantı gerçekleştirmiştir. Yapılan ilk toplantıda Ankara Şubesi yayınlarında 37.Dönemde ulaşılan niteliğin korunması ve yeni araçlarla zenginleştirilmesi bir anlayış olarak benimsenmiş, devam eden toplantılar sonrasında ise yayın çalışmalarının

-bülten/teknik bülten

-süresiz yayınlar

-şube çalışmalarının toplumla ilişkilenebileceği güncel yayınlar olmak üzere üç farklı alanda yürütülmesi konusunda görüş birliğine varılmıştır. Komisyon bu doğrultuda kendi içinde görev dağılımı yaparak alt çalışma gruplarına ayrılmıştır.

Üyelerimiz arasında 'özgün' bir iletişim ortamı olarak değerlendirilen 'bülten', bir önceki dönemde olduğu gibi bu dönemde de yayın çalışmaları açısından büyük önem taşımaktadır. Bülten'in tüm üyelerimiz tarafından olumlu bulunan formatının değiştirilmemesi ancak içeriğinin yeni arayışlarla biçimlendirilmesi, bülten çalışma grubunca kabul gören ilk öneri olmuştur. Bu amaçla bültende, üyelerimizin katkılarıyla 'sürekli' kılınacak:

-Yaşadığımız kente ilişkin 'izler','elimizde kalanlar','yok olanlar' başlıkları altında yapılacak değerlendirmeleri kapsayan-'Ankara'dan',

-Yerel yönetimlerde ki gelişmeleri doğrudan ve birinci ağızdan şube bülteni aracılığı ile aktarmak üzere gerçekleştirilecek röportajlardan oluşan -'yerel yönetimlerden',

-Şubeye bağlı temsilcilikler ve oda temsilcilerinden

sürekli bilgi akışını sağlayacak 'temsilciliklerden' biçiminde yeni üç önemli bölüm önerilmektedir. Bir sonraki sayıdan başlayarak bülten, bu bölümlerle ilgili çalışmaların da yer aldığı bir içerikle yayınlanacaktır.

Bundan önce olduğu gibi bundan sonra da deneyimlerinizi ortamlarla paylaşmak üzere, katkı ve desteğinizin süreceği umuduyla..

YAYIN KOORDİNASYON KOMİSYONU

Kadri Atabaş, Metin Aygün, Nuray Bayraktar, İndrit Bleta, M. Müge Cengizkan, Rabia Ç. Çavdar, Tolga Çelik, Ayşe Ergül, Gülnur Özdağlar Güvenç, Nurcihan Doğmuş Kadioğlu, İlhan Kesmez, İsben Önen, Mustafa Önge, Aslı Özbay, Emel Özcanlı Akın, Ali Özer, Mehmet Saner, Levent Şentürk, Özlem Taşkın, Zübeyde Turan, Selcan Uzun, Aykut Ülkütekin, Zeynep Ömür Yılmaz, Ertuğrul Yurdakul

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Adına
Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü
H. Ali Ulusoy

Yayına Hazırlayan
Gülnur Özdağlar Güvenç

Grafik Tasarım
Harman Şaner Çakmak

Reklam Yetkilisi
KAREMEDYA
Telefon: (312) 425 69 24, 425 69 42
Faks: 0 (312) 425 55 41
e-posta: ank@karemedya.com

Baskı
Matsa Basımevi

Adres: Konur Sokak No: 4/3 Kızılay Ankara
Telefon: 0 312 417 86 65
Faks: 0 312 417 18 04
e-posta: info@mimarlarodasiankara.org
Http://www.mimarlarodasiankara.org

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Bülteni
ayda bir yayımlanmaktadır.

SUNUŞ

Emine M. KOMUT *UIA Çalışma Programı Direktörü*

Mimarlar Odası Ankara Şubesi Bülteni'nin Haziran sayısı Dosya konusu 'Deprem' olarak belirlendi ve bizler de bu vesileyle sürdürdüğümüz çalışmaların dışına çıkarak konuya daha geniş bir perspektiften bir kez daha bakmak olanağını bulduk.

Türkiye'yi temelinden sarsan 1999 Depremlerinden bu yana 4 yılı aşkın bir süredir çeşitli kurum ve kuruluşlarda bu konuda yoğun çalışmalar yapıldı ve halen yapılıyor. Mimarlar, mühendisler, ilgili meslek adamları, üniversiteler, araştırma merkezleri, hükümet, bakanlıklar, belediyeler, sivil toplum kuruluşları kimi zaman bireysel kimi zaman da bir arada çok sayıda çalışmalar gerçekleştirdiler ve ortaya çıkan sorunlara çözüm için öneriler geliştirmeye uğraştılar. Herkes kendi ilgi alanında yapılabilecek incelemeleri yaptı, yeni kurumlar oluşturuldu, düzenlemeler geliştirildi ve yeni bir sistem arayışları başlatıldı. Bu süreç bireylere kadar uzadı ve herkes kendi yaşam çevresinin, konutunun güvenliği kaygısıyla araştırma soruşturma yaparak, doğru yanlış sonuçlara yöneldi.

Depremlerin ardından sorumluluk alanları gündeme geldi ve geçici konut, kalıcı konut, geçici konutların kalıcılığı gibi konular uzun tartışmalara yol açtı. Ev sahipliği ve kiracılık durumları, hak sahipliği boyutu, insanların çaresizliği yanı sıra açıkgozlu olma çabaları ve afet konusunun acil çözüm gerektirmesi nedeniyle birçok hatalar yapıldı. Ancak bunlardan birçok şey de öğrenildi. Umarız öğrendiklerimizden yararlanmayı ve bunları uygulamaya koymayı artık başarırız.

Tabii ki, 1999 ve sonrasında olan depremler Türkiye haritasında karşılaştığımız ilk depremler değildi; onun için bu kadar herzeyi yeniden yaşıyor durumunda kalmamalıydık. Ancak, depremin etkilediği alanın büyüklüğü ve zararın boyutları bu kez bir yarıyla herkesi etkilediği için, bugüne kadar sürdürülen küçük çaplı devlet eliyle getirilen yaraları sarma operasyonları yeterli olamazdı. Bu nedenle, yeni arayışlar başlatılmak zorunda kalındı.

Bu genel çerçevenin içinde Mimarlar Odası da kendine görev biçerek neler yapılabilir diye çalışmalar başlattı; komisyonlar kurdu, incelemeler yapıp raporlar hazırladı, çeşitli kuruluşların çalışmalarına katıldı, sorumluluk ve yetki alanlarının belirlenmesine çalıştı, kısaca bu konuda mimarın durumunu irdeledi. TMMOB bünyesinde kurulan Deprem Komitesi yürütücüsü olarak, İstanbul Deprem Master Planı üzerinde kapsamlı çalışmalar yaptı ve toplumun ilgili kesimleriyle mutabakat sağlamayı amaçladı. Halen sürmekte olan Deprem Şurası komisyon çalışmalarına katıldı. Hükümet tarafından yürütülen yasal düzenlemeler ve yeni mevzuat hazırlıklarına katıldı ve görüş bildirdi. Depremlerden etkilenen yakın çevredeki Mimarlar Odası Şubeleri ve Temsilciliklerle ortak bir çalışma başlatarak farklı deneyimleri paylaştı ve önümüzdeki süreci tartıştı.

Bunun yanı sıra, Mimarlar Odası uluslararası boyutta da kentsel yerleşmelerin afetlerle ilişkisi üzerinde çalışmaları yürütecek UIA Çalışma Programı'nın yürütücülüğünü 1997 yılında başlatarak üstlendi. Bu tema çerçevesinde toplantılar yaparak yayınlar çıkardı, Yaz Okulu düzenledi. Dünya deneyimini paylaşarak, depremlerin yol açtığı zarar ve kayıpları azaltmak amacıyla alınacak önlemleri ve çözümleri tartıştı. Öncelikli olan konuları belirleyerek, deprem sonrası zararların azaltılması için önlem geliştirilmesi gerekliliğini vurguladı.

Çok önemli ve acil bir konu olan depremler ile ilgili sürdürülen çalışmaların geldiği noktayı meslektaşlarımızla paylaşmak amacıyla, bültenin bu sayısında bildiğimiz ve ulaşıp yazılı bilgi alabildiğimiz çalışmalar hakkında derlediğimiz yazıları yayınlıyoruz. Ancak, çalışmaların bunlarla sınırlı olmadığını biliyoruz. Durum saptamasının hepimiz için yararlı olacağına ve başka çalışmalara veya yapılmış çalışmaların bizlere aktarılmasına yol açacağına inanıyoruz. Mimarların, ancak depremler konusunda kendilerini geliştirmesi, bilinçlenmesi ve konuyu içselleştirmesi sonucunda üretilecek çözümlerin etkili olacağını hepimiz biliyoruz.

DEPREM KONULU YUVARLAK

DEPREME KARŞI "MİMARCA" ÖNLEMLER

MASA TOPLANTISI

09 Mayıs 2004 Pazar günü Mimarlar Odası Anlara Şubesi'nde, Düzce, Bolu, Devrek, Erzurum, Kırıkkale temsilciliklerinin de katılımı ile "Deprem" konulu bir Yuvarlak Masa Toplantısı düzenlendi. Türkiye'nin bu güncel problemine yeni bakış ve politikaların tarifenmesi bir ihtiyaç olarak kaydedildi ve bu amaçla deprem sonrası sürecin, meslek ortamına aktarılacak üzere, söz konusu illerde hangi aşamalarda olduğu tespit edilmeye çalışıldı.

Tartışılan konu başlıkları iki kademe geliştirdi. Birincisi, acil durum döneminde meslek adamlarının ve meslek odasının deneyimleri aktarıldı; bu konuda alınması gereken inisiyatifler ve sahip olunması gereken niteliklerin, devletin kurumsal ve örgütsel yapısının sorumlulukları göz önünde tutularak, çeşitli ölçeklerde tanımları, sınırları ve kriterlerinin belirlenmesi gerektiği ifade edildi. İkincisi, afet zararlarının önceden azaltımına yönelik yapı üretim süreci içerisinde acil olarak hayata geçirilmesi gereken düzenlemeler tartışıldı.

Deprem Bölgesindeki Güncel Problemler

Deprem sonrası süreçte temsilciliklerin aktardıkları deneyimler üzerinden yaşanan sıkıntılar bugünün koşullarında güncelliğinde ortaya çıkan durum 3 başlıkta toplanmaktadır:

1. Deprem sonrası geçici ve kalıcı yerleşimlerin yer tespiti amaçlı çalışmalarda etkin olamamanın mevcut kentsel gelişmeleri ve yapılaşmaları olumsuz etkilediği,
2. Kaotik afet koşullarında yapılan gözlemsel hasar tespitlerin, deprem sonrası yeniden yapılanma sürecine olumsuz etkileri,
3. Deprem sonrası açılan davaların önemli bir kısmının tecil edilmesi nedeniyle, benzer bir afet sonrasında aynı meslek adamlarının problemler yaşayabilecekleridir.

Deprem Sonrası Yeniden Yapılanma Sürecinde Geline Durum

Deprem sonrası, hasar gören yerleşimlerin revize edilen imar planlarının yetersizliği ifade edilmiş, yer bilimsel verilere göre kat alanı düzenlemeye yönelik yapılaşma tariflerinin, hasar gören alanlarda mülkiyet ve imar hakları problemlerinin yaşanmasına neden olduğu belirtilmiştir.

Kalıcı konut alanları ile mevcut yerleşmeler arasındaki mesafelerin olumsuz etkileri aktarılmış, bazı alanlar için deprem sonrası kentsel gelişmelerin kontrol edilemediği vurgulanmıştır.

Yapı üretim, gözetim ve kontrol aşamalarındaki yargı sürecinde yaşanan problemler ifade edilmiş, yapı üretim süreci bilirkişilik mekanizması üzerine eleştiriler getirilmiştir.

Deprem Zararlarının Azaltımına Yönelik Güncel Çalışmalar

Temsilcilik illerinde hali hazırda yapılan çalışmalar içerisinde Bolu Deprem Master Plan Çalışması, geriye dönük proje dosyalarının güncellenmesi ve Erzurum ili mevcut yapı stokunun durum tespiti amaçlı mali kaynak yollarının araştırılması ifade edilmiştir.

Afete Hazırlık ve Afet Sonrası Koşullarda Alınması Gereken Tedbirlere yönelik Değerlendirmeler

Deprem öncesi ve sonrası koşullar için kullanılacak rehber ve katalogların Acil Eylem Planları kapsamında hazırlanması önerilmiş, bu çalışmaların hukuki ve idari altyapılarının önceden belirlenmesi gerektiği ifade edilmiştir.

DEĞERLENDİRMELER

ÜZERİNE

gıldönümünde değil !

daha önce planlayalım...

Deprem öncesi yerel yönetimlerle ilişkilenecek, genel durum-risk ve kusur tespitlerinin yapılması amacıyla finansman seçeneklerinin belirlenmesi amaçlı çalışmalar yapılması talep edilmiştir.

Afet koşullarının teknik kapsamının da ötesinde insani boyutlarının da düşünülerek TMMOB düzeyinde ve diğer toplumsal organizasyonlarla işbirliği çerçevesinin belirlenmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Depremde hasar gören yapı çevrenin geriye dönük belge ve fotoğrafları yoluyla eğitsel amaçlı dokümanların ve eğitim programlarının hazırlanabileceği önerilmiştir.

Afet Koşullarının Önceden Zarar Azaltımı Amaçlı Alınması Gereken Tedbirlere Yönelik Değerlendirmeler

Olası deprem zararlarının azaltılmasına yönelik tartışma ve değerlendirmelerin yapı ölçeği boyutundaki kısmı, iki noktada ifade bulunmaktadır. Bunlar; yapı projelerinin elde edilmesi ve yapıda sorumluluk olarak gruplandırılabilir.

Yapı Projelerinin Elde Edilmesi

Zarar azaltma sürecinde en gerekli yapılanmanın, yapı projelerinin ve tüm proje üretim mekanizmasında ihtiyaç duyulan düzenlemelerin belirlenmesi olduğu vurgulanmıştır. Bu amaçla proje standart ve ayrıntılarının tarif edilmesi ve yapı üretim sürecinde mimari mesleki kontrollük sisteminin yeniden tarifenmesi gerekliliği ön plana çıkmaktadır.

Yapıda Sorumluluk

- Yapıda Sorumluluk Sisteminin parçalı yapısına yönelik eleştiriler geliştirilmiştir. Bu noktada,
- Mimari ve Statik projelerin teknik ve hukuki sorumluluk mekanizması,
  - Yapı proje müellifleri arasındaki sorumluluk tarifleri, paylaşımları ve aktarımlarına yönelik tariflerin belirlenmesi,
  - Yapıda sorumluluk düzenlemelerine ilişkin yargı denetiminin ve bilirkişilik sisteminin yeniden ele alınması gerekliliği vurgulanmıştır.
  - Yapı Denetimi.

Ayrıca, yapı projelerinin elde edilmesi ve üretim aşamasının ruhsat düzenlemeleri ile beraber ele alınması gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Toplantı sonucunda ortaya çıkan istemlerde, afet riskli alanlarda yapılaşma ve yerleşme kriterlerinin tekil yapı ve dar anlayışların ötesinde ele alınabilmesi ve geliştirilmesine yönelik tariflerin oluşturulması gereği vurgulanmıştır.

Ayrıca, yapı ve yerleşim alanlarındaki mesleki formasyonlar arası yeniden yapılanma gereği üzerinde durulmuştur.

Sonuç olarak, Toplantı süresince 3 temel çerçeve politikanın oluştuğu gözlemlenmiştir:

1. Yerleşim sistemlerinde mimarlık pratiğini olumsuz etkileyecek süreç ve gelişmelere olanak vermemek
2. Kurumsal yapılanmalara yönelik düzenlemelere 'normlar' üretmek yoluyla müdahil olmak
3. Acil durum ve afet koşullarının iyileştirilmesine yönelik tedbirlerin, önceden hazırlanmış Acil Eylem Planları kapsamında ele almak
4. Mevcut ve hali hazırda sürüyor olan imar ve yapı üretim-gözetim-denetim düzenlemelerinin, yasa tasarılarını yorumlamak

İNSANLARI BİNALARIN ÖLDÜRMEİNİ ENGELLEMELİK İÇİN MİMARLARIN SORUMLULUĞU NEDİR?

09 Mayıs 2004

MEHMET ONUR YILMAZ (Ankara Şube Sekreteri)- Toplantıya başlamadan önce bir ricada bulunacağım: Toplantımız aslında haziran Bülten'imizin konusunun "Deprem" olarak seçilmesiyle, zaten içinde olduğumuz bir konuyu tekrar gündeme taşımak amacıyla yapılıyor... Bir bakış ve politikanın ipuçlarını çıkarmaya çalışacağız. Toplantımızın temel gerekçesi Ankara Şube olarak bulunduğumuz coğrafyaya baktığımızda, Türkiye'nin çok ciddi deprem alanlarının, deprem riski yüksek olan alanlarının bulunduğu bir coğrafya olduğunu görüyoruz... Hem meslek adamı olarak mimarların, hem de kurum olarak Mimarlar Odasının sorumluluklarını ve taleplerini belirleyip bunları topluma ilan etmesinin çok önemli olduğunu düşünüyoruz.

UFUK DEVECİ (Erzurum Temsilcisi)- Öncelikle bu konudaki duyarlılığınızdan dolayı teşekkür ediyorum.

Şu gerçeği göz ardı etmememiz gerekiyor: yer seçimi, afet konutları konularında bölgelerden direkt müdahale etmek gibi bir yetkiye fazla da sahip olamıyoruz. Çünkü biliyorsunuz, genelde bunlar Bayındırlık Bakanlığı aracılığıyla Ankara merkezli yapılıyor. Bu süreçlerde, şube olarak biz uyarılırsak, olay bittikten sonra devreye girmek yerine, belki yer seçimi aşamalarında, daha önceden müdahale etmek gibi bir olanağa sahip olabiliriz.

HÜSEYİN ÖZSOY (Bolu Temsilciliği)- Deprem sonrası yer seçimi noktasında -ben de o zamanlar belediye meclis üyesiydim- Oda'nın herhangi bir aktivitesi olmadı... Afet İşleri kalıcı konutların yerlerini tespit etmiş zaten, yapacak herhangi bir şey yoktu. Öğrendik ki, zeminlerin net gerilmesini 1 olduğu bir sahaydı burası. Daha iyi yer bulunamaz mıydı; mutlaka bulunurdu. Bu gibi kararlar alınırken Oda temsilcilerimiz de bu konuların içinde olması doğru olur. Kalıcı konutlar yapılırken, şehir imar planı içerisinde bir alan seçiliyor veya mücavir alanda imar planı tadilatı yapılıyor. O sahadada belki arkadaşlarımız, meslektaşlarımız ve Odamızın katkıları olur diye düşünüyorum.

GÜVEN ERTEN- Deprem sonrası yeniden yapılanma sürecinin bir değerlendirmesini yapmak, Türkiye için şu anda çok gerekli... Bu, dünya çapında büyük bir deneyim; yani örneğini çok az bulabiliriz. Ama bunun arkasından bunu nasıl değerlendirdiğimiz konusuna çok ihtiyacımız var; yani bu değerlendirmeyi yapmadan, herhangi bir oluşumda çok sağlıklı ve amacına istinaden ulaşılması gereken yapılanmayı sağlayacağımızı düşünmüyorum. Bu konuyu deprem olarak ele almak -benim kişisel görüşüm,

Tartışmaya Katılanlar:

İBRAHİM AKSOY (Bolu Temsilciliği)

TEZCAN KARAKUŞ CANDAN (Ankara Şube, Yönetim Kurulu Üyesi)

MEHMET EMİN ÇEVİK (TMMOB Deprem Komitesi)

UFUK DEVECİ (Erzurum Temsilcisi)

GÜVEN ERTEN (TMMOB Deprem Komitesi)

MEHMET GÖKDEMİR (Kırıkkale Temsilcisi)

HATİCE ÜSKÜDAR ÖZER (Ankara Şube, Sayman Üye)

MEHMET ALİ ÖZGÜN (Ankara Şube üyesi)

HÜSEYİN ÖZSOY (Bolu Temsilcilik Başkanı)

AYKUT ÜLKÜTEKİN (TMMOB Deprem Komitesi)

MEHMET ONUR YILMAZ (Ankara Şube, Sekreter Üye)

NERMİN YILMAZ (Düzce Temsilcisi)

ERHAN TERCAN (Devrek Temsilcisi)

DEPREM KONULU YUVARLAK MASA TOPLANTISI

çok doğru değil; çünkü biz konuyu ne kadar kendi gündemimizle, kurumsal anlamda işleyişimizle içselleştirebilirsek, o kadar faydalı olacaktır.

TEZCAN KARAKUŞ CANDAN- Afet durumunda yapılacaklar üzerine biraz empati gerektiğini düşünüyorum. Acil müdahale sırasında yapılacak işlemleri ortaya koyarken, sadece teknik yönümüzü öne çıkartan bir yaklaşım içerisinde olmanın ya da yaşamsal durumları farklı alanlarda tartışmaya açmanın çok doğru olacağını düşünmüyorum. Çünkü o süreç içerisinde hepimiz insani tepkiler vermeye başlıyoruz... Önceliklerimizi aslında biraz da kendimizi onların yerine koyarak, ama biraz da teknik düşünerek belirlememiz gerekiyor..

Daha sonrasında da dönüyoruz, meslek odalarımıza ilişkin olarak aslında deprem öncesindeki yapılaşma süreçlerindeki o mesleki denetim dediğimiz, bir şekliyle yapım süreçlerini denetlemeye çalıştığımız süreçlerin organizasyonunun pratikte nasıl uygulandığını görmeye ve bunun üzerinde oluşacak yeniden dönüştürme tartışmasına geliyor.

UFUK DEVECİ- Erzurum genelinde mevcut binaların bir genel deprem analizini yaptırabilir miyiz, buna bir fon bulabilir miyiz üzerinde çalışıyoruz. İmar planları yapılırken, yeni bölgelerin imara açılma sürecinde ne kadar etkiliyiz, belediyelerle ne kadar irtibatlıyız, yapılan çalışmalardan ne kadar haberdarız?

MEHMET EMİN ÇEVİK- Hangi kurumların hangi yetkilerle ne yapacağı iyi kötü 99'dan bu tarafa olan çalışmalarla da belirlenmiş.

Başbakanlık bünyesinde bir acil durum birimi oluşturulmuş. Çalışmalar devam ediyor, pratikler eklenecek, iyi niyetle yapıldığını düşünüyorum; ama bugün ihtiyaca cevap verip vermediği konusunda ben de çok emin değilim.

Deprem olduktan sonraki, normal düzene geçinceye kadar, insanlar normal yaşamlarına dönüncüye kadarki süreçte mimar nerede, Mimarlar Odası nerede? Yeri geliyor, o kaos ortamında mimar, savcının kolundan yakalayıp, "Gel, bana rapor tut" dediği oluyor; yeri geliyor, belediye başkanlığı, "Bana çadır kuracak bir alan tespit et" dediği oluyor; yeri geliyor, sözgelimi Tabipler Birliği'nden birisi geliyor, "Kardeşim, insani yardım dağıtacağız, bana bir plan ver" diyor...

Adapazarı'nda Odamızın kurduğu örgüte bir çağrıyla gittik. 3 otobüsle çağrı faksının geldiği günün akşamı yola çıkılacak denilmişti. Ben kendi adıma çantamı hazırladım. İkinci gün 3 otobüs sayısı 2'ye düştü, sonra 1'e düştü, sonra buradan sadece bir minibüsle 7-8 kişi çıkabildi.

Bunu niye anlattım: demek ki çok örgütlü ve planlı değiliz, faksla bu iş olmuyor. Oda, olası bir depremde acil durum

timlerini, gruplarını oluşturur, bunlara zaman içerisinde eğitimlerini verir, yanlarında neler olacağına dair el kitaplarını hazırlar.

Her mimar orada hasar tespiti yapabilir mi ya da bu hasar tespitini yapacak insan burada kimlerle koordine olacak? Sözgelimi inşaat mühendisi dostlarımızla çatışmalar yaşadık, sözgelimi Afet İşleri mühendisleriyle çatışmalar yaşadık.

HÜSEYİN ÖZSOY- Henüz daha hasar tespit raporlarını yapacak heyetler gelmemiştir, biz hemen bir heyet oluşturduk ve o günkü belediye başkanı da dahil olmak üzere binalarda hasar tespitleri yapmak için yardımcı olmaya çalıştık. Ancak görüldü ki, bunun yasal bir temeli olmadığı için dikkate alınmadı. Biz temsilcilik olarak, meslektaşlar olarak bu tespitleri yapalım; ancak bunu bir hukuki temele oturtmazsak, bir geçerliliği olacağını zannetmiyorum.

Şu anda şehir merkezinde, imar planı içerisinde deprem master planı yapıyoruz. Kandilli Rasathanesi, Deprem Araştırma Merkezi, Bolu Belediyesi, Mimarlar Odası ve İnşaat Mühendisleri Odası müştereken yapıyoruz. Belediyeye bir protokol yaptık ve bizim bir şansımız var; biz 15 yıldır Bolu'da proje denetimi yapıyoruz. Kayıtlarımız düzgün; belediyede her projenin geriye dönük dosyası mevcut. İnşaat mühendisleri ve mimarlar tarafından projeler gruplandırıldı, bütün binalar; yani hasar alan değil, almayan binalar da, teker teker her bina veri olarak kaydedildi ve o dosyalar bilgisayar ortamında Kandilli'ye yollandı. Sonucu yakında alınacak ve binanın depreme göre davranışının ne olabileceği tespitleri yapılacak. Dolayısıyla deprem sonrasında binanın hasar alıp almayacağı noktasında da bir bilgi sahibi olacağız.

Depremden sonra yıkılan binaların arsa mülkiyet sorunu var, katlardan ötürü. Bu gerçekten şu anda Bolu'da büyük bir sorun.

İBRAHİM AKSOY (Bolu Temsilciliği)- Sonuçta bir mimarın depreme dayanıklı binayı tasarlayacak statik bilgisine sahip olması gerekiyor. En büyük eksiklik bu. Hasar tespitlerinde de mimarların eğitim almadan bulunmaması gerekiyor. Yoksa mimarlık mesleğini negatif yönde etkileyeceğini düşünüyorum.

MEHMET EMİN ÇEVİK- Mimarın doğrudan statik bir görev üstlenmesi konusunda ne düşünüyorsunuz, yani

Mimar, mesleki kontrollük aracılığıyla bir inşaata sonuna kadar hâkim olmalıdır. Şöyle olmalı: Tatbikat projesinin adının değiştirilmesi gerekli, esas olarak inşaata yönelik shopdrawing-koordinasyon planları, bu bütün konuları bir araya getirilmesiyle ilgilidir. Bunların esas inşaata yönelik olması ve bunlara bakarak inşaatın yapılması gerektiği düşüncesindeyim.

statik mühendisiyle işbirliği içerisinde olması mı gerekiyor?

İBRAHİM AKSOY- Şöyle efendim: Biz projelerin üzerine not koyuyoruz, “Bu projedeki statik, taşıyıcı sistem mimari projede bir bütündür, mimari müellifin izni olmadan değiştirilemez” diyoruz. Mimarın statik bilgisi yoksa, oradaki kolonları nasıl ebatlandıracağız? Her ne kadar bire bir ölçü yazmasa da kolonlara, en azından sistemi çiziyor, yani katı modellemeyi yapıyor statik açısından. Simetriden de kaçmaya çalışıyoruz; ama bina deprem yükünü aldığı zaman, sağ taraftan 100 ton, sol taraftan 5 ton yiyor, bu binanın eşit davranış göstermesi mümkün değil. Yani statik olarak düşündüğümüzde, rijitlik merkezile ağırlık merkezinin üst üste çakışması. Bina davranışını bilmiyorsak da biz bunu çözemeyiz, öngöremeyiz diye düşünüyorum. Bu da bir eğitim meselesi veya tecrübe. .

MEHMET EMİN ÇEVİK- Öteden beri zaten inşaat mühendisleriyle çalışırken karşılaştığımız sıkıntılardan en önemlisi, en başta geleni; statik çözümlerle mimari çözümlerin çoğu kez örtüşmemesi.

İBRAHİM AKSOY- Mimar, yapacağı binanın statik açıdan davranışını bilecek statik bilgisine sahip olmalı diye düşünüyorum. ...

UFUK DEVECİ- Bir acil eylem planının, Oda olarak hukuki boyutlarda çok iyi düşünülerek, bir an önce gerçekleşmesi gerekiyor ve bunun kriterlerinin belirleyip bu toplantı sonucunda da ona bir yön verip, daha sonra da hukuki boyutlarını tartışmamız gerekiyor.

TEZCAN KARAKUŞ CANDAN- Buradaki tartışmalardan şöyle bir şey çıkarttım: Bir şeyi tartışırken, sadece kendi mesleğimiz açısından tartışmıyoruz. Eğer deprem sırasında acil bir eylem planı, acil bir müdahale ekibi çıkartacaksa, TMMOB düzeyinde bir çalışma yapılması gerekliliğini hissediyorum. Çünkü bunlar hem öncesinde, hem sonrasında tek başına meslek odası olarak bizim alanımızı ilgilendiren değil; Şehir Plancıları Odasını, İnşaat Mühendisleri Odasını da, Jeoloji Mühendisleri Odasını da ilgilendiren bir süreç... Son 20-25 yılda yaşanan, aslında ayrışan odalar, herkesin kendi uzmanlık alanına çekildiği ve bir diğeriyle hep çatıştığı bir mesleki süreç var. Sadece deprem konusunda değil, ama deprem biraz gündemimiz olduğu için bu açıdan da önemli. Bence bunu ortaklaştıran bir süreci de kurgulamak durumundayız. Yani şu anda bütün meslek odaları ayrışmış durumda, oysa yapı üretim süreci bir bütün olarak projelendirmesinden yapımına kadar, yer seçimine kadar bunu bir miktar daha öne çıkartan bir organizasyonu tasarlamak gerekiyor.

ONUR YILMAZ- Öncelikle yaşanan sıkıntı şuydu: 99 depreminin hemen ardından bu izni verebilecek teknik personel bulunamadı ortamda. En büyük yanlış da şuydu: Yerel olarak orada halihazırda bu işleri yapan mimarları, mühendisleri aradılar; ama zaten o insanlar kendi dertleriyle uğraşıyorlardı o anda. Yani, kendileri ya da akrabaları depremin doğrudan mağduru durumundaydılar. Bu yüzden bu tür organizasyonların öncelikle yereli değil

dışarıdan bir müdahale olması gerektiğini öngörmesi gerekiyor. Mimarlar Odasına burada şöyle bir görev üstleniyor; Mimarlar Odasına gelen bütün projelerin bir A3 ve A4 içerisinde plan şemalarını gösteren çizimi alınacak ve arşivlenecek. Herhangi bir kriz anında, afet anında kullanabilmek için. Bunları ayrıca mesleki denetimle ilgili başka çalışmalarda da kullanabileceğimizi düşünüyoruz, deneme çalışmalarına haziran ayı içerisinde başlayacağız.

.....
Deprem sonrasında, bilirkişi raporları, daha sonraki hasar tespit raporları oradaki hukuki sorumluları ve suçluları ortaya koymaya çalıştı. Şu anda baktığınızda, açılan bir sürü davanın hiçbirinin kamu lehine sonuçlanmıyor gibi bir görüntü çiziyor olmasının ve kamu vicdanını rahatlatmayan bir görüntü oluşturmasının sebebi, o zaman elde edilen bu teknik bilirkişi raporlarında ve hasar tespit süreçlerinde yaşanan çok ciddi hatalardır.
 .....

Bunlarla da ilgili olarak Mimarlar Odası ya da TMMOB düzeyinde yapılacak bir bilirkişilik organizasyonunun çok önemli olabileceğini düşünüyoruz. Tüm bu sorumluluklara talip olmak tabii ki bir politika meselesidir ve bir karardır; yani bu ihtiyaçları tanımlayıp bunlara talip olmayabilir TMMOB ama ben belli düzeylerde bunlara talip olunması gerektiğini şahsen düşünüyorum.

MEHMET ALİ ÖZGÜN- Garip bir gün aslında bugün, bugün Anneler Günü, Anneler Gününde depremi konuşuyoruz. Ben biraz geç katıldım toplantıya, ama depremde kaybettiğimiz bütün annelere ve annesini kaybeden herkese bir borcumuz var; onu ödememiz lazım, onlara karşı bir görevimiz var...

.....
Biz bir deprem yaşadık, depremin arkasından, devlet kendisine bir mekanizma kurmak istedi. Çözüm olarak bulunduğu yapı denetim büroları oldu. Yani statüsü belli olmayan, tartışılan, çıktığından beri de problem olan bir mekanizma. Burada Mimarlar Odası'nın yapması gereken, bu mekanizmanın yeniden kurulması için bir proje üretmektir.
 .....

Bu gerekiyor değil, bize kalıyor herhalde, bunu yapacak başka kimse olmadığı için. Bütün krizin projesini üretmek mimarlara kalmış anlamında söylemiyorum. Bunu üretebilecek gücümüz, kabiliyetimiz ve deneyimimiz olduğu için, o azmi gösterip yapabiliriz bence diye

düşünüyorum.

Kendi aramızda, meslektaşlarla, diğer disiplinlerle ve yöre halkıyla nasıl organize olacağımıza dair bir mekanizma kurmamız, tasarlamamız lazım. Bu mekanizma, alternatifleriyle beraber gittiğinde, hareket kabiliyeti olduğunda verimli olabilir, rantabl olabilir.

Bu noktada Mimarlar Odası şöyle bir çalışmaya öncülük edebilir. Biz hep meslekiçi eğitim diye bir eğitimden bahsediyoruz. Belki sivil savunma uzmanlarıyla, inşaat mühendisleriyle, jeologlarla, binayla ilgili, depreme ilişkilendirilebilecek bütün birimlerle, hatta belki hukukçularla bir araya gelerek bir deprem eğitimi tasarlayabiliriz. Meslek içi eğitim olarak sonunda sertifika da vererek afet uzmanları yetiştirebiliriz.

HATİCE ÜSKÜDAR ÖZER- Bir legonun parçalarını aslında biz burada tek tek tamamlıyoruz. Her söylenenin farklı bir noktaya oturduğunu düşünüyorum. Ama sonuç olarak, her söylediğimiz, hakikaten hep vurgulanan, bir organizasyonun bir parçası. Önemli olan, bunu doğru, işler, hiyerarşik bir sistematik içerisinde kurgulamak... Bir kere, üst ve alt tüm organizasyonların bilgi akışını sağlamak gerek, sistematik olarak sürekli güncelleyerek, güncel bilginin buraya aktarılmasının ve bilgilenme mekanizmasını kurmanın çok önemli olduğunu düşünüyorum.

Bir temel rehber kitabımız olmalı, bir kriz anında veya bir felaket anında yapılacaklara dair el kitapları manasında; temel süreçlerin tanımlandığı bir kitap. Böyle bir temel üzerinden hareket etmek, bana çok doğru geliyor, hem başlamak anlamında çok pratik, aynı zamanda geliştirme anlamında da yapıcı olabilir.

AYKUT ÜLKÜTEKİN- Bu toplantı, yavaş yavaş bir şartname hazırlama toplantısına doğru dönüyor. Burada sözü edilen konuların büyük bir kısmı, bir şartname metni içerisinde yer alacak konular; afette nasıl davranılacak, oradaki birtakım yükümlülükler, görevler nasıl olacak gibi. Üstelik bu şartnamenin şöyle de bir tarafı var ki, nedense sürekli olarak, bu konuda birincil derecede sorumlu olması gereken devleti dışlıyor. Bu tür örgütler kurduğumuz sürece, devlete işten kaytarma için bir manevra alanı yaratıyoruz, “orada mimar var, mimar yapsın” gibi bir noktaya geliniyor. Bunlara ne gerek var? Bizim Mimarlar Odası olarak görevimizin devleti çalıştırmak olduğuna inanıyorum.

.....
Tartışmamız gereken, Mimarlar Odası olarak üzerinde durduğumuz konulardan biri, mimarlığın engellenmesi. Bu konuya önce “mimarlık mesleğini engelleyecek sonuçlar çıkıyor mu?” gözüyle bakmaya başladım ve hakikaten de çıkmaya başladı.
 .....

2 hafta kadar önce katıldığım, Deprem Şurası komisyon toplantısında bir üye, “Mimarlarımız çok aşırı projeler

yapıyorlar, yani geniş ölçekliler, yüksek binalar... Bazı statikçiler bunlara göz yumuyorlar. Bunları ne kadar mütevazı, ne kadar sınırlı, alçak tutarsak, o kadar çok sorundan uzaklaşırız” ifadesini kullandı. Tam benim de korktuğum buydu. Güven arkadaşımız da işaret etti, mesela 7 katlı bina yerine 3 katlı bir bina öneriyor. Bu hasarı engelleyici bir şey değildi, tek katlı bir bina da insan öldürür.

Proje süreçlerini yeniden tanımlamamız gerekiyor. Bizde biliyorsunuz, bir ön proje yapılır, müşteriyle ilişkiler kurulur, kesin proje ilgili idarelere vermek için, sonra da bir tatbikat projesi yapılır, bu projenin üzerine bir statik proje yapılır ve statik projeye inşaata geçilir. Ondan sonra da mimari öğeler tekrar mimari projeye dönerek, yerine konulmakta, fiiliyatta böyle. Ama aslında olması gereken, mimari projeye ilgili konuların mesleki kontrollük düzeyinde yapılması gerekiyor. Ama mesleki kontrol için para ödemekten herkes kaçındığı için, doğrudan doğruya mimari projede ne varsa, yerine uydurarak, toleransları kendiliğinden oturarak veya boşluk doldurarak, bir şekilde bir proje çıkabiliyor. Dışarıdan bir proje geldiği zaman, -ki, yüksek binalar için çok geliyor- tatbikat projesi adıyla ama 1/20 ayrıntılara kadar ve bol miktarda detayla gelir. Sayfalarca şartnameyle gelir, bazen 100 bin sayfa diyebilirim. Bizde bunların hiçbirisi yoktur ve üstelik bu projenin altında şu kayıt vardır: “Bunlar inşaata yönelik değildir, koordinasyon planları ve 'shopdrawing' çizilecektir” diye kayıt vardır. Yani proje, tamamen masanın üzerine serilir ve onların üzerinden yeni proje hazırlanır. Aslında mesleki kontrollük aşamasının bu yeniden uygulamasıdır.

Mimar, mesleki kontrollük aracılığıyla bir inşaata sonuna kadar hâkim olmalıdır. Şöyle olmalı: Tatbikat projesinin adının değiştirilmesi gerekli, yani esas olarak inşaata yönelik shopdrawing -buna bir Türkçe terim getirmemiz gerekir- koordinasyon planları, bu bütün konuları bir araya getirmesiyle ilgilidir. Bunların esas inşaata yönelik olması ve bunlara bakarak inşaatın yapılması gerektiği düşüncesindeyim.

Ben aslında burada afet yönetim planları yapacağımıza, bu afeti engellemenin yollarını aramamız gerektiğini düşünüyorum, yani bütün gücümüzü buna verelim. Afet yönetimi Mimarlar Odası olarak, şahıs olarak hepimizi ilgilendiriyor, Ankara'da, orada neler yapabiliriz diye düşünmek istiyoruz. Bir katkımız olabilir, sorunu çözebilir miyiz, bir insan tepkisi, çok doğru bir tavır. Ama bizim planlamamız gerekenin bundan önce, afetin oluşmasını engellemek, yani insanları binaların öldürmesini engellemek, buna bir çözüm getirmek olduğuna düşünüyorum, bunları konuşalım. Bugüne kadar ulaşamadığımız bir görüşü bekliyorum, o da şudur: Deprem sonrasında, deprem olan bölgelerde, meslek elemanları bir şekilde yargı önünde suçlandı. Bunların gelişmesiyle ilgili elimizde bilgi olduğuna sanmıyorum. Bu konuda bilgi istiyoruz, yani nasıl yükümlülükler getiriliyor, nasıl birtakım tazminatlar yüklendiler ve bunun sonuçları

Deprem Şurası komisyon toplantısında bir üye, “Mimarlarımız çok aşırı projeler yapıyorlar, yani geniş ölçekliler, yüksek binalar... Bazı statikçiler bunlara göz yumuyorlar. Bunları ne kadar mütevazı, ne kadar sınırlı, alçak tutarsak, o kadar çok sorundan uzaklaşırız” ifadesini kullandı. Tam benim de korktuğum buydu. 7 katlı bina yerine 3 katlı bir bina öneriyor. Bu hasarı engelleyici bir şey değildir, tek katlı bir bina da insan öldürür.

nasıl oldu? Eğer varsa, bu toplantının önemli yararlarından birinin o olacağına ben inanıyorum.

ONUR YILMAZ- Aykut beye çok teşekkür ediyorum. Proje ve standartların belirlenmesi, proje ayrıntılarının ortaya konulması konusunda acaba bize çıkan bir sorumluluk var mı? Mimarlar Odası'nın belki kendine çıkarması gereken bir sorumluluk, meslektaşlarının ürettiği projelerin standardını belirlemek. Sonuçta bu topluma verilen bir hizmetse, bunun standardının belirlenmesi ve sorumluluğunun tespiti de belki Mimarlar Odası'na aittir düşünüyorum.

İBRAHİM AKSOY- Bir binada yıkım olduğu zaman, ilk yakaladıkları kişi fenni mesul. Eğer ölüm çok fazlaysa, hemen belediyeden iskân veren kişileri de toparlıyorlar... İskân izni veren kişi sadece onu mimari olarak yönetiyor, taşıyıcı sistemini incelemiyor. O, yapının imar nizamına gabari olarak uygunluğunu denetleyen kişidir. Gerçi, biz o şekilde çalışmadık, her kat betonda demir kontrolü yaptık, bunu yapmaya çalıştık. Orada dikkatimi çeken şeydu: bir mimar arkadaş, bilirkişi raporunda, projeyi yanlış tasarlamış diye suçlandı. Raporu veren kişi de herhalde üniversitede hocadır. “Mimari proje depreme dayanıklı tasarlanmamış” diye bir ibare benim çok dikkatimi çekti. Kişisel beyanlar da çok önemli, yani “bunun statik sorumlusu ben değilim” dediği zaman, aslında mimar devreden çıkar. Mahkemede beyanlara göre hareket ediyorlar ve burada özellikle bilirkişinin yaklaşımı çok önemli.

HATİCE ÜSKÜDAR ÖZER- Her tür inşai uygulamalara dair bir kişinin sorumluluğu vardır, TUS'taki mantık, herkesin kendi alanının sorumluluğunu alması.

İBRAHİM AKSOY- Şu anda yapı denetiminde kim görünüyorsa, o sorumlu.

HATİCE ÜSKÜDAR ÖZER- Benim bildiğim kadarıyla, Çoklu TUS'ta ayrı bir fenni mesul yok.

İBRAHİM AKSOY- Hayır, ruhsat hanesinde, fenni mesul hanesinde bir isim olduğu için diyorum, yoksa hepsinin isminin açılması gerekiyor. Ama biz çoklu TUS'a geçtiğimizde, bir imza yeri vardı. Bir dönem ikişer tane attırdık, ama sonradan bakıldı ki, hane yok, sicillerini yazacak yer yok, ruhsat formları uygun değil, dediler ki “herhangi birisi geldiğinde, mimar veya inşaat mühendisinden, kimin işi yoksa o anda, gelsin imzasını atıversin” Ama evrakın arkasında, yasal boyutta taahhütte iki kişinin adı var

AYKUT ÜLKÜTEKİN- Şöyle olması gerekiyor: İmar Kanununda fenni mesul olarak bir kişi tanımlanır, çoklu olup olmaması ayrı mesele. Müteselsil ilişkiler varsa, yani diyelim ki, ben size bilgi veriyorum, siz de gidip fenni mesul olarak imza atıyorsunuz. Ben size imza vermişsem, artık özel hukuk konusuna girer. Mahkeme sizi sorumlu tutar, ama siz ayrı bir dava açıp, “bu arkadaş beni dolandırdı, yalan söyledi, ben de böylelikle ceza gördüm”

diye ikinci bir özel dava açabilirsiniz.

MEHMET GÖKDEMİR- Şu andaki düzenlemede “mesleği konusunda teknik uygulama sorumlusudur” diye ibare var.

Yönetmelik uyarınca, şu anda 5 sorumlu var. Herkes kendi konusunda sorumlu; mimar, inşaat, elektrik, harita gibi. Eskiden bunların tamamı, sadece inşaat mühendisi veya mimar, bir kişi tarafından üstleniliyordu. Hatta o zaman branş ayrımı da yoktu, tamamen bir karmaşa yaşıyordu. Şu anda durum son yasalarla daha iyileşti.

O konuda da, gerçekten Mimarlar Odası hep başı çekmiştir. Dava açma, yönetmelikleri hazırlama konusunda epey yol kat edilmiştir, Odamızı ben takdirle karşılıyorum.

İBRAHİM AKSOY- Bolu'da deprem sonrasında, afet işlerinin yetki verdiği PM belgeli inşaat mühendisleri güçlendirme projeleri çizmekte ve onların sorumluluğunu almakta yetkiler kişilerdi. Sonradan tabii, sayı yeterli olmayacağı için, fenni mesuliyeti başka inşaat mühendisleri alabiliyor. Bir tane PM yetkili olan şahıs, “fenni mesul olarak benim adıma ruhsata imza atabilir” diye bir şahısa noterden yetki vermiş. Bu şahıs herhangi bir şahıs, yani “tapuda işlem yapmaya yetkilidir” dersiniz, o tarzda bir şey. Artık bunu bilinçli mi yapmıştır, Türk zekası, yoksa bilinçsiz mi yapmıştır; bilemiyorum.

MEHMET GÖKDEMİR- Kendi mesleğinden olmak şartıyla ve isim belirterek TUS başkasına devredilebilir. Proje müellifi izin verdiği müddetçe TUS'u isim belirterek devretmek mümkün.

AYKUT ÜLKÜTEKİN- Geçen yıl sanıyorum, Temmuz, Ağustos aylarında, Düzceli bir mimar telefon açtı ve Düzce'de yıkılan binalar nedeniyle sorumluluk altında kaldığını, mahkemeden bir sürü ceza aldığından bahsetti. Kendisiyle aynı durumda 20-30 kadar meslek elemanı bulunduğunu söyledi. Gerçekten yaygın, var mı böyle 20-30 kişi kadar?

NERMİN YILMAZ- İlk deprem ve sonrasındaki ölümle sonuçlanan yıkım davaları hâlâ devam ediyor. Bunların büyük bir çoğunluğunda, kusur oranları 2/8 kabul edilerek, fenni mesule ve mimarına da ayrıca ceza verildi. Sabıkası olmayanlar için erteleme oldu. Çoğunlukla da meslektaşlarımızın bu yönde bir sabıkası yok, büyük bir çoğunlukla davalar tecil edildi. Tüm meslektaşlarımız, bir şekilde bu sorunla karşı karşıya. Burada Mimarlar Odası ne yapabilir, nasıl bir tavır sergileyebilir?

Türkiye'nin bütününde benzer şeyler yaşanır, meslek örgütlerinin mutlak suretle depremin yaşandığı bölgede varlık göstermesi gerekiyor. Sadece mimar olması, sadece tasarımı yapması sebebiyle, o binanın yıkımından

sorumlu tutulan, hâlâ 4 yıl geçmesine rağmen bunun içinde sürüklenen meslektaşlarımızın yanında olmak gerekiyor, hukuken destek sağlamak gerekiyor.

2001 yılı Nisan ayında, deprem sonrasında planlar revize edildi... Uygulamada çok ciddi aksaklıklar var. Afet İşleri'nin koyduğu şerhler beraber, kat olarak 2 kata indirgendik. İmar planları revizyon adı altında yapıldı, ama tamamen yeni bir imar planlama sistemi getirildi. Bunun yanı sıra, deprem sonrası mücavir alan içine alınan birçok bölgenin halihazır haritaları ve imar planları yapılamadı. Bu süreçte imar planlarının gecikmesi, yeniden imar planlarının yapılmaması kaçak yapılanmayı hızlandırdı.

Deprem sonrasında kalıcı konut bölgelerinde 7 500 yapı üretildi. Buralar imara daha sonradan açıldı. Tabii, alt ölçeğinde birtakım hazırlıkları yok, yani imar planı ya da halihazır imar planı yok. Sadece mücavir saha değerlendirildi ve bitişik köyler, hâlâ köy, Bayındırlık Bakanlığı bünyesinde değerlendiriliyor.

AYKUT ÜLKÜTEKİN- Bizim bugüne kadar hiç eğilmediğimiz bir konu; meslektaşlarımızın deprem sonrası hukuki süreçlerde nasıl sorunlarla karşılaştıkları, nasıl yükümlülükler altına sokuldukları. Madem bu bir yayın konusu, acaba, bu konuda en azından birkaç örnek, doğrudan doğruya muhatap olan kişilere,

meslektaşlarımıza sorarak eklenebilir mi? Bu Yapı Denetim Kanunu devreye girerse, belki bu sorumlulukların hepsi başka bir şekil alacak, ama bugüne kadar yapılmış olan ya da kanun çıkana kadar olan yapılmış yapıların hepsi, bu hukuki sürece tabi olacak. Bunun için bence kayıt altına alınmasında çok büyük önem var. Belki, Mimarlar Odası bu konuda zaman içerisinde bir politika geliştirmeyi de düşünebilir.

ONUR YILMAZ- Bülten üzerinden program geliştirme yöntemiyle elde ettiğimiz, denediğimiz bir süreç ve biz bu ay bunu başlatmak üzere bu toplantıyı yaptık. Sonrasında, mutlaka ele almamız gereken konulardan.

GÜVEN ERTEN- Ben aslında İbrahim Bey'in, Nermin Hanım'ın ve Aykut Bey'in de, çok kritik belirleyici birtakım noktalara işaret ettiğini düşünüyorum. Bundan sonraki açılım açısından çok önemli. Şu anlaşılıyor ki, yapı üretim süreciyle ruhsat mekanizması birlikte ele alınması gereken şeyler. Yapı üretimini ne kadar terbiye etmeye yönelik bir refleks gösterirsek gösterelim, aynı zamanda onun bir idari işlem olma boyutu, arkasından gelen hukuki işlem süreci ile birlikte ele alınması ve ruhsat sisteminin de terbiye edilmesi konusu ön plana çıkıyor. Bu çok önemli bir nokta, Aykut bey de ilk tartışmaları yaparken vurgulamaya çalıştığı bir nokta var. Bir sistemi eğer yeniden yapılandırmaya yönelik bir söylem geliştiriyorsak, o zaman sistemin bileşenleri üzerine eşzamanlı problem tanımlamaları olmalı ve bunlar birbirleriyle referanslar içerisinde olmalılar.

İBRAHİM AKSOY- Yapı denetim firmaları kuruldu. Artık mühendislik son haddine kadar, yüzde 90 seviyelerine çıktı. Bazı binalarda yüzde 110'u da zorluyorlar; güvenmiyorlar, özel kişiler tutuyorlar.

GÜVEN ERTEN- Yapıyı kullanacak olanların özel denetim elemanları istihdam ettiği konusunda bir tespitiniz var mı?

İBRAHİM AKSOY- “105 Evler” diye geçiyordu, ama 276 daireydi zannederim. Site birkaç tane piyasadan teknik elemanla görüşmüş “projemi denetleyiver” diye...

GÜVEN ERTEN- Yeni İmar Şehirleşme Tasarısında bir teknik danışman kavramı geldi. Yani mal sahibinin yapım süreci içerisinde görevlendirebileceği, yapı denetim şirketinin dışında, ona güvenmeyerek tekrar bir sistem geliştirdiği bir kavram getiriyor. Aykut Bey'in daha önce yapmış olduğu çalışmalarda, yurtdışı örnekleri vermişti. Mesela Amerika'da böyle bir yapı içerisinde mimar ve mühendis olmasına bile gerek olmayan, ama projesi belli teknik standartlar içerisinde, belirlenmiş bir cetvel içerisinde, kontrol usulü üzerinden denetleyen bir yapıları var. Kiracı da, proje geliştiricisi de, herhangi bir kamu kurumu da istediği zaman servis ve hizmet alabiliyor. Yeni imar-şehirleşme yasasında bunun belki çok fazla altını çizmiyoruz, çok farkında da olmuyoruz,

ONUR YILMAZ- Toparlamaya çalışırsak. Bu toplantı, pek çok sorunun sadece ortaya konduğu bir toplantı bile olsa

bence amacına ulaşmıştır. Yaklaşık 3 saati aşkın bir süredir devam ediyoruz, o yüzden ben toplamak istiyorum. Güven'in sorduğu şeylere cevapları bulmak üzere bir daha biraraya gelmemiz gerekecek.

Bunlar hemen anında cevaplanacak şeyler de olmayabilir: Kentsel Dönüşüm Yasa Tasarısı, İmar ve Şehirleşme Yasa Tasarısı; ikisi de bu süreci çok doğrudan etkilemesini umduğumuz yasalar aslında. Ama nasıl etkileyeceğini oturup değerlendirmemiz gerekiyor. Mimarlık mesleğini engelleyen bir süreç haline gelmesinin önünü kesebilecek tek şey bizim çıkışımız ve duruşumuz olacaktır. Bu anlamda az katı öven ya da geleneksel yapı metodunu öven, ama betonarmeyi kötüleyen bir anlayış bu sorunu çözmeyecektir. Bu ancak ve ancak çok doğrudan ve sığ bir bakış olacaktır; mesleğimizin önünü iyice kesen bir anlayış olacaktır.

M. EMİN ÇEVİK- Çok büyük bir laboratuvarı orası mimarlar için, teknik adamlar ve mühendisler için- orada olanları ben şanslı sayıyorum, o tespitlerde bulunanları şanslı sayıyorum. Bilgileri paylaştığımız arkadaşlarımız da bir o kadar şanslıdır diye düşünüyorum. Zaman içerisinde, bunları ama akademik, ama Oda düzeyinde veya başka bir düzeyde kaleme alıp meslektaşlarımızın hizmetine sunmakta büyük fayda görüyorum. Benim arşivim bu mânâda hazır, ama derlenmiş, tasnif edilmiş değil ve daha nasıl yapacağımın metodunu da bulamadım, üzerinden 5 sene geçmesine rağmen.

NERMİN YILMAZ- O zaman sizden ayrılmadan bir ricam olacak. Bundan sonraki organizasyonun Düzce'de yapılmasını talep ediyorum.

ONUR YILMAZ- Bundan sonra bu toplantıları zaten bölgelere taşıyacağız, taşımak istiyoruz. Bu toplantı hemen bir çözüm geliştirmek için değil, öncelikle sorunları ortaya koymak için düzenlendi. Bu sorunları bulup, kendi ortamımıza, mimarlık ortamına aktarabilirsek bu bile bence bir başarıdır

TEZCAN KARAKUŞ CANDAN- Ben aslında toplantının bir miktar amacına ulaştığını düşünüyorum. Çünkü bu bir yayın kapsamında ele alınmış ve aslında tartışmaya açılmış bir süreç. O açıdan da bütün bunların dile getiriliyor olması ve bir sonraki adımda da neler yapılabileceğinin belki bundan sonraki toplantılarda veya bundan sonraki yayında tartışılıyor olması önemli. Fakat burada önemli olan bir durum var. İdeal durumlarda devletin aslında bütün bunları yapması gerekir.

Türkiye ideal kurumsal yapılanması olan bir ülke değil, devlet kendi aldığı kararları bile fiilen uygulamayan ya da aldığı kararlarla bu tür depremlerin riskini arttıran, zarara uğratan bir rolü de üstleniyor. İmar ve Şehirleşme Yasasındaki imar affı ile, Kentsel Dönüşüm Yasa Tasarısıyla birlikte aslında kendi sonunu da hazırlayan bir süreç var. Dolayısıyla burada tamamıyla bir süreci devlete bırakmanın çok doğru olamayacağını düşünüyorum.

Çünkü biz ne Almanya, ne Fransa ne de Amerika gibiyiz; biz özgün bir ülkeyiz. Dolayısıyla meslek odaları, devletin üzerine düşene görevi direkt yerine getirsin demek durumunda değil, ama meslek odaları kamu yararına hizmet verilmesi noktasında bence sürekli olarak yapılan bütün uygulamalarda kamuya bilgi vermek, doğru bilgi aktarmak durumunda diye düşünüyorum.

Herhangi bir olay olduğunda devlet bu süreci koordine edemiyor, bizim en azında bu süreçte bir demokratik kitle örgütü olarak, bir meslek odası olarak elimizden ne geliyorsa onu yapmamız gerekir diye düşünüyorum. Onun için de yarından tezi yok, bu konuda oluşacak bir organizasyonun, Ankara Şube olarak çağrısını yapalım. Bir acil müdahale ekibi oluşturulmalı "deprem öncesi neler yapılması gerekiyor, deprem sırasında neler yapılması gerekiyor" diye. Eğitim süreçleri başlayacaksa, bir meslek içi eğitim süreci başlayacaksa ya da insani yardım için ayrı bir ekip ayrılacaksa bunların hepsini koordine edelim. Hatta bu dönem TMMOB'un İl Koordinasyon Kurulu Sekreterliği de bizde. Odaların Ankara Şubeleriyle bunları görüşüp, onların da böyle bir süreç başlatmalarını isteyebiliriz ve temsilciliklerimizde de bu organizasyonları yürütebiliriz diye düşünüyorum. O açıdan ben sadece bir tartışma gündeme getirip yeniden bunun sürekliliğini sağlayabilirlik açısından oluşturulan bir yaygın kapsama konusunda yeterli noktada olduğumuzu düşünüyorum.

MEHMET ALİ ÖZGÜN- Arkadaşlar hepimize katıldığınız için öncelikle teşekkür ediyorum. Fakat tartıştığımız konu afet; afetin boyutlarını afeti gördükten sonra anlayabiliyoruz. Yani masada afetin ne olduğunu anlamak pek mümkün değil, uzaktan da anlamak pek mümkün değil. Afet demek, bizim ülkemizde, bizim yapı ve şehirlerimizin kalitesi düzeyinde tüm sistemin, tüm düzenin, tüm doğruların çöktüğü bir ortam demek. Bu ortamda düzeni sağlamak çok zor ve birinci görev krizden hemen sonra hayatın normale dönmesi çabalarıdır. Hayatın normale dönmesi için kurgulanmış veya görevi bu olan kuruluşların hepsinin depremlerle beraber çöktüğünü de

görüyoruz. Yani örneğin Adapazarı Belediyesi'nin İtfaiye Müdürlüğü'nün tüm araçlarının depremin altında kaldığı gibi. Afette görev alacak teknik insanlar, devlet görevlileri de bir şekilde depremin altında kalmış olabilir. Dolayısıyla çok ciddi bir inisiyatif boşluğunu afetle beraber yaşıyoruz. Şu anda yaptığımız, çaba sarf ettiğimiz veya üzerinde konuştuğumuz konu, o bilinmezlik anına çözüm üretmek; orada inisiyatif dağıtmak, görev dağıtmak. Onun için sorunu böyle bir toplantıyla çözebileceğimizi zannetmiyorum, ama bu toplantıların amacı birtakım düzenlemeler yapılacaksa, ona done toplamaktır sanıyorum. Yani oturup yarın bir şartname yazmak ve çözüm üretmek değil, ama deprem anı yaşandıktan sonra veya yaşanmadan önceki ortamı çok iyi tespit edebilmek için o günlerle ilgili birtakım donelerin toplanması gerekiyor. Öncelik çok önemli, yani deprem yaşanır yaşanmaz yapılması gerekenler...

Mimarlar Odası tüm depremlerin arkasından gönüllü olarak deprem bölgelerinde vatandaşın yanında olma azmini göstermiştir, bundan sonra da gösterecektir. Şu andaki çabamızın tamamı, meslektaşlarımızla beraber odamızın bu dönemde krizin neresinden tutabileceğini tespit etmek sanıyorum. Bu çaba devam edecek ve buna çözümler aramaya devam edeceğiz herhalde. Bu toplantı bunlara bir bakış getirdi ve bu sanıyorum bundan sonraki toplantıların zeminini oluşturacak.

Bundan sonraki toplantıların deprem bölgelerinde ve deprem tarihlerinde yapılabilmesi, daha geniş açılımlarla yapılabilmesi çok daha mantıklı olacak.

ŞEHİRLER NE İSTİYOR ?

Güven Erten
Şehir Plancısı, TMMOB Deprem Komisyonu

Bu yazının amacı, Marmara Depremi sonrası kentsel yeniden yapılanma sürecinin *değişen problem yapısı* nedeniyle yeniden yorumlanması gerekliliği üzerinden, söz konusu gelişmelerin mekansal planlamada rol alan tüm aktörlerce değerlendirilmesini sağlamak, mesleki pratiklerin dönüşümünde gerekli hususların ise gerekçesini ortaya koymaktır.

Marmara Depreminin önemi, şehirlerin, şehir oluşumlarının neleri istemediğini göstermesi bakımından uluslararası ve tarihsel niteliktedir. Hemen herkesin aklına gelebilecek ilk hususlar, plansız, programsız, kaçak kentsel gelişmelerin, kaotik yapı üretim, kullanım ve değişim süreçlerinin, kentlerin ve toplumun idari mekanizmalarındaki işbilir ilişkilerinin; şehirler için birer yıkım olduğu neticesidir. Marmara Depremi bu yönüyle, yapı ve yerleşme sistemlerindeki tüm aktörlerin yıllardır süren yakınmalarını haklı(!) çıkarmış ve de şaşmaz doğruluğunu göstermiştir.

Fakat diğer taraftan, var olan kentsel problemlerimizin tanımlanması ve çözümlerin geliştirilmesi için, haklı(!) doğrularımız ve yanlışlarımız bizler için tartışma götürmez de olmamalıdır. Bu durumda yapılması gereken en temel sorgulama, şehirlerimizin istenmeyen söz konusu yıkım sonuçlarını-neticelerini- hazırlayan süreçlerinin de (*yani Haticenin de*), hangi özelliklere sahip olduğunun araştırılması ve tespit edilmesidir. Sanırım, Marmara Depremi sonrasındaki kentsel yeniden yapılanma deneyimimiz, mekansal planlamanın tüm aktörleri olarak bizlere imar sistemimizin özelliklerini ve geliştirilmesi gereken yönlerinin tespiti açısından da tarihi fırsatlar ve ödevler vermektedir.

Şehirlerimizin önümüzdeki dönem gündemindeki mekansal süreçler olan; deprem ve diğer afet türlerinin olası zararlarını azaltımı, kentsel rehabilitasyon, iyileştirme ve dönüşüm uygulamalarının en yararlı şekilde kurgulanması, böylesi bir değerlendirme neticesinde ancak anlam bulacaktır.

.... mevcut yapılı çevrenin özellikleri dikkate alınmadan, mülkiyet ilişkileri ve imar hakları gözetilmeden hazırlanan imar planları doğal olarak uygulanamamakta, acil olan hasarlı kentsel alanların rehabilitasyonu ise gerçekleşmemektedir.

Bu süreç özet olarak ele alındığında tüm Marmara Depremi sonrası kentsel yeniden yapılanmanın en temel özelliği olarak aşağıdaki tespit yapılabilir.

Türkiye, Marmara Depremi sonrasında hasar gören kentsel alanlardaki imar ve mülkiyet hakları üzerinde bir tanımlama yapmadan, hak sahiplerinin kayıplarını 'sağlam yapı sağlam zeminde olur' anlayışı ile mevcut yerleşmelerin dışında tazmin etmiştir.

Meslek alanımızda 'kalıcı konut uygulamaları' olarak bilinen ve 27 ayrı konut yerleşimleri olarak inşa edilen (18 adeti Bakanlık, 9 adeti ise Başbakanlık Proje Uygulama Birimi tarafından geliştirilen) yaklaşık 43 000 konut, afetzedelerin basit bir "yeniden konutlandırma" deneyiminin çok daha ötesindedir. Hasar gören kentsel alanlar için daha sonraları geliştirilmiş olan ve uygulamaya konan imar planları, güncellenen yerbilimsel verileri basit bir kat yüksekliği tanımlama çerçevesinde ele almıştır. Dolayısıyla, örneğin 7 katlı bir yapının yerinde ideal olan 3 katlı yapılaşma şartının getirilmesi hangi problemi çözmektedir? Aksine daha vahim sorunlara neden olmuştur. Hasar gören kentsel alanlarda düşük yoğunluklu yeni yapılaşma düzenlemelerine uygun bir yapının inşası, ana yapıdaki mevcut hissedar sayısının azalması veya daha düşük oranlarda arsa üzerinden kat alanlarının paylaşılmasını gerektirmektedir. Çoğunlukla kat mülkiyeti veya hisseli mülkiyet gibi aşındırıcı mülkiyet parçalanmaları ile yapılaşan şehirlerimizde, kat maliklerinin öncelikle bir araya gelmeleri ve daha düşük yapılaşma alanları üzerinden yeniden hisselendirilmeleri gerçekleşmemektedir. Netice itibarıyla, mevcut yapılı çevrenin özellikleri dikkate alınmadan, mülkiyet ilişkileri ve imar hakları gözetilmeden hazırlanan imar planları doğal olarak uygulanamamakta, acil olan hasarlı kentsel alanların rehabilitasyonu ise gerçekleşmemektedir.

Halbuki, Türkiye'nin mekansal planlama sisteminin tarihsel gelişimi, yapılı çevredeki mülkiyet ve imar hakları üzerinde önemli birikimlerin, gerekli yöntem ve yenilikçi uygulamaların Marmara Depremi'nden çok daha öncelerde geliştirilmesine imkan verir

nitelikte olduğunu göstermektedir. Denilebilir ki, afet konusu hem bugünkü arsa ve arazi düzenleme uygulamasının (18. Madde uygulaması) ve dolayısıyla da imar sistemimizin en temel girdisidir. 19. Yüzyıl başındaki İstanbul'da yaşanan yangın afetleri sonrasında yürürlüğe konan Ebniye (Yapı), Ebniye ve Turuk (Yapı ve Yollar) Nizamnameleri, ve 1882 yılındaki Ebniye Kanunu ile; yapılı çevrenin yangın risklerine karşı yeniden düzenlenmesi amacıyla ve bugün DOP olarak bilinen-Düzenleme Ortaklık Payı- uygulamasının ilk örneklerinin gerçekleştirildiği gözlenmektedir. Asırlar sonra, bu konu üzerinde hala söz konusu DOP oranının imar planlarının uygulamasında yetmediği ve muhakkak artırılması gerektiği yönündeki yakınmalar, her ne kadar haklı da olsa, diğer taraftan tümüyle mekansal planlama pratiğimizin aldığı yol üzerinde de çok ciddi olarak düşünmek durumunda olduğumuzu göstermektedir. Halbuki bugün itibarıyla karşılaştığımız sorun, sadece yapılaşma amaçlı ve arsa üzerinden imar haklarının oluşturulması ve dağıtılması sorunundan çok daha karmaşık ve zordur. Hasar görülebilirliği yüksek, dayanıksız, niteliksiz, yeterli bakım ve iyileştirme hizmetlerinden yoksun kalmış bir kentsel yapılı çevrenin sorunları, gerekli yasal dayanakların ve uygulama araçlarının geliştirilmesinden de öte, öncelikle, mevcut algılayış ve kavrayışlarımızın da değişmesini gerektirmektedir. Bu sürecin temelinde, yapılı çevrede tanımlanmış imar hakları üzerinde çeşitli türden tasarruflar geliştirme becerisi yatmakta olup, kentsel çevredeki mülkiyet ilişkileri çok iyi gözlemlenmeli ve yorumlanmalıdır. Özellikle arsa ile birlikte üzerindeki çoklu mülkiyet katmanlaşması ürünü ruhsatlı ya da ruhsatsız, düzenli ya da düzensiz, yasal ya da yasadışı mülkiyetler üzerindeki her türlü kullanım, yararlanma ve geliştirme hakları; şehircilik müdahalesine konu olmaktadır. Oysaki, mutlak bir mülkiyet anlayışının hakim olduğu ülkemiz koşulları göz önüne alındığında, karşı karşıya olduğumuz problemin zorluğu ortadadır. Dolayısıyla mülkiyet ve imar haklarının dönüştürülmesi, hem yapılaşma hem de yapılaşma dışı kullanımlara, yerinde veya başka bir yerde aktarılması, imar sistemimizin en gerekli

Aşmaya çalıştığımız, herkesçe de eleştiriliyor olan imar planı anlayışını, bir müelliflik sorunu olarak algılamak, zaten sıyrılmaya çalıştığımız bir plan anlayışını daha çok sahiplenmeye çalışmak, mizah konusu olmaya değerdir.

kaçınılmazdır. Yapılaşmış çevrede projelerin geliştirilmesi, tekil yapı üretiminden ve bu sürece uygun imar parselleri oluşturmaktan çok daha karmaşık olduğu anlaşılmıştır. Önceden tanımlanmış imar ve mülkiyet haklarının dönüşümü, çeşitli kullanım ve yararlanma alternatiflerinin geliştirilmesi problemi, tek başına, şehirlerimizin çözüm üretmek durumunda olduğumuz sorunlarının ne kadar güç bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda, tüm sürecin risklerini göz önünde tutarak kentsel dokulara yönelik plan ve proje tanımla tekniklerinin, uygulama yöntemlerinin, finansal modellerin, sözleşme türlerinin geliştirilmesi hala dokunulmamış sorunlar olarak önümüzde durmaktadır. Görüldüğü üzere, mevcut yapı stokunun elden geçirilmesi, iyileştirilmesi, tekil yapı ölçeğinde bir güçlendirme, onarım ve dekorasyon sorunundan çok daha anlamlı, ama bir tercih meselesidir.

Marmara Depremi sonrasında Türkiye'nin söz konusu problemlere talep edilen türde yaklaşımlar geliştiremediğini gözlemlemek üzücüdür. Tekil yapıların nasıl üretileceği, denetleneceği ve gözetileceği konusu bile bir açmazdan çıkamamaktadır. Sorun, seslendirilmekten öteye gidememekte, çözümler sadece yasal düzenlemelerde aranmakta, var olan tasarı ve taslaklara ise ancak naif görüşler oluşmaktadır. Herkesin yaşadığı ve çok yakından bildiği bu süreç içerisinde sorgulanması gereken nokta ise, tartışıyor olduğumuz konuların ne kadar geliştirildiği ve hangi aşamaya geldiği konusudur.

Bugün itibarıyla meslek alanlarımızın yeniden şekilleneceği, mesleki pratiklerimizin derinden etkileneneceği sürecin neredeyse sonuna gelinmektedir. Son 5 yıldır gündemimizde olan, İmar

ve Şehircilik Tasarıları, Kamu İhale Yasası, Kamu Yönetimi, Mahalli İdareler, Kentsel Dönüşüm ve niceleri, tahmin edildiğinden de gecikmeli olarak, mesleki yaşantımızı şekillendirmeye başlamıştır. Tüm bu çalışmalar, yerel yönetimlerin seçilmesi-belirlenmesi süreci ile anlam kazanmakta ve bundan sonrasının dikkatle takip edilmesini gerektirmektedir. Aksi takdirde, 1983 sonrası belediyecilik, şehircilik gelişmelerini bugün itibarıyla nasıl değerlendiriyor ve de yaşadığımız felaketlere zemin oluşturduğundan yakınıyorsak, bundan 20 yıl sonra, 2003 sonrası sürecin değerlendirilmesinde de hep haklı olmak ve şaşmaz doğrulara sahip olmak, şehirlerdeki olumsuz sonuçları bertaraf etmeye maalesef yetmeyecektir. Bu bakımdan, tanımlanacak meslek iradesi, parçacıl, işbilir, dar alan paylaşımı odaklı anlayışlarının ötesine gitmelidir. Aşmaya çalıştığımız, herkesçe de eleştiriliyor olan imar planı anlayışını, bir müelliflik sorunu olarak algılamak, zaten sıyrılmaya çalıştığımız bir plan anlayışını daha çok sahiplenmeye çalışmak, mizah konusu olmaya değerdir. Planlar ve projeler arasında kesin çizgiler koymak ve her birini farklı formasyon sahipleriince yürütülmesini öngören yaklaşımlar geliştirmek, halbuki bu yazıda anlatılmaya çalışılan problemlerin hiçbirine katkı sağlamayacaktır.

Sonuç olarak, Marmara Depremi mekansal planlamada rol alan her meslek insanına, deneyimli ya da deneyimsiz, her ölçekte ödevler yüklemiştir. Karşı karşıya olduğumuz problem, zordur. Yıllardır birikmiş kentsel kusurların giderilmesi uzun bir uğraş olup, amaçlı, vizyonlu, hedefli olmanın yanında; istekli olmak, umutlu olmak... ve de içten olmayı gerektirir.... 'Değişimin ajanları' olan her meslek insanının, umutları alıp bir yerlere götürme sorumluluğu vardır. Giden fırsatlar elden kaçmış sayılmaz. Bakmak, görmek... Tekrardan yakalamak, tutunmak, asılmak ve götürebilmek... Söylenmemiş, sahihsiz sorunları deşifre etmek, çözümüne vesile olmak... Aksi halde, şehirleri yitiriyorken, kazanılan, başarılan, ulaşılan her sonuç, gerçekte ne kadar anlamlı olabilir ki? "Kafaların, masaların, yasaların ve kasaların değişmesi için,.."

Raci Bademli'ye

takviye unsuru olmakla beraber; gerçekleştirilmesi ise taşınmaz mülkiyet haklarının mutlak bir yapıdan daha göreceli bir anlayışla ele alınmasını gerektirmektedir. Bu bakımdan, hasar görebilirliği yüksek bir kentsel taşınmazın sahipliği, aynı zamanda bir riskin de sahibi olunmasından ötürü, söz konusu mutlak mülkiyet anlayışı daha göreceli bir anlayışa ulaşmaktadır. Bu durum, mekansal planlama aktörlerince yorumlaması gereken önemli bir fırsattır.

Bu noktada, kentsel iyileştirme, rehabilitasyon, dönüşüm-gelişim deneyimlerinin kurgulanmasında, ülkemizdeki mülkiyet ilişkilerinin kurumsallaşma sürecinin genel özelliklerinin göz önünde bulundurulması, yapılaşma ve yerleşme düzenlemelerine sahip mesleki formasyon sahiplerinin bu süreçte başarılı örnekler ortaya koyabilmesi açısından gerekli olduğu düşünülmektedir. Bilindiği üzere, Türkiye'deki toprak rejimi, 600 yıl kadar süren tekil Miri Arazi Sisteminin öncelikle İltizam sistemiyle aşınması ve sonrasında özel tasarruflara konu olmasının macerası niteliğindedir. Toprağın işlenmesi ve temelde tarımsal ürün geliri üzerinden tanımlanan ödenek ve vergi sisteminin özel kişilere devri ile başlayan, 1858 Arazi Kanunnamesi ile yeniden sınıflandırılan toprak rejiminin tasfiyesi süreci, bugünkü kentsel alanların sorunlarındaki kaotik durumda bir bakıma belirleyicisidir. Özellikle kayıt dışı taşınmazların kayıt altına alınmasını sağlayan, fakat ara bir düzenleme unsuru olan Zamaşımı uygulamaları ile Zilyetlik düzenlemeleri, Türk şehirlerinin kentsel arsa üretimini olumsuz yönde etkilemiştir. Bu süreçte, kayıt dışı özel mülkiyet edinimlerini özendirici yöndeki tapulama işlemleri için sürekli bir meşruiyet çerçevesi tanımlayan yasal düzenlemeler, Türk kentlerinin ikili kentsel gelişim deneyiminin de temelini oluşturmaktadır. Bir tarafta, kayıtlı ve arsa üzerinde mülkiyet yoğunlaşması ile oluşan apartman türü ve kat mülkiyeti esaslı kentsel çevreler, diğer tarafta, önceleri kayıtsız, düzensiz ve yasadışı gecekondular nitelikli kentsel gelişmelerin sonradan meşrulaşarak ıslah edildiği, hisseli mülkiyet esaslı kentsel çevreler. Her ikisinin de ortak özelliği, niteliksiz, tüm Türk kentlerinde tekdüze ve sıradan neticeler üreten ve de afet risklerine karşı hasargörebilirliği yüksek olmasıdır. Dolayısıyla,

Marmara Depremi sadece, göç, hızlı kentleşme, denetimsiz, düzensiz, yetersiz planlama, tasarım ve inşaat süreçleri ile açıklanabilecek boyutlarının çok daha ötesinde sorgulanması gereken sorular ve çözülmesi gereken sorunlar ortaya koymaktadır. Bu noktada, geçtiğimiz yıl itibarıyla hazine arazilerinin ve orman alanlarının üzerinde yasadışı yapılaşmış kullanıcılarına satışı, sit alanlarının yapılaşmaya açılmasına olanak sağlayıcı yasal düzenleme çalışmaları, Türkiye'deki taşınmaz mülkiyet problemlerinin neredeyse asırlar süren temel açmazının devam ediyor olduğunu ortaya koymaktadır. Kentsel rehabilitasyon ve olası afet zararlarının azaltımı süreçlerini, kentsel gelişmeleri olumsuz yönde etkileyebilecek, doğal ve tarihi değerleri onarılamayacak şekilde tahrip edebilecek bu düzenlemeler meclis gündeminden sadece 1 yıl uzaklaşmış olmaktadır. Hükümetin ekonomik bir paket olarak ele aldığı bu düzenlemeler sayesinde elde edilecek gelirlerle, olası deprem zararlarını azaltıcı çalışmalarına kaynak olarak aktarılabilceği yönündeki beyanları, düşündürücüdür. Böylesi bir ortamda, halbuki Türk kentlerinin en ciddi tarihi dönemecinde, yerel seçimler süreci de cılız geçmiş, şehirlerimizin sorunları tarif bulamamış, kentlerin geleceği ise belirsizliklere bırakılmıştır.

Türkiye'de mekansal planlamanın, afetler konusu üzerinden ve taşınmaz mülkiyet problemlerinin çözümüne imkanlar verecek şekilde yeniden yapılanması beklenmektedir. Bu nedenle sorunları, neticeleri ve süreçleri algılayış ve kavrayışlarımızın yanı sıra değişmesi ve gelişmesi gerekli ikinci bir husus ise, mesleki pratiklerin dönüşümü konusudur. Söz konusu problemlerin çözümü, olumsuz gelişmelerin ise bertaraf edilebilmesi, meslek alanının kurumsal yapısının ve mekansal planlamada rol alan tüm aktörlerin değişen sorun yapılarına uyum sağlaması ile olacaktır. Bu aşamada, taşınmaz gelişimi ve yenilemesinde, yapı bakım ve yönetim uygulamalarını gerçekleştirebilecek kamu ve özel yapılanmaların sağlanması gerekmektedir. Alan üzerinden plan-program-projelerin eş güdümlü olarak gelişmesi, mekansal planlamada tüm aktörlerin birlikteliği ile sağlanacaktır. Dolayısıyla, planlama, mimarlık, mühendislik, hukuk, ekonomi, idare ve işletme formasyonlarının ortak problem tanımlamaları ve birlikte çözümler üretmeleri

İSTANBUL DEPREMİ MASTER PLANI VE TOPLUMSAL MUTABAKAT

Hasan Kıvırcık
TMMOB Deprem Komitesi

İstanbul başta olmak üzere doğal afetlere dayanımsız oluşturulmuş fiziki çevremizin, olası depremlerde hangi senaryoları yaşayacağı **İstanbul Deprem Master Planı (İDMP)** çalışmasına katılan bilim adamlarının ortaklaşa değerlendirmeleriyle belirlenmiştir. Çoktandır bildiğimiz 'parça parça gerçekler' bu raporda birleştirilip İstanbul metropolüne uyarlandığında ortaya çıkacak toplumsal yıkımın boyutları somutlanmıştır. Raporda yer alan ve araştırmalara dayanan bilgilere göre 'kısa bir süre' içinde bir doğal afeti; büyük bir ya da birkaç depremi İstanbul'un yaşayacak olması devlet katından toplum nezdine kadar her zaman tercih edilen **"belirsizliği"** bu kez zedelemiş görünüyor.

Oysa bütün toplumun yaşayacağı ortak kader için geri sayım devam ederken, depremlerle ilgili olarak 1999 Marmara Depreminden bu yana sürekliliği olmayan kurum-kuruluşlar meydana getirilmekte, sürekliliği ve gücü olmayan açıklama ve girişimler etkisini azaltarak sergilemektedir.

Bilimsel gerçeklik yorumla ve "inşallahlı iyi niyet" sözcükleriyle düzeltilemeyecek denli büyük kayıpları işaret ederken, özellikle bulunduğumuz yerden bakınca 1999 Ağustos depreminden bu yana geçirilen zaman esasında altın değerinde görünmektedir. Bu süre içinde yapılmış en toparlayıcı çalışma olan **İDMP**, tabloyu bütün açıklığıyla ortaya sermekte ve çözüm yollarının ip uçlarını vermektedir.

Fakat bu önemli veri topluma henüz maledilememiştir. Toplum kesimleri ve hatta yasayla görevli kurumlar şu ana kadar İDMP'ni yeterince inceleyememiş, benimseyememiş ve kavrayamamışlardır. İDMP bu anlamda ortada kalmıştır.

büyük deprem için zaman tüketilirken...

Arkasında hazırlayan kurumların birkaç vefakar, konuya yüreğini koymuş idealist öğretim üyesi, planı talep eden belediyenin bir grup görevlisi, bazı meslek odalarının içindeki takipçi kişiler ve konuya yakınlığı olan sivil toplum kuruluşu üyeleri dışında ortaya çıkarılan metnin hayatta buluşmasını sağlayacak girişimler neredeyse yoktur.

Ülke genelinde hemen görüleceği gibi asıl olarak bütün sorun, afet esnası ve sonrasında ilişkin kısmi önlemler üzerinde mesafeler alınmış olmasına rağmen, risklerin azaltılması temelinde **yapılı çevrede fiili düzenlemelere geçilememiş** olmasıdır. Oysa toplumsal yaşamın düzenlenmesi anayasa ve yasalarla sorumlu durumda sayılan devlet örgütlenmesine verilmiştir.

Nedir o takdirde, yaşamın yeniden düzenlenmesi, zarar azaltıcı tedbirlerin başlatılması, kentlerdeki risklerin azaltılması önündeki engel?

SİYASAL EKONOMİK TERCİHLERİN SONUCU: BÜYÜK FELAKET

Yıllardır kentleri ve yaşam alanlarını imal eden yapı üretim ilişkilerinin kurgusu ve onu planlayan, 'denetleyen' ve 'kontrollerini' yapan ilgili kamu idareleri, afet riskli yapıları çevrede aslında bilinen fakat yıllarca üstü örtülen felaket tablosu karşısında paralize olmuştur. Ekonomisini düzenleyemediği, kaynaklarını koruyup verimli olarak kullanmadığı ve en önemlisi çözümler üretmediği için hareketsiz kalan hantal yapı; kendini meydana getiren dinamiklerden de giderek epeyce uzaklaşmaktadır. Bu yapılanış önerilere, bilimsel gerçekliklere kapalı, deneylere ve demokratik katılımı toplumsal sorunları çözme becerisine uzaktır. Otorite kendi durumunu tartışma zemininde tutmaktan ve başarısızlıklarının belirtilmesinden kaçınmaktadır. Bilimsel heyetlerin yaptığı çalışmalara, kendi kurduğu konseylerin ürettiği rapor ve "acil planlara" hemen karşılık verememekte, işi zamana bırakıp beklemeyi tercih etmektedir.

Diğer taraftan toplum yaşamının düzenlenmesi ve sağlıklı bir yaşamın güvencesini anayasaya göre temin etmek durumundaki başta merkezi yönetimlerin bağlı buldukları yasal ortam şu anda ne yazık ki köklü değişikliklere olanak verecek gibi görünmemektedir. Bu durum statükoyu meydana getiren ve ülke için aşılması gereken temel bir sorun olarak durmaktadır.

Bu yüzden bugün içinde bulunulan kaosun aşılması için daha üstten bir müdahale, sistemin kendisine gerçek kaynağından getirilecek etkili bir girişim gerekli görünmektedir. Kentin yağmasını 'planlamış', son otuz yıldır politikanın sürdürülüşünü kaçak-düzensiz-sağlıksız yapılaşmaya göz yummaya dayanmış yerel-merkezi yönetimlerin İDMP ile ortaya konmuş gerçeklerle bakarak kendini 'kendiliğinden' değiştirmesini beklemek fazla iyimserlik gibi durmaktadır.

Sonuçta toplum yaşamının önemli bir ögesi olan **güvenli yaşam alanlarının oluşturulması fikri ve buna bağlı eylem alanları, toplumun genel isteği haline gelmelidir.** Güvenli kentlerde yaşama talebi toplumsal bilinçte yerini

bulmalı, siyaseti yönlendirebilmelidir.

Girilen çıkmazdan çıkılabilmeli, toplumsal dayanışmanın öznesi tanımlanabilmelidir.

AFET RİSKLERİNİN AZALTILMASI İÇİN TOPLUMSAL ANLAŞMA

Özellikle 1999'dan sonra yukarıda özetlenen tablo içinde öğrenirken yol almaya çalışan meslek odalarının bir bölüm üyesi, sadece üst dile durum değerlendirmesi yapmanın ve kamuoyu bilgilendirmesinin fayda etmediğini görmüşlerdir. Afet zararlarına karşı koyabilmenin çok yönlü ve sahiden kapsamlı oluşu, her kesimin tek başına çözümünü tarifleyemeyeceği ancak çözümün bir parçası olabileceği gerçeğini kabul ederek güçleri biriktirmeyi denemişlerdir. Bu ana fikrin sonucunda toplum kesimleriyle kent düzleminde sağlıklı yaşamı kurma, afet zararlarını azaltma temelinde **ortak bir sözleşme** yapılabileceğini, bu yolla ortak aklın iradeye dönüşebileceğini planlamışlardır.

TMMOB içinde ilgili odaların temsilcilerinin bulunduğu bir grup; içlerinde İDMP'na emek vermiş değerli öğretim üyeleriyle birlikte bilimsel temelli bir çalışmanın ancak toplumun bütün kesimlerince kabul etmesiyle hayat bulabileceğini görmüşlerdir. Sorunları sadece hukuk düzenlemeleriyle 'çözebileceğini' düşünenlerden farklı olarak bütün toplum kesimlerinin katıldığı ve sorumluluk aldığı bir modelin yaratılmasını kurgulamışlardır. Bu girişimin sağlayacağı sinerjiyle, kentlerin yaşanabilir kılınmasının "bir uygarlık projesi" olduğunu savunmuşlardır.

TMMOB bünyesinde oluşturulan **"Toplumsal Mutabakatlar Kurma Çalışması"** grubunun, çalışmalar sonucunda çıkardığı rapor TMMOB Yönetim Kurulu tarafından kabul edilmiş, önerilen yöntemlerle çalışmaların süreklileştirilmesi onaylanmıştır. Çalışma grubu İDMP'ni içselleştirmiş, çeşitli eleştiriler getirmekle beraber bu planın elde var olan en iyi bilgi seviyesini ifade ettiğini, toplumsal kesimlerin tümü için geçerli bir belge olduğunu kabul etmiştir. Bu yolla çeşitli ortamlarda yıllardır yapılagelen sonuçta "çözumsuzlük üretme" yarışına dönen diyaloglar yerine alternatif oluşumlar aranmıştır. Kenti zorunlu olarak ortaklaşa kullanılan her kesimden insana bir ortak paydada eyleme geçme, bu işlemlerin sonuçlarına ise ortaklaşa katılma, sorumlulukları paylaşma teklifi oluşturma, çalışmanın eksenine oturmuştur.

Kent mekanını ortak kullanan ancak kentin olanaklarından farklı derecelerde faydalanan toplum kesimlerinin, zarar azaltma programına güçleri ve olanakları çerçevesinde katılmasının formülünün bulunması gerçekten büyük önem taşımaktadır. Bu yolun bulunmaya çalışılması bugün için meşru bir yeniden var olma biçimi olarak tanımlanabilir.

Kentlerin bugünkü kırılgan, kalitesiz yapılanışında yılların birikim modelinin etkisi şüphesiz büyüktür. Sanayisini kentlerin çeperlerinde konuşlandırırken ucuz işgücünün sanayiye eklenmesi sürecinde altyapısı sağlanmamış

BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI DEPREM ŞURASI KURUMSAL YAPILANMA ATÖLYE ÇALIŞMASI

H. Ali Ulusoy

Atölye çalışmalarında TMMOB Mimarlar Odası'nın da içinde yer aldığı Bayındırlık Ve İskan Bakanlığı Deprem Şurası "Kurumsal Yapılanma Komisyonu" 13 Nisan 2004 tarihinden bu yana çalışmalarını sürdürmektedir.

Komisyon çalışmaları; 1. "Kurumsal Yapılanma" (Ali Ulusoy katılıyor), 2. "Mezuat Komisyonu", 3. "Afet Bilgi Sistemi Komisyonu", 4. "Mevcut Yapıların İncelenmesi ve Yapı Denetimi Komisyonu" (Bu komisyon çalışmasına Aykut Ülkütekin katılmaktadır.), 5. "Yapı Malzemeleri Komisyonu", 6. "Kaynak Temini ve Sigorta Komisyonu", 7. "Eğitim Komisyonu" olarak devam etmektedir.

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi'nde oluşturulan çalışma grubu "Kurumsal Yapılanma" ile ilgili olarak bir rapor hazırlamış ve rapor komisyon raportörlüğüne iletilmiştir.

Önemli bir bölümü deprem riski ile karşı karşıya bulunan ülkemizde, afet riskleri karşısında bu güne kadar yaşanan problemlerin, aksaklıkların ve sıkıntıların tekrarlanmaması, afet anında can ve mal kayıplarının en aza indirilmesi, kurumlar arası işbirliği ve koordinasyonun sağlanması, bu konudaki yetki ve sorumlulukların yeniden tarifi edildiği "yeni bir kurumsal yapılanma" önerisi geliştirmek üzere komisyon çalışmalarına devam etmektedir.

Bu çalışmalarda esas olarak "toplumsal işbirliğinin" nasıl kurgulanacağı konusunda bir "mutabakat" oluşturmak ve toplumun bütün aktörlerinin içinde yer alacağı "yeni bir model" ortaya çıkarmak üzerine tartışmalar sürmektedir.

Bugüne kadar süren toplantılarda katılımcılar üç öneri üzerine görüşlerini ifade etmişlerdir:

1. Başbakanlık bünyesinde "**Afet Yönetimi Müsteşarlığı**" adıyla yeni bir müsteşarlık kurulması ve ilgili tüm kurumların (Sivil Savunma Genel Müdürlüğü, Afet İşleri Genel Müdürlüğü, İtfaiye vs. tek çatı altında toplanması,
2. Başbakanlık bünyesinde, doğrudan başbakana veya yetkili başbakan yardımcısına bağlı, güçlü, koordine edebilen, teknoloji ve planlamada standartları belirleyip uygulama yetki ve yeteneğine idari ve mali açıdan sahip "**Afet Yönetim Genel Müdürlüğü**" adlı bir kurumun kurulması,
3. Bizim önerdiğimiz ve içinde kamunun, bilim insanlarının, meslek odalarının, sivil toplum örgütlerinin ve çeşitli toplumsal kesim temsilcilerinin yer aldığı, Başbakanlığa bağlı, siyasi etkilerden arındırılmış, yarı özerk, ulusal stratejileri hazırlayan ve hayata geçiren idari ve mali açıdan yetki ve sorumluluğa sahip "**Afet Yönetimi Üst Kurulu**" adında bir birim oluşturulması.

Komisyon çalışmaları, 15 Haziran 2004 tarihinde sonlandırılıp nihai rapor haline getirilerek Bakanlığa sunulacaktır.

Eylül 2004 tarihinde Deprem Şurası toplanarak komisyon çalışmalarını karara bağlayacaktır.

alanlarda halkın konut gereksiniminin ve taleplerinin açıkta bırakılmış olması bu günün şartlarının ilk adımı olmuştur. Sanayinin gelişmesine ve sermaye birikimine olanak sağlayan bu modelin tercihi kentleri bugünkü riskleriyle tanımsız, kaotik yapıya dönüştürmüştür. Konut edinme faaliyeti kamu alanlarında rant oluşturma düzenini beraberinde getirmiş, kent kaynaklarından en az faydalanan alt gelir grubu zamanla yerel yönetimlerin kendini seçtiği oy potansiyeline ama bunu devamlı kılmak için de ayrıcalıklı imar rantlarının dağıtıldığı biçime dönüştürülerek mevcut sistem kendini üretmiştir.

Bu güne geldiğimizde görülen odur ki, planlamayı ve bilimi dışlayan "Büyük Türkiye" modeli çökmüş, kentleşme politikaları duvara çarpmıştır.

YAŞANAN TIKANMA BÜTÜN KESİMLERİN KATILDIĞI TOPLUMSAL SÖZLEŞMEYLE AŞILABİLİR

Özellikle afetlere karşı zarar azaltma ve kentsel dönüşüm için projelerden bahsedildiğinde resmi çevreler bu zorlu işin çok külfetli olduğunu ve devletin bu işe ait kaynağının bulunmadığını, açık ya da örtülü olarak söylemektedirler. Tıkanma kaynak sorununa indirgenmekte, ülkenin iç ve dış borç içinde bulunması ve kamu idaresinin **15-20 milyar dolarlık** bir çerçeve bütçeyi, on yıllık bir periyotla bile olsa gerçekleştirilemeyeceği ifade edilmektedir.

Belirtelim ki 1999 Ağustos depreminden sonra getirilen "özel vergilerle" toplanan miktarın 4.5 milyar doları geçtiği, toplumdaki alınan bu miktarın deprem zararlarının azaltılmasına değil de çoğunlukla bütçe açıklarının kapatılması için kullanılmış olması dikkat çekicidir. Ülke kaynaklarının reel ortamda kit olduğu konusunda hemfikir olabiliriz elbette. Ancak toplumun birikimlerinin banka sahiplerine, medya ilişkili sermaye çevrelerine geri dönüşsüz kredilerle aktarılmasına göz yuman yönetme iradesinin depremden sonra halkın "deprem vergisi" olarak adlandırıldığı vergileri bile yerine kullanmaması vurdumduymazlığı ve sorumsuzluğuna işaret edici bir nokta koymalıyız.

Kıt olan kaynakların yönetilememesi söz konusudur. Burada devletin yerleşik kurumlarının karar üretmede zayıf kaldığını, bürokratik bir perspektif donmasına kapıldıklarını, ataleti en az hata yapma yolu olarak kabul edip beklemeyi tercih ettiklerini görüyoruz. Ancak asıl önemlisi yönetim iradesini seçimle alan siyasi iktidarın kararsız, duyarsız tutumudur ki bu olumsuzluk mutlaka aşılmalıdır. 1999'dan sonra yaşanmış bir felaketin derin izleri halen ortada dururken ve olası İstanbul depremi beklenirken kararsız-duyarsız-hareketsiz tutumda temelde bir değişiklik ne yazık ki olmamıştır.

Tıkanma yapısal görünmektedir. Bu yapı güçlü itirazlar olmadığı takdirde kendini aynı şekilde yenilemekte ve yaşam alanlarını "**güvenli**" kılmayı bir **siyasi tercih** olarak değerlendirmemektedir. Tıkanmayı aşacak yol, demokratik bir baskının yaratılması, halkın kendi sorunları temelinde kuvvetli bir istemi ve zorlamayı şekillendirmesiyle bulunacaktır.

TMMOB tarafından yürütülen "**Toplumsal Sözleşmeler**" oluşturma çalışma ve anafikri, yapısal tıkanmanın önüne geçilmesi için demokratik zorlama mekanizmasının işletilmesini öngörmektedir. Demokratik mücadele içinde bildiğimiz hak talep etmenin yanında sorumluluk yüklenme ve ortak yaşamın kurulmasını talep etme figürü, kesimlerin ortaklaşabilmesinin yolunu açmalıdır. Diğer taraftan merkezi ve yerel yönetimlerin görmemezlik edemeyeceği bir istencin yaratılması hem toplumun kendi kaderi üzerindeki gücünü ifade etmiş olacak hem de bu gücün büyüklüğünü ortaya çıkaracaktır.

TMMOB'nin toplumun bu en temel sorununa ilgi duymasının yanı sıra bu alanın tıkanmasının önüne geçme iradesini geliştirmesi, yaşam hakkına sahip çıkması, mesleki birikimlerini çok somut bir gerçeklik için toplumun faydasına sunması orta vadede mühendislik ve mimarlık mesleğinin toplumla kucaklaşmasını kolaylaştıracaktır. Bu yönüyle de başarısı ne olursa olsun söz konusu çalışma, TMMOB'nin temel ilke ve yaklaşımlarının güncellenmesini getirecektir.

YAŞAM ALANLARIMIZ YENİDEN YAPILANMALIDIR

Yönetim kademelerinin ve toplum kesimlerinin "**afet zararlarının azaltılması**" programı çerçevesinde ortak iradesinin gerçekleştirilmesi yeni bir dönemi başlatacaktır. Bu yeni dönemin tanımlanmasını başlatmak TMMOB'nin tarihine ve misyonuna uygundur.

Toplum kesimlerinin bir eylem planı içinde yan yana gelmeleri, sorumluluklarını yüklenme taahhütleri, yürütme ve yaşamayı harekete geçirecektir. Bu güne değin çeşitli nedenlerle aşılamayan hukuki engellerin aşılması için böylece etkin kamuoyu oluşturulmuş olacaktır.

Fakat yaşam alanlarının yeniden yapılanması için yöntemsel olarak ülke kaynaklarının kullanılması, bu ülkenin bilgi ve birikiminin dışlanmadığı bir yapı üretim ilişkileri dizgesinin oturtulması ise **toplumsal kalkınmaya** da örnek oluşturacaktır. Kentlerin depremden korunmasını sadece yeni konutlar ve alt yapı inşaatları yapmak olarak algılayan, bunlar için ise büyük miktarda uluslararası krediler bularak sadece çok uluslu inşaat şirketlerine pazar açma perspektifindeki yaklaşımlar da bu yolla reddedilmiş olacaktır.

Yaşam alanlarının yeniden yapılanması, mevcut riskli çevrelerin 'olduğu gibi' güçlendirilmesi ya da eski dokunun tümünün yıkılması ve yepyeni bir şekilde yapılması mı olduğu konuları; önümüzdeki günlerin tartışma konularını yaratacaktır. Zarar azaltma temelindeki rehabilitasyon ve kentsel yenilemenin ne olduğu, yine hem üniversiteler ve meslek birimlerinde hem de halk nezdinde anlaşılır bir temele oturmak durumundadır.

İDMP'nin değerlendirilmesi ve TMMOB'nin "**Toplumsal Mutabakatlar Kurma**" girişimi sağlıklı kentlerin yaratılması için yeni bir olanağı önümüze getirmiş bulunuyor. Yaşamın risklerden arındırılması ve yaşanabilir mekanlar için bu fırsat değerlendirilmelidir.

DEPREM ŞURASI KURUMSAL YAPILANMA KOMİSYONU RAPORU

TMMOB MİMARLAR ODASI DEPREM ŞURASI KOMİSYONU

H. Ali Ulusoy, Mimar (TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Yönetim Kurulu Başkanı)
M. Onur Yılmaz, Mimar (TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Yönetim Kurulu Sekreter Üyesi)
Güven Erten, Şehir ve Bölge Plancısı
Mehmet Emin Çevik, Mimar
Aykut Ülkütekin, Mimar
Nuri Arıkoğlu, Mimar

RAPOR KURULU Güven Erten M.Onur Yılmaz

KURUMSAL YAPILANMA KOMİSYONU İÇİN BELİRLENMİŞ ÇALIŞMA KONULARI

HEDEF

1. Afet Hizmetlerinin Kamu Yönetim Sistemi içindeki yerinin belirlenmesi
2. İlgili Kurum ve Kuruluşlar Arasında Gerekli İşbirliğinin Sağlanması

Tanımlanmış Öneri Alt Başlıklar

Devletin görevleri ve sorumluluğu
 Merkezi idare ile mahalli idarelerin ilişkileri
 İlgili kurum ve kuruluşlar arası koordinasyon
 Afet ve risk yönetiminde yeniden yapılanma
 Sivil toplum kuruluşlarının-meslek odalarının-görevleri-sorumlulukları-yetkileri

Acil Durum ile Yeniden Yapılanma Süreci Arasındaki Geçiş Aşamasının Koşullarının İyileştirilmesi

Sivil savunma ve acil durum yönetimi
 Kamu reformu çerçevesinde yapılacak düzenlemelerde afet hizmetlerine özel önem verilmesi
 Uluslararası koordinasyon
 Asker sivil birliği

Genel Yaklaşım

Ülkemiz koşulları içinde afetlerin kentsel ölçekte yaşanmaya başlaması, mevcut afet yönetim sistemimizin kusurlarını da ortaya çıkarmaktadır. Türkiye, genellikle kırsal alanlar üzerinde yaşadığı afetlerin sorunları üzerine çözümler ve yapılanmalar geliştirmişken; hızlı kentleşme sonrasında mevcut pratik ve kurumsal yapılanma, kentsel afet sorunlarına çözüm getirmede sıkıntılar yaşamaktadır. Bu bakımdan, kurumsal yeniden yapılanmanın, kentsel idari yapılanma koşullarının ve kentsel yaşamın özelliklerine göre ele alınması gerekmektedir

Türkiye'de Afetlerle ilgili ciddi bir birikim vardır. Bayındırlık İskan Bakanlığı'nın kurumsal gelişim sürecinde afetler konusu Bakanlık teşkilatlanmasının ana unsurlarındadır. Fakat bugün itibarıyla, Afet İşleri Genel Müdürlüğü'nün

işlerliği, ne Bakanlık Teşkilat Yasası içindeki görev tanımlarına göre; ne de afetler konusunun değişen sorun çerçevesine göre istenilen aşamada olamamaktadır. Ayrıca, Marmara Depremi sonrasında yapılanan Başbakanlık Acil Durum Yönetim Genel Müdürlüğü ve diğer bakanlıkların Afetlerle ilgili birimleri arasındaki görev ve yetki dağılımları konusu, ülkemizde değişen afet sorunları çerçevesi içinde yeniden düşünülmesini gerektirmektedir.

Gerek ülkemiz, gerekse dünya deneyimlerinde, "Afet Sonrası Acil Durum" koşulları ile "Afet sonrası Yeniden Yapılanma Süreçleri" arasındaki kopukluk ve koordinasyon eksikliklerinin önemi ve sürecin başarısındaki belirleyiciliği giderek daha çok deneyimlenmektedir. Bu noktada, kurumsal yapılanmada, afet sonrası bir bütün olarak düşünülmesi; acil durum ile yeniden yapılamaya yönelik yetki ve sorumluluklar arasında kesin bir çizgi çizilmesi doğru bir yaklaşım olmamaktadır.

Afete hazırlık çalışmalarının, afet öncesi risklerin tanımlanması ve olası zararların azaltılmasına yönelik bir kapsamı olduğu kadar; afet sonrası koşullarının risklerinin de önceden belirlenmesi ve önlemlerinin alınmasını gerektirmektedir.

Marmara Depremi sonrasında Meslek Odaları, Acil durum ile Yeniden Yapılanma Süreci arasında tanımlanmış yasal ve kurumsal sistemin dışında olmalarıyla beraber, sürece dahil olmuşlar ve önemli deneyimler de kazanmışlardır. Acil Durum koşullarında mevcut ihtiyaç ile taleplerin belirlenmesi ve organizasyonu konularında birikimleri dünya ölçeğinde de önemli yer tutacak niteliktedir.

Netice itibarıyla, Meslek Odaları'nın Afet Sorununa ve sistemin geneline ilişkin düşünsel açıllarının yanı sıra, Afet koşullarında da rol almaları bir ihtiyaç olmaktadır. Marmara Depremi sonrasında deneyimlerini "kurumsal öğrenme" kapsamında değerlendirebilmeleri, Ulusal Afet Yönetimi'nde kurumsal yapılanmanın en sağlıklı şekilde gerçekleşmesini sağlayacak niteliktedir.

KURUMSAL YAPILANMADA MESLEK ODALARININ ROLÜNE DAİR TESPİT VE ÖNERİLER

17 Ağustos 1999 tarihinde ülkemizin kuzey batısında meydana gelen depremin ardından yaşananlar herkes tarafından farklı açılardan izlendi ve yorumlandı. Ancak ortak tespit; bu ölçekte bir kentsel afete hazırlıklı olmayan ülkemiz pek çok konudaki eksikliklerini acı deneyimlerle öğrenmek durumunda kaldığı olmuştur. Yaşananların tekrarlanmaması bu deneyimlerin afete reaksiyon mekanizmalarına yansıtılabilmesi ile mümkündür.

Bu çerçevede 1999 Marmara Depremi sonrası Adapazarı, Yalova ve Düzce'de TMMOB çatısı altında veya bireysel olarak görev alan meslektaşlarımızın aktarımları da baz alınarak oluşturulan tespitler ve öneriler aşağıda başlıklar altında derlenmiştir.

1- Enkaza Müdahale ve Kurtarma Çalışmaları

Bina enkazlarına müdahale afet sonrası ilk üç günde hayati önemdedir. Yapılan müdahalenin zamanında ve doğru biçimde yapılması esastır. Aksi durum can ve mal kaybını artıracaktır. Enkaza müdahalenin projelendirilmesi ayrıntı gibi gözükse ancak bakıldığında afet sonrasında can ve mal kayıplarını azaltmak için önemle ele alınması gereken bir konudur.

Tespitler

- a. Müdahale İzni: 1999 Depremi'nde afet bölgesinde enkazlara müdahaleye izin verecek yeterli sayıda görevli teknik eleman (mimar ya da inşaat mühendisi) bulunamamıştır.
- b. Müdahale: Projesi yerel kaynaklar (belediye) dışında bulunmayan binaların enkazlarına müdahale sonrasında binanın kullanım şeması hakkında bilgiye ulaşılamamıştır. Bu büyük zaman kaybına ve yanlış müdahalelere yol açmıştır.
- c. Teknik Koordinasyon: Kurtarma ekiplerini yönlendirecek, bina strüktürü hakkında bilgi sahibi, enkazı yorumlayacak teknik eleman bulunmaması müdahaleyi yavaşlatmış ya da imkansız kılmıştır.

Öneriler

- 1- Müdahale(kurtarma) ekiplerinde, enkaza müdahaleye teknik izni verme yetkisine de sahip, müdahaleyi koordine edebilecek mimar ya da inşaat mühendisi bulundurma zorunluluğu getirilmelidir.
- 2- Bina projeleri, afet ardından kurtarma ekiplerince kullanılacak formatta ve yöntemle belediye dışında da arşivlenmelidir. Meslek Odaları bu konuda sorumluluk üstlenebilirler. (Mimarlar Odası Ankara Şubesi kendi mesleki denetimine gelen projelerin plan şemalarını gösteren A3 boyutunda bir çizimi, arşivlemek üzere üyelerinden deneme mahiyetinde istemeye başlamıştır.)

2- Afet Sonrası Teknik Bilirkişilik Hizmetleri

Afette zarar gören binaların can ve mal kayıplarının oluşması sebebiyle dava konusu olması kaçınılmazdır. Ancak adalet sistemimizin karar oluşturma mekanizmalarından birisi olan bilirkişilik afet sonrası ya hiç işletilememiştir ya da alınan sonuçlar yetersiz kalmıştır. Sonuçta, yerle bir olan binlerce binaya karşın açılan davalarda halkın adalet duygusu tatmin edilememiş, sorumlular tespit edilememiş ya da cezalandırılmamıştır. Afet sonrası ilk kurtarma, ardından ceset çıkarma ve sonrasında başlayan enkaz kaldırma çalışmaları ile dava konusu olacak enkazlarda delil olabilecek her şey ortadan kalkmıştır. Afetin ardından enkazlardaki izinsiz hurda toplama işlemleri de süreci geri dönülmez hale sokmuştur. Sonuçta ne beton ne demir testleri yapılamayan, hatta fotoğraflanmaya bile fırsat bulunamayan pek çok enkaz delillerle beraber ortadan kaldırılmıştır.

Tespitler

- a. Hukuki süreçlerde teknik bilirkişilik ihtiyacı: Hasar gören binalarla ilgili kusurun tespiti için başlatılan hukuki

süreçte ihtiyaç duyulan bilirkişiler ilk etapta bulunamamıştır. Bir süre sonra ise bu iş afet bölgesinde bir sektör haline gelmiş, bölge dışından gelen ve mesleki formasyonları (mimar ya da inşaat mühendisi olup olmadıkları) bilinmeyen kişilerce ücret karşılığında yürütülmüştür. Bunun yanında az sayıda mimar ve inşaat mühendisi de bireysel ya da TMMOB çatısı altında gönüllü/ücretsiz bilirkişilik faaliyeti sürdürmüşlerdir.

- b. Bölge halkına yaşadıkları binalarla ilgili danışmanlık hizmeti verilmesi: Depremi ilk şokunun atlatılmasının ardından bölgedeki insanlar kendi olanakları ile barınma imkanı yaratmaya girişmişlerdir. Bu aşamada çeşitli derecelerde hasarlı olan binalarına girerek eşya ve gıda temin etmeye çalışmışlardır. Bunun üzerine kriz masası binalara izinsiz girişi yasaklamış, izin makamı olarak da kendisini göstermiştir. Ancak izin için başvuran binlerce afetzede bu izni verebilecek bir teknik muhatap bulamamıştır. Sonuçta, yaşanan kırmaz TMMOB çatısı altında ya da bireysel olarak bölgeye gelen az sayıda mimar ve inşaat mühendisi tarafından verilen ücretsiz danışmanlık hizmeti ile giderilmeye çalışılmıştır.
- c. Teknik ve hukuki danışmanlık: Teknik ve hukuki konularda afetzedelerin sorularını yanıtlayabilecek bir danışma merciinin oluşturulamamış olması pek çok teknik sorusuna muhatap bulamayan afetzedeleri güvensizlik içine itmiştir.

Öneriler:

- 1- Afet sonrası teknik bilirkişilik ve danışmanlık hizmeti tamamen ücretsiz olmalı ya da ücreti devlet ya da sigorta sistemi tarafından karşılanmalıdır.
- 2- Afet sonrası bilirkişilik ve danışmanlık işlerinin organizasyonu, ilgili alanın meslek örgütü tarafından yürütülmelidir. İhtiyaç duyulan teknik personelin(mimar ve inşaat mühendisi, jeoloji mühendisinin) tamamının sicili meslek odalarınca tutulmaktadır. Bu sebeple bu konuda doğru yere zamanında yönlendirmenin projelendirilmesi için ilgili meslek odaları ve devlet ortak çalışma yürütmelidir. Afet öncesi meslek odalarının belirlenecek meslek mensuplarına konu ile ilgili verilecek meslek için eğitim ile afet sonrası duruma hazırlıkları sağlanabilir. Meslek İçi Eğitim verilen bu teknik grup afet anında, yukarıda belirtilen ihtiyaçları karşılamak üzere afet bölgesine doğru anında harekete geçebilir.

3- Afet sonrası alt yapı ve hasar tespit çalışmaları

Tespitler

- a. Afet sonrası hizmet mekanlarının elde edilmesi: Deprem sonrası geçici barınma ve hizmet ihtiyacını karşılamak üzere, kent içinde ve çevresinde bazı mekansal düzenlemelerin (çadırkentlerin, yemekhanelerin, geçici hastanelerin kurulması...vb)

yapılması gündeme gelmiştir. Ancak yapılması gerekli düzenlemeler için yer gösterecek ya da alt yapı çalışmalarını yönlendirecek yeteri kadar teknik personel (mimar, inşaat mühendisi) bulunamamıştır.

b. Hasar tespit raporlarında tutarsızlıklar: Afet sonrası hasar tespit çalışmalarında ilk tespitler ile son raporlar arasında tutarsızlıklara rastlanılmıştır. Afetzedede ile devleti karşı karşıya getirecek bu raporların devlet memurları tarafından kaleme alındığı düşünüldüğünde sorun ciddiyetle ele alınmalıdır.

Öneri:

1- Bu sorunlar, deprem sigortası sisteminin işlerliği sağlandığında bir ölçüde çözülebilecektir. Ancak mevcut durumda ilk hasar tespitin zamanında ve doğru bir şekilde yapılmasının sağlanması halen çözümleni gereken bir sorun olarak durmaktadır. Yapılacak hasar tespitleri kusur tespitine yardımcı olacak nitelikte ayrıntılı olmalıdır. Bu sebeple de bu tespitler kusur ve tazminatta taraf olabilecek kurum ve kuruluşlarca yapılmamalı bağımsız bir oluşuma teslim edilmelidir. Bu konuda devlet ile TMMOB'a bağlı ilgili meslek odaları arasında bir çalışma yürütülebilir.

Tanımlanabilecek Kriter: Acil durum ile yeniden yapılanma süreci arasındaki geçiş aşamasının koşullarının iyileştirilmesi

SONUÇ ÜRÜN TARİFLERİ / GERÇEKLEŞTİRİLEBİLECEK AKTİVİTELER-EYLEMLER

- 1.Yasal düzenlemelerde yer alması gereken hususların tespiti ve çerçevesinin belirlenmesi
2. Meslek odaları arasında ve içinde gerekli yapılanma konularının tespit edilmesi
3. Meslek odaları ile idareler arasında önceden temin edilmesi gereken ilke ve esasların tespitleri

Acil Durum ile Yeniden Yapılanma Süreci Arasındaki Geçiş Aşamasının Koşullarının İyileştirilmesi

Konu Başlıkları
Sistemin dışındaki kişi ve kurumların afet koşullarında sisteme dahil olma biçimleri
. Teknik ara elemanlarının üstleneceği görev ve sorumlulukların tanımlanması
. Görev paylaşımları

Teknik Hizmetler

1. Acil durum döneminde görev alacak teknik elemanların belirlenmesi ve afet yerine ulaştırılması
2. Teknik elemanların afet bölgesindeki idari yapı ile işbirliği
3. Hasar tespit çalışmaları
4. Hasar tespit sonuçları sonrası düzenlenecek belgelerin belirlenmesi, hazırlanması
5. Geçici barınma koşulları için arazi geliştirmesi

6. Bilgi-iletişim altyapısı temini

Yaşamsal Hizmetler

1. Sıhhi tedbirlerin tanımlanması
2. Gıda ve su temini
3. Güvenlik koşullarının sağlanması

Acil Durum Döneminde Görev Alacak Teknik Elemanların Belirlenmesi Afet Yerine Ulaştırılması

1. Afet sonrası hizmet verecek teknik ara elemanların eğitimi ve afet koşullarına hazırlanması
2. Eğitim koşullarının ve şeklinin belirlenmesi
3. Eğitim sonrası verilecek belgelerin yenilenmesinde izlenecek yöntemin belirlenmesi
4. Meslek odası iç yönetmelik düzenlemelerinde afet sonrası görev alacak teknik ara elemanlar için tanımların ve koşulların belirlenmesi
5. Afet teknik elemanlarının afet sonrası hizmetlerinde kullanacakları belge ve dokümanların içeriğinin tespit edilmesi ve hazırlanması

Teknik Elemanların Afet Bölgesindeki İdari Yapı ile İşbirliği

1. Afet teknik elemanlarının, valilik, belediye, savcılık idari birimleriyle koordinasyon çerçevesinin belirlenmesi
2. Afet teknik elemanlarının güvenliklerin temini ve verdikleri hizmetin sağlıklı yapılması için alınması gereken tedbirler ve idare tarafından sağlanması gereken koşullar

Hasar Tespit Çalışmaları

1. Hasar tespit derecelendirme sisteminin yeniden düzenlenmesi
2. Hasar tespit tutanak belgelerinin içeriklerinin yeniden belirlenmesi ve örneklerinin hazırlanması
3. Hasar tespit sonuçlarının dosyalama teknikleri ve haritalara işlenebilmesi, tapu bilgileri ile eşleştirilmesi
4. Hasar tespiti ile sorumlu kamu görevlileri ve afet teknik ara elemanlarının(mimar/mühendis) işbirliği-yetki ve sorumluk çerçeveleri

Hasar Tespit Sonuçları Sonrası Düzenlenecek Belgelerin Belirlenmesi, Hazırlanması

1. Hasar tespit sonuçlarının zarar tazmini ve haksahipliliği süreçlerinde kullanım şekillerinin ve kapsamının yeniden belirlenmesi
2. Hasar tespit sonuçlarının yeniden değerlendirilme şartları
3. Yeniden değerlendirme yapılması sırasında izlenecek yöntemin belirlenmesi
4. Yeni sonuçlar ile eski sonuç arasında fark olması durumunda izlenecek yöntem

Geçici Barınma Koşulları İçin Arazi Geliştirmesi

Afete eylem planları çerçevesinde belirlenmiş alanların geçici barınma koşullarına uygun olarak
. Gerekli teknik ekipmanın sağlanmasında sıkıntı yaşanmaması için alınacak tedbirlerin ve sorumluların önceden belirlenmesi
. Teknik ve sıhhi altyapılarının temininde izlenecek yol
. Geçici barınma koşullarının kaldırılmasında izlenecek yol

DEPREM ŞURASI KAPSAMINDA

YAPI DENETİMİ VE SİGORTA İŞLEYİŞİ KOMİSYONU ÇALIŞMALARI

Aykut Ülkütekin

Bakanlığının düzenlediği Deprem Şurasının açılış toplantısında Bayındırlık ve İskan Bakanı Sayın Zeki Ergezen'in konuşmasındaki; "Binaları yapan da mühendis denetleyen de, gene de binalar yıkılıyor.", "Mühendis, Keçiören'deki binayı Çankaya'da oturduğu yerden denetliyor.", "Vatandaş atmış yasayı bir tarafa..." gibi ifadeler yapı denetiminin durumunu ve Şuranın gereklerini çok güzel özetliyor. Uygulanabilir olamıyorsa yasa yapmanın yararı ne? Yapılı çevremizin güven veren bir denetimden çok uzak olduğu endişesi herkesin düşüncesi, ancak son üç yılın çözüm arama çalışmaları ile geçen mirası da göz önüne alınınca, artık önerilebilecek fazla bir şey kalmamış gibi görünüyor. Böylesi bir durumda, etkili bir çözümü, sigorta işleyişi örneğinde olana benzer şekilde, acaba herkes başkalarından mı bekliyor?

MEVCUT YAPILARIN İNCELENMESİ VE YAPI DENETİMİ KOMİSYONUNUN ÇALIŞMALARI

Deprem Şurasının önceden belirlenmiş bulunan yedi çalışma komisyonundan dördüncüsü, "Mevcut Yapıların İncelenmesi ve Yapı Denetimi Komisyonu"nun;

. Mevcut yapı stoku envanteri,

. Güvenlik kriterlerinin belirlenmesi,

. Yıkılacak veya güçlendirilecek alanlarda çalışma ölçeği,

. Yıkılacak veya güçlendirilecek yapı tipi ve özellikleri,

. Altyapı ve üstyapılarda güçlendirme mühendisliği ve teknolojisi,

. Yapı denetim sistemi ve sigorta,

. Mevcut yapıların periyodik denetimi ve performans ölçümü gibi konuları üstlenerek çözüm üretmesi bekleniyor.

Komisyon kendi iç toplantısında;

1. Mevcut yapıların incelemesi ve depreme dayanıklılıklarının değerlendirilmesi

2. Mevcut yapı ve altyapıların güçlendirilmesi ve

3. Yapı denetimi ve sigorta işleyişi başlıkları ile üç ayrı alt komisyon içerisinde toplayarak çalışmalarına başladı.

Komisyonların çalışmaları sırasında öne çıkan tartışmaların aşağıda ifade edilen konular üzerine yoğunlaştığı söylenebilir:

Mevcut yapıların incelenmesi yöntemleri: Bu konuyla ilgili olarak, İstanbul'da iki üniversitenin, Bakırköy ve Zeytinburnu Belediyeleri ile birbirlerinden ayrı iki bağlantı kapsamında inceleme ve değerlendirme çalışmaları yaptıkları bilgisi alındı. Komisyon içerisinde de temsil edilmekte olan ve konuya farklı yöntemlerle yaklaşan bu iki tarafın, birbirlerinin çalışmaları konusunda derin eleştirileri bulunduğu görülmektedir.

. Yetkin mühendislik kavramı veya mimar ve mühendislerin yeterliliği: Bu konuda görüş ve hatta yasa tasarıları geliştirmiş bulunan taraflar konu üzerindeki çalışmalarını komisyona sundular, Bakanlık temsilcileri düzeyinde belirli bir etki yaratmış oldukları görüldü.

Yapı denetim kuruluşlarının yapılandırılması: Bu kuruluşların sorumluluk ve yükümlülükleri ile ilgili bir netliğe ulaşamamış olması, önceki yasa ve yasa tasarıları örneklerinde de görüldüğü üzere gelişmeler içeriyor olması halen de tartışma konusu.

Denetim ve şantiye elemanlarının yükümlülükleri: Yapım sürecine katılan Denetçi, kontrol elemanları, yardımcı kontrol elemanları, yapı sahibi, müteahhit, şantiye şefi gibi tarafların görev

tanımlarının, yetkilerinin ve sorumluluklarının açık olmaması, birbirlerinin görev alanlarına müdahil olma durumları, yetki ve sorumluluklarının çakışması gibi konular, özellikle bireysel mesleki sorumluluk gerektiren mimarlık ve mühendislik uygulamaları konusundaki belirsizlikler nedeniyle tartışma konusu.

Kamu inşaatlarının Yapı Denetim Yasasına ilişkin durumu: Konu Kamu İhale Yasasını ilgilendirmekle birlikte yapı denetimi kapsamında da tartışılma durumunda.

Yapı denetim kuruluşları ve müteahhit odaları kurulması gereği: Yapı denetim kuruluşları birliği ve belirli müteahhitlik mesleği kuruluşları, yapı denetimi konusundaki belirli sorunların çözümünü meslek odası kurulması gereğine bağlama eğilimi taşımaktalar.

Sigorta olgusunun daha etkin olarak sisteme dahil edilmesi: Etkin bir sigorta işleyişinin, ticari risklerinden kurtulabilmek amacıyla, güvenilir olmayan yapıları sistem dışına çıkarmak eğiliminde olacağı herkesin beklentisi. Bu düşüncenin ardında, bir başkasının geniş bir teknik altyapı oluşturarak kimse için çözemediği sorunları üzerimizden alması gibi bir gizli arzu bulunması olasılığı da var. Konunun yetkilileri sigorta siteminin afet durumunda oluşacak yükün altından kalkmasının mümkün olmadığını ifade ediyorlar. Belki de bu nedenle sigorta sistemi konuya bu açıdan yaklaşmak eğiliminde değil.

Mevcut Yapıların Güçlendirilmesi Komisyonu henüz herhangi bir görüş açıklamadı, ancak ortak komisyon toplantısında, yapıların sınıflandırılması, güçlendirme ilkeleri konusunda, teknik yoğunluktan çok genele hitap edebilecek düzeyde ve yaygın olarak karşılaşılan güçlendirme sorunları üzerine yoğunlaşan bir çalışma hazırlayacakları konusunda bir bildirimde bulundu.

MİMARLAR ODASININ KONUyla İLGİLİ POLİTİKALARI NASIL OLMALIDIR?

Mimarlar Odası bugüne kadar geliştirmiş olduğu görüşlerinin ışığında ve faaliyetini sürdürmekte olan Deprem Şurasının çalışmalarını göz önünde tutarak, yapı denetimi ile ilgili konulardaki politikalarını aşağıdaki başlıklar kapsamında oluşturabilir.

Çoklu denetim kavramı geliştirilmelidir:

Yapı denetimi işleyişi, AB ve ABD normları benzerinde, Tüketicici Haklarını koruma kavramının bir alt bölümü olarak algılanmalıdır. Yapı denetimi, tek kaynaktan, tek bir kurum için değil, bütün yapım süreci katılanları ve tapu kaydı, kullanıcı, satın alan, emlakçı, sigortacı ve benzeri diğer bütün taraflara bir hak olarak tanınmalıdır. Bu çoklu denetim yapısı, denetim sürecinde görev alacak herkesin daha sorumlu ve dikkatli olmasını sağlayacaktır.

Kamusal denetim ilgili bütün taraflara açık olmalıdır:

Yapı denetiminde kamusal denetim, genel toplumsal çıkarlar ve yapım süreci sırasında fiili gözetim ve denetim imkanı bulunmayan, kullanıcı, sigorta kuruluşları, ve benzeri diğerleri gibi üçüncü tarafların haklarını korumak kapsamında ve muhakkak yer almalıdır. Yapı denetimi ile ilgili kayıtlar o yapı ile ilgili tapu kaydı, kullanıcı, satın alan, emlakçı, sigortacı ve benzeri bütün taraflara tamamiyle açık ve ulaşılabilir olmalıdır. Bu yaklaşım, yapı denetiminin bütün kayıtlarını ulaşılabilir hale getireceği, dolayısıyla denetimin de denetlenmesini mümkün kılacağı için, uygulamaya disiplin getirme gücüne sahip olacaktır.

Yapı denetimi sorumluluğu denetimi fiilen yapan meslek adamlarının üzerinde olmalıdır:

KENTSEL DÖNÜŞÜM YASA TASARISI'NA İLİŞKİN KISA BİR DEĞERLENDİRME

Dr. Ahmet UZEL, Y. Mimar

Konuyla ilgili Yasa Tasarısı Taslağında, bir tüzel kişilik olarak tanımlanmış bulunan yapı denetim kuruluşları için, hataları hem görmek ve hem de düzeltmek yükümlülüğü öngörülmüştür. Denetimle ilgili bütün yükümlülüğün yapı denetim kuruluşları üzerinde bırakılması, yapı üretiminde görev alan diğer bütün; projeci, müteahhit, şantiye şefi ve diğer şantiye çalışanları, denetçiler, laboratuvar sorumluları gibi tarafların üzerindeki sorumlulukları ortadan kaldırmaktadır. Kamusal denetim, meslek için eğitim, akreditasyon, kamusal / kurumsal iş dağıtımı, ücret denetimi ve güvencesi veya meslek odası kurulması konularının, denetimi fiilen yerine getiren mimar veya mühendis statüsündeki denetçiler için öngörülmesi daha gerçekçidir.

Yapı denetim süreci şartname, yönetmelik ve standartlar sistemine bağlanmalıdır.

Yapı denetimi alanında yapı inceleme ve yapım süreci denetleme konusunda şartnameler ve standartlar oluşturulmalı, denetim anlayışı, denetim elemanlarının kendi öznel bilgi ve becerilerine bırakılmamalıdır. Denetim sistemi mümkün olduğunca, sistemleştirilmiş var-yok cetvelleri halinde yapılabilir olmalı ve meslek içi eğitim ve akreditasyonların temelini bu gibi şartname, yönetmelik veya standartların uygulanması eğitimi oluşturmalıdır. Bu şekilde yapılan denetimin kayıt altına alınabilmesi ve tekrar tekrar denetlenebilmesi mümkün hale gelebilir.

Yapım süreçleri tümüyle teknik şartname sistemine bağlanmalıdır.

Bina yapım süreçleri ve yapı gereklilikleri, proje eki olarak kesin hale getirilecek bir teknik şartname sistematığına bağlı kılınmalıdır. Şartname hazırlanması konusunda, yapım süreci tarafları olan, müteahhitler, malzeme üreticileri, inşaat teknolojisi üreticileri, yapı denetim kuruluşları, sigorta kuruluşları ve tüketici birlikleri, enstitüler veya eğitim kurumları aracılığıyla etkin hale getirilmelidir.

Mesleki kontrollük proje müellifliğinin uzantısı haline getirilmelidir.

Yeni gelişen yapım teknolojileri ve malzemeler, projenin yapım süresinde sürekli olarak geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır. Yeni malzemeler veya yapım uygulamalarının teknolojisi üreticilerinde olduğu ayrıntı projelerin çoğu zaman malzeme ve teknoloji üreticileri tarafından bizzat yapılmasını gerektirmektedir. Ayrıca bina yapım süreci artık bileşenlerin bir araya getirilmesi sürecine dönüşmekte olduğu için inşaat toleransları da çok önemli hale gelmektedir. Bütün bunular proje hizmetinin mesleki kontrollüğün tamamlanması ile birlikte sona ermesini zorunlu kılmaktadır.

Mevcut yapı stoku üzerindeki afet riskinin boyutu daha önemlidir.

Mevcut yapıların çok daha fazla sayıda olması nedeniyle, yapım hataları yada afetler karşısında oluşturdukları riskin boyutu, yeni yapılar nedeniyle oluşan riskin çok üzerindedir. Bu nedenle, konu ile ilgili yeni mevzuat kapsamında, tüketici haklarının korunması ve yapı denetimi öngörülmesi mevcut yapılar için çok daha önemlidir. Bu konudaki koruma ve denetim, güçlendirilme ile birlikte yapıların incelenip, değerlendirilmesini de kapsamalıdır. Bu konuda 1997 yılında yürürlüğe girmiş bulunan Deprem Yönetmeliğinden önceki yönetmelikler uyarınca tasarlanmış bulunan yapılar, ortaya çıkarabilecekleri olası hukuki durumlar nedeniyle özellikle incelenmelidir. Yapılmış bulunan inceleme ve değerlendirmeler de denetlenmeli ve sigorta yada mümkün olmaz ise başka türlü garantiler altına alınmalıdır.

Sigorta ilişkisi tüketici haklarını koruma kavramı üzerine yapılandırılmalıdır.

Sigorta ilişkisi, kamu bütçesinin yükümlülüklerden kurtarılması üzerine değil, tüketicinin korunması üzerine yapılandırılmalıdır. Gerek güçlendirme ve gerekse yeniden yapım için yapıların performans değerlerinin belirlenmesi, yapıların bütün kullanım ömürleri boyunca geçerli olabilecek bir sigorta sisteminin oluşturulabilmesi için gerekli olan hukuksal zemini oluşturacaktır. Sigorta sisteminin aynı zamanda bir üst denetim niteliği taşıdığı göz önünde tutularak, halen önerilmekte bulunan sigorta sistemi sağlıklı bir yapılaşmanın garantisi olabilme gücüne sahip değildir. Sektör tarafından daha gelişmiş bir yaklaşım önerilene kadar başka üst denetim yöntemleri geliştirilmelidir.

Yapım Kusurları sigorta güvencesi altına alınmalıdır.

Halen önerilmekte bulunan sigorta sistemi yapıların sadece yapım hataları nedeniyle yıkılması veya ağır hasar görmesi durumlarını kapsam altına almaktadır. Bu durumda daha basit ancak yaşam koşullarını önemli ölçüde etkileyebilecek yapım hataları, yapının yıkılmasına neden olmadığı sürece güvence altında olmayacaktır. Bu eksiklik bina yapım kalitesine disiplin getirilmesi amacıyla eksiklik oluşturmaktadır. Yapım kusurlarının giderilmesinin sigorta konusu olmadığını durumda, doğrudan yapı denetim kuruluşunun taahhüdü altında olmalıdır.

Mimarlar Odasına yapı denetimi ile ilgili getirilen yükümler için ek kaynak yaratılmalıdır.

Yapı denetimi kavramları içerisinde Mimarlar Odası ve diğer TMMOB'ne bağlı odalara geniş yükümlülükler getirilme eğilimleri bulunmaktadır. Odalara kuruluşları sırasında kendi çalışmalarına ek olarak bu gibi görevleri üstlenebilmek üzere gerekli kaynak alt yapısı öngörülmemiştir. Görevlerin gereği şeklinde yerine getirilebilmesi için, ilgili odalarla, genel kurullarla yönetilen kuruluşlar olduğu göz önünde tutularak tercihen protokol düzeyinde, ek mali kaynak sağlayacak düzenlemeler yapılmalıdır.

Yapı denetimi kapsamında başka meslek odalarının kurulması:

Yapı denetimin yürütülebilmesi için gerekli olduğu iddia edilen Yapı denetim kuruluşları, müteahhitler odası gibi meslek odalarının kurulabilmesinin temel koşullarının; meslek üyelerinin kurulacak odanın mesleğin çıkarlarını değil, toplumun çıkarlarını koruma amacı taşıyan bir kuruluş olması gerektiği konusunda bilinçli olmaları, o meslekle ilgili toplumun bilgilendirilmesi ve mesleğin topluma tanıtılması gereğinin bulunması, söz konusu mesleğin diğer mesleklerden farklılık gösteren, belirli durumlarda özgün bir eğitim gerektiren niteliklerinin bulunması gibi ilkelere dayandırılması gereklidir.

Bu yaklaşımlar kendi içerisinde bir bütün oluşturmakta olduğu için tümü, daha iyi performans gösterebilecek ve yapım süreci tarafları arasında daha iyi tanımlanmış yükümlülük ve sorumluluk ilişkileri yapılandırabilecek bir öneri yapı denetim yasası taslağı içerisinde bütünleştirilebilir. Diğer taraftan, 1999 yılı depremleri sonrasında etki altında kalan bölgelerde faaliyet göstermekte olan bir çok meslektaşımız sorumluluk altında kalmış ve bir yargılanma durumuna girmiştir. Bu yargılama süreçlerinin değerlendirilmesi, mesleğin uygulanması ile ilgili olarak toplumun beklentilerinin ne olduğu konusuna ışık tutabilecektir... Bu güne kadar Mimarlar Odası tarafından hiç eğilinmemiş bulunan bu alanda yapılacak bir araştırmanın, afetler konusu ile ilgili yaklaşımlarımıza katkı yapabilecek potansiyeline sahip olduğu açıktır.

Deprem Şurası çalışmalarını 5.07.2004 tarihine kadar sürdürmeye devam edecektir.

Tasarı ilk bakışta, kentsel mekanlara, kentleşmenin yarattığı olumsuzluklara yaklaşımın; geçmişe oranla kalıcı, bilimsel, geleceği doğru tanımlayacak ve planlama kavramının, şehircilik ilkelerinin, kamu yararının egemen olacağı bir yaklaşım olacağını düşündürmektedir. Böyle bir tasarı, tasarı olmaktan çıkıp yasalarsa; planıyla, programıyla, bütçesiyle, yapımıcısı ve yaptırımıyla gerçek anlamda planlama + projelendirme + programlama + uygulama ve denetleme süreçlerinden oluşan, birbirine bağlı bir eylemler dizisi, yaşamda yerini alacaktır. Böylelikle toplumun önemli bir kesiminin başını sokacak bir barınak yapma güdüsünün oluşturduğu; ya da, çeşitli nedenlerle harap olmuş, harap olmaya yüz tutmuş kentsel mekanlar, kent parçaları içinde yaşayanların başına yıkılacağı korkusu olmadan sağlıklı mekanlara dönüştürülecek, aftan öte bir süreç başlatılmış olacak, sonuçta yenilenmiş, dönüşmüş kentsel ortamlar yaşama geçirilecektir.

Son günlerde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin gündemine gelen ve meslek çevremizi doğrudan ya da dolaylı olarak ilgilendiren yasa tasarıları içinde, "KENTSEL DÖNÜŞÜM YASA TASARISI" üzerinde önemle durulmaya değer tasarılar vardır.

Bu kısa değerlendirmede Tasarı; önce genel olarak ele alınacak, ardından "Kentsel Koruma- Geliştirme" bağlamında yeterliliği üzerinde durulacaktır.

A. KENTSEL DÖNÜŞÜM YASA TASARISI'NIN GENEL ÖZELLİKLERİ

Yarım yüzyılı aşan bir süredir yaşanan ve giderek yavaşladığı gözlemlenen "Kentleşme"; kural tanımaz, hızlı ve vahşi süreçleri ile ülkemizin sosyo-ekonomik, sosyo-politik gündeminde sürekli olarak yer almıştır. Bu sürecin olumsuz etkilerini gidermek üzere ard arda çıkartılan yirmiyeye yakın ve kamu oyununda kısaca "İmar Affı" olarak adlandırılan yasalar, hiç etkili olamamışlardır. Konu; sosyal, siyasal, ekonomik ve teknik yönleriyle çeşitli ortamlarda tartışılmış, çözüm yolları araştırılmış, bulunan ve uygulamaya konulan yöntemlerle değerlendirilmiş, eleştirilmiştir.

Bu olgu, daha bir süre ilgi odağı olacağına benzemektedir.

İşte bu noktada "Kentsel Dönüşüm Yasa Tasarısı"nın gündeme gelmesi, geçmişte yaşananlardan örnek alınarak ileri bir adım atılacağını düşündürmesi açısından sevindirici olmuştur. Çünkü tasarının adında yer alan kavram, hem bir yasa tasarısında hem de kamu kesiminde ilk kez dile getirilmektedir.

Tasarı ilk bakışta, kentsel mekanlara, kentleşmenin yarattığı olumsuzluklara yaklaşımın; geçmişe oranla kalıcı, bilimsel, geleceği doğru tanımlayacak ve planlama kavramının, şehircilik ilkelerinin, kamu yararının egemen olacağı bir yaklaşım olacağını düşündürmektedir. Böyle bir tasarı, tasarı olmaktan çıkıp yasalarsa; planıyla, programıyla, bütçesiyle, yapımıcısı ve yaptırımıyla gerçek anlamda planlama + projelendirme + programlama + uygulama ve denetleme süreçlerinden oluşan, birbirine bağlı bir eylemler dizisi, yaşamda yerini alacaktır. Böylelikle toplumun önemli bir kesiminin başını sokacak bir barınak yapma güdüsünün oluşturduğu; ya da, çeşitli nedenlerle harap olmuş, harap olmaya yüz tutmuş kentsel mekanlar, kent parçaları içinde yaşayanların başına yıkılacağı korkusu olmadan sağlıklı mekanlara dönüştürülecek, aftan öte bir süreç başlatılmış olacak, sonuçta yenilenmiş, dönüşmüş kentsel ortamlar yaşama geçirilecektir.

Bu sonuç beklenen, özlenen bir sonuçtur.

Tasarı'nın adında yer alan kavramın çağrıştırdığı bu tabloyu daha yakından incelemek adına "Genel Gereğe" değerlendirildiğinde:

- Sağlıklı ve güvenli yaşam çevrelerinin oluşturulması,
- Kamu kurum ve kuruluşlarına ait arsa ve araziler ile başkasının veya kendi arsası üzerine yapılan tüm yapıları

kapsaması,

- Yapılaşma yasağı getirilen alanlar ile bilimsel ve teknik kurallara uymayan yapıların tasfiyesinin “genel esas” kabul edilmesi,
- Kentlerin yeterli ve sağlıklı alt yapıya ve donatıya sahip olması için gereken hükümlerin getirilmiş olması,
- Bu kapsamda Anayasa ve mülkiyet haklarının göz önünde bulundurulması,
- İmar affı kavramının yer etmemesi için arsa üzerinden hak verilmesi yoluna gidilmeyip konut verilmesi öngörüsü,
- Cezaî önlemlerin artırılması,
- Gecekondu yapanların hak sahipliğinin bir tek konutla sınırlandırılması,
- Mevzuata uygun yapıların haklarının korunması,
- Afet risklerinin değerlendirilmesi,
- Kentsel dönüşüm yapacak olan idarelerin sorunları ve bu sorunların giderilmesi konularının ele alındığı görülmektedir.

Ancak; kentleşme, çevre, planlama, imar, uygulama vb. konuları kendilerine uğraş alanı olarak seçmiş olan tüm kişi ve kurumlar hemen göreceklendir ki, Yasa Tasarısı'nda yer alan yaklaşım, farklı yasal düzenlemeler içinde yer almış bulunan konuları içermektedir. Burada yapılacak kısa değerlendirmede, tasarının genel gerekçesinden yukarıya alınan başlıkların, yürürlükte bulunan hangi yasalar kapsamında doğrudan ya da dolaylı olarak yer aldığına değinilmeyecektir.

Farklı yasal düzenlemeler içinde parçalı bir biçimde, adı anılmadan, var olsa bile “KENTSEL DÖNÜŞÜM” kavramının imar mevzuatı içine bütüncül olarak sokulma niyeti, çağdaş ve ileri bir adım sayılmalıdır. Çok hızlı kentleşen ülkemiz kentlerinin yaşadığı düzensizliğe düzenli bir ivme kazandırması olası, böyle bir yasal düzenlemenin olumlu sonuçlar vermesi beklendir.

Oysa, tasarının maddelerine geçildiğinde duraksamalar yaratacak kimi yaklaşımlar görülmektedir.

Bu yaklaşımları özetlemek gerekirse:

- Amaç maddesinde yer alan “toplumsal katılım” kavramının, ilerleyen maddeler okunduğunda, “sosyal içerikli katılım” anlamında değil “parasal katılım” anlamında olduğu anlaşılmaktadır. Bu yaklaşımın, olumlu sonuç veremeyeceği aşağıda açıklanacaktır. Öte yandan “yeni yerleşim ve gelişim alanları açma, ucuz yapı ve arsa üretmek” için var olan yasaları işletmek yerine çarpıcı bir başlıkla, “Kentsel Dönüşüm” başlığı ile konuyu gündeme getirmek duraksamalara neden olmaktadır.

- Aynı biçimde “Kapsam” maddesinde yeni bir kavram olarak yer almış bulunan “KENTSEL DÖNÜŞÜM PLANI” kavramının, imar planlarından sonra yapıla gelen 5 yıllık imar programları ve 18. madde uygulaması ile bütünleştirilmiş bir eylem planı olduğu görülmektedir. Bu belirlemede bir yanlıgı yoksa, farklı yasalarda bulunan kimi hükümlerin bir başka yasada birleştirilerek sunulması da duraksamalara neden olacak bir yaklaşım gibi görünmektedir. Hele hele iyileştirme, tasfiye ve

yenilenme için bu yolla kentlerin mevcut ve gelecekteki yapı ve arsa ihtiyacının karşılanacağı” savı, imar planlarının varlığını sorgulatacak bir yaklaşımdır.

- Bu Kanun kapsamına giren yapılar için, yapı sahiplerinin başvurusunu istemek; gerçekçi bir yaklaşım olarak görülmemektedir. Özellikle gecekonducuların, yaşam ortamlarının, devlet eliyle ve kişisel katkılarının desteği ile daha iyi ortamlara dönüştürme düşüncesine, kendi istemleriyle kapılacağını varsaymak hayalci bir yaklaşımdır. Birden fazla gecekondu olan bir kimsenin, bu varlığından, “dilekçe” ile başvurup, “dönüşüm” adına vazgeçmesi olası değildir.

- “Sınır Tesbit Kurulları”nın belirlenmesi ve çalışma düzeni içinde sınırın saptanması da önemli konulardan biri olarak görülmektedir. Anlaşılan o ki, başvuruların yoğunlaştığı bölgeler belirlenecek ve sınırlandırılacaktır. Ancak bölge içinde kalan ve başvuruda bulunmamış olanlara ilişkin uygulamanın nasıl olacağı açık değildir.

- % 10 oranındaki Kamu Ortaklık Payı'nın yeni bir kavram olduğu görülmektedir. Tasarıda belirlenen yöntemle elde edilecek arsa ve arazilerin yetersiz kalması halinde, tüm arsalar kamusal kullanım alanlarına hisse verilmesi yönündeki hükmün de, bu parseller üzerinde yapılacak yapıların ruhsata bağlanmasında, tıkanıklıklar yaratacağı düşünülmektedir.

Maddelerin tek tek değerlendirilmesi ile de benzer duraksamalar, çelişkiler saptanması olasıdır. Bu yazıda, böyle bir yol denenmemiş, Tasarı'nın olgunlaştırılması ve yaşama geçirilmesi için, çeşitli açılardan irdelenmesi gerektiği vurgulanmakla yetinilmiştir.

B. KENTSEL DÖNÜŞÜM YASA TASARISI'NIN “KENTSEL KORUMA - GELİŞTİRME” BAĞLAMINDA KISA BİR DEĞERLENDİRMESİ

Tasarı'da açıklığa kavuşmamış en önemli konulardan birisi de Kentsel Sit'lerin bu yasa tasarısında nasıl ele alınacağı, bu dokuların korunup korunamayacağı konusudur.

Yasa Tasarısı'nın “Kapsam” başlıklı 2. maddesinde “.....kentin mevcut ve gelecekteki yapı ve arsa ihtiyacının karşılanması için yapılacak iş ve işlemleri kapsar”. hükmü yer almaktadır.

“ Genel Esaslar” başlıklı 3. Madde' de “ .....2863-3386 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu... gibi Özel Kanunlarda ve Uluslararası Sözleşmelerde yer alan ilke ve esaslar nedeniyle yapı yasağı ve kısıtlaması getirilmesi zorunlu alanlardaki mevcut yapılara bu kanunun sadece tasfiye ile ilgili hükümleri uygulanır” ifadesi bulunmaktadır.

Yukarıya alınmış bulunan paragrafı izleyen paragrafta da “Kentsel dönüşüm planı kapsamında kalan alanlarda, ilgili idare dışında farklı kurum ve kuruluşlara, mevcut kanunları ile verilen planlama ve uygulama yetkileri, bu Kanunda tanımlanan idare ve kurumlara geçer. Ancak; bu kanunda tanımlanan ilgili idareler planlama ve uygulama işlemlerinde, ilgili kurum görüşlerini ve önerilerini alırlar” hükmü ile planlama ve uygulama iş ve işlemleri kentsel dönüşüm alanı olarak belirlenmiş alanlarda tek elde toplanmaktadır.

Tanımlar başlıklı 5. Madde'de de taşınmaz kültür varlıkları ile ilgili olup olmadığı açıkça belirlenmemiş olan ve sadece yapı ölçeğinde bir yaklaşım sergilenmekte, “TASFIYE ALANI”; “Jeolojik, jeofizik durumu, deprem, taşkın, heyelan vb. afet tehlike ve riskleri taşıyan, doğal, kültürel, tarihi, ...değerlere sahip ..... (ilgili) mevzuatlar kapsamında kalması nedeniyle bulunduğu yerde korunamayan, zorunlu olarak boşaltılması gereken alanlar ile kentsel dönüşüm planı kararları gereği yerinde korunamayan yapıların..... bulunduğu yapılaşma yasağı getirilen alanlardır” biçiminde tanımlanmaktadır.

Bu alıntılar yan yana konduğunda :

- Kentsel Sit'lerin de çeşitli nedenlerle yapı yasağı getirilmiş,harap olmuş, terk edilmiş kesimleri tasfiye edilecek,
- Bu alanlar içinde bulunup da yerinde korunamayan, boşaltılması gereken yapılar boşaltılacak,
- İlgili idarelerin görüşleri (?) alınmak koşulu ile,
- Bu alanlar Kentsel Dönüşüm Planları ile ele alınacak,
- Boşaltılmış alanlarda kentsel arsa ve arazi üretilecek,
- Sağlıklı kentsel ortamlar yaratılacak,
- Koruma Amaçlı İmar Planı yapma, yaptırma yetkisi “ilgili idare”ye geçecek,
- Sit alanları, bir başka planlama ve uygulama süreci ile “Kentsel Dönüşüm” e konu edilecek,

Sonucuna varılabilir ve hemen, bir “dönüşüm” ile değil, bir “yok olma” (yok etme de denilebilir) ile karşı karşıya olduğumuz görülür.

“Kentsel Dönüşüm Yasa Tasarısı”, kentsel sit alanlarının kaderini bu yaklaşım ile belirliyorsa, yukarıda yapılan genel değerlendirmede saptanan duraksama konularının yanında Kentsel sitlerin korunması ve geliştirilmesi konusu da yer alacak demektir.

“Kentsel Dönüşüm”ün bir başka yasa içinde yer alması konusunda değişmez bir kanı ve direnç varsa, kentsel sitlere ilişkin tavrın tasarıda açıkça ve ayrıntıları ile, duraksamalara neden olmayacak biçimde, yer alması gerekir.

C. SONUÇ

Kentsel Dönüşüm gibi önemli bir konunun yasalastırılmadan önce, tasarı halindeyken, tartışılabilir olması, tartışmaya olanak sağlanması da ayrı ve önemli bir başka yaklaşımdır. Bu önemli özelliklere, tasarının geliştirilmesi için ortaya atılan görüş ve düşüncelerden yararlanma basiret ve sabrının gösterilmesi ayrı bir değer katacaktır. Bilim çevrelerinin, meslek odalarının, sınırlı zamanlarda konu bağlamında yapabildikleri çalışmalar; kuramsal birikimin yaşama geçirilmesine olanak sağlayacak olan çalışmalardır. Yasa koyucunun, yasa koyucu adına hazırlık çalışmalarını yürüten teknokratların, bu konuda çok duyarlı, yansız olarak birikimlerini ortaya koymaları, yukarıda anılan çalışmalardan ön yargısız bir

yaklaşımla yararlanma çabası göstermeleri; toplum adına, meslek adına, tasarı üretim çalışmalarını siyasallaştırmadan, ancak güncel siyasetin gücünden

yararlanarak eylem başlatmaları gerekmektedir.

Geçtiğimiz yaklaşık yarım yüz yılda kentleşme ile meydana gelen kentsel mekanların ve bu mekanları süsleyen (!?) yapıların, yapı topluluklarının dönüştürülmesi, çağdaşlaştırılması, başında bulunduğumuz yüzyılda ülkemizin en önemli problemlerinden birisi olacaktır. Bir yandan mevcudun dönüştürülmesi çabaları sürerken diğer yandan yeni oluşumların nitelik ve nicelik açılarından gelecekte yeni dönüşümler gerektirmemesi de üzerinde durulmaya değer ve henüz çözülmemiş bir problemidir.

Bu sorunu aşmak için ülkemizde ve dünyada yaşanmış deneylerden yararlanmak, araştırmaları değerlendirmek, aşılması gerekli ve zahmetli yolu kısaltacaktır. Kısa yol en ekonomik yoldur. Örneğin yakın geçmişte Toplu Konut İdaresi'nce yayımlanan Konut Araştırmaları Dizisi'nde¹ konuya ilişkin önemli görüşler ve öneriler ortaya atılmıştır. Bu dizi; “Konut çevrelerinde çağdaş anlamda standartlara uygun biçimde planlanmış kentsel alanlarda, teknik ve sosyal alt yapısı tamamlanmış, nitelikli konut çevrelerinin oluşturulması için tasarım, uygulama ve işletme standartları oluşturulması doğrultusunda”² ki araştırmaları içermektedir. Toplu konut uygulamaları ile tarihi çevrelerde kentsel sit alanlarında var olan konut stokunun çağdaş standartlara kavuşturulması, çevre kalitesinin geliştirilmesi için³, üzerinde önemle durulması gerekli olan bu dizi, Kentsel Dönüşüm bağlamında dikkatle okunmalı, değerlendirilmeli ve özümsemelidir.

Yukarıda sunulan, konuya ilişkin bilgi-belge kümesinden sadece birisidir. Oysa kent kurultaylarında, konut kurultaylarında, Dünya Şehircilik Günü Kolokyumlarında, vb. birçok etkinlikler sonunda yapılan yayınlarda çok önemli birikim vardır. Bu birikimin değerlendirilmesi ile, tasarı çok gelişecek, sorunlara yaklaşımda önemli bir güç kazanacaktır.

Kentsel Dönüşüm Yasa Tasarısı, yukarıda verilen ve daha bir çok benzeri bulunan bilgi ve belgelerden, ortaya atılan görüşler değerlendirildiğinde ayrı bir yasa olarak yaşama geçirilme düşüncesi hala ayakta kalacaksa hızla geliştirilmesi olasıdır.

Şöyle bir durup, derin nefes alarak birikimimize bakmak, çok önemli bir kavramı, bu kavrama dayandırılacak bir yaklaşımı daha iyiye götürmek için gerekli ve yeterlidir.

Amerika'yı yeniden keşfetmeye gerek yok diye düşünüyorum.

.....

Öyleyse birlikte yeniden, hızlıca düşünelim, üretelim.

Ne dersiniz?

¹TKİ, Konut Araştırmaları Dizisi , Ankara, 1996)

²Dizinin Yığıt Gülöksüz imzalı ön sözünden.

³a) Tarihi Konut Stokunun Sağlıklılaştırılması İçin Bir Finans ve Örgütlenme Modeli. (TKİ Konut Araştırmaları Dizisi No:7, 1996.)

b)Tarihi Çevrede Konut Yapı İlişkileri: Ulucanlar Örneği (TKİ Konut Araştırmaları Dizisi No:12, 1996)

Kentleşme ve İmar Düzen(sizliğ)imize İlişkin Yasa Taslakları ve Kentsel Dönüşüm Meselesi

Asuman Yeşilirmak

Yerleşim alanlarının fiziki düzeninin denetim altına alınması ve bunun aracı olan imar mevzuatı düzenlemeleri, Devletin kamu düzenini sağlamak adına yapması gereken anayasal bir görevi ve en önemli kamu hizmetlerinden biri. “Kamu düzeninin korunması, kamu için yararlı ve faydalı şeyler yapmak zorunda olan idarenin, hem faaliyetlerinin dayanağını hem de sınırını teşkil eder.... Devletin ödevini yerine getirmesi çerçevesinde öngörülen anayasal yetkiler aynı zamanda konut hakkının, yerleşme özgürlüğünün anayasal sınırlarıdır. Hukuki, idari araç olarak planlama, devlete kural koyma ve bunları uygulama yönünde yükümlülükler getirmekte, toplumsal aktörlere de hukuki araçlar sağlamaktadır. Ne var ki gerçek olan konut hakkı ve yerleşme özgürlüğünün kullanım ve etki alanları olan şehircilik ve çevre konusu, ülkemizde hukukun zayıf halkalarını oluşturmaktadır.”¹

Kentlerimizin bugünkü olumsuz koşulları, 1950'lerden bu yana izlenen, kalkınmada sermaye birikimi sağlamak için, ucuz işgücü amaçlı göçü teşvik eden, biriken artı değerden artan nüfus için planlı kentleşmeye ve alt yapıya pay ayırmayan, ucuz konut edindirmenin bir yolu olarak gecekondulaşma ve giderek kaçak yapılaşmayı teşvik eden, arsa rantlarının, sermaye birikiminin el değiştirme aracı olarak değerlendirildiği kentleşme ve konut politikalarının sonucudur. Bu bağlamda öncelikle yapılması gereken sağlıklı, güvenli, kaliteli kentsel dönüşümü sağlamak amaçlı konut ve arsa politikalarının geliştirilmesidir.

Büyük ve orta büyüklükteki kentlerimizde yerleşme alanları oluşum süreci ve nitelikleri bakımından, kendi içinde farklılıklar taşısa bile iki temel grupta tanımlanabilir. Birincisi yasal yollardan, imar mevzuatına uygun oluşmuş alanlar ve ikincisi yasa dışı yollardan, kendiliğinden oluşmuş ve büyük bir kısmı islah ve hatta nazım imar planları ile yasallaştırılmış alanlar. Yasal yollardan, imar mevzuatı çerçevesinde yapılaşmış alanlar ve tarihi kent dokusu parsel ölçeğinde yenileme ve güçlendirme niteliğinde müdahaleler ile iyileştirilebilir. Ancak, genellikle imar mevzuatına aykırı olarak, mimarlık mühendislik hizmeti de almadan yapılaşan, aynı zamanda yüksek deprem riski taşıyan, sağlıksız, güvensiz ve kimliksiz yerleşmeler radikal müdahaleler gerektiren alanlardır. Bu alanlarda deprem riskinin azaltılmasının yanı sıra kentsel yaşam kalitesini yükseltilmesi yönünde yapılacak müdahaleler kapsamlı kentsel dönüşüm eylemlerini gerektirmektedir.

Ülkemizde yanlış kentleşme politikalarından kaynaklanan sorunlar ve bu sorunların aşılmasında başta Anayasa olmak üzere yürürlükte olan imar mevzuatının bir çok yetersizliği, tutarsızlığı, karmaşayı barındırmakta olduğu ve bu sorunların akılcı, sürekliliği olan bir biçimde çözümlenebilmesi amacı ile imar mevzuatında köklü ve kapsamlı değişikliklere gidilmesinin artık bir zorunluluk olduğu ilgili her kesimce yıllardır ifade edilmektedir.

Ne yazık ki bu konunun gündemimize girmesi için büyük bir yıkıma ve can kaybına neden olan depremlerin yaşanması gerekti. Yürürlükteki imar yasasında gerek 17 Ağustos depremiyle ortaya çıkan durum, gerek konjonktürel nedenler, gerekse uygulama sürecinde ortaya çıkan eksiklik ve tutarsızlıkların giderilmesi amacıyla, bir revizyon çabası ortaya çıktı. Ancak ne yazık ki 17 Ağustos depreminden bu yana geçen beş yılın sonunda, ülkemizdeki yanlış kentleşme politikaları sonucu oluşmuş sağlıksız, güvensiz kentlerimizi iyileştirme ve dönüştürme yönünde, kendilerinden görüş istenen konu ile ilgili çevrelerin (üniversiteler, meslek odaları, meslek insanları, belediyeler, vd) görüşlerini ve taleplerini karşılayacak, “kentleşme ve imar mevzuatı reformu” denebilecek hukuki düzenlemelere henüz ulaşamamıştır.

3194 sayılı İmar yasasını revize eden ilk taslak, aslında 17 Ağustos depreminden hemen önce ODTÜ Deprem Mühendisliği Araştırma Merkezi tarafından Bayındırlık ve

İskan Bakanlığı ve TOKİ için hazırlanan ve Ağustos 1999 da tamamlanan “3194 sayılı İmar Kanunu ve Yönetmeliklerinin Yeni bir Kontrol Sistemi ve Afetlere Karşı Dayanıklılığı Sağlayacak Önlemleri İçermek Üzere Revizyon Araştırması” kapsamında geliştirilen “Mekansal Planlama ve İmar Yasa Tasarısı” oldu. Bu taslak farklı ölçeklerdeki planlar arasında birbirini yönlendiren ve denetleyen “kademeli birliktelik” ilkesini benimsiyor, bu çerçevede ülke-bölge ve alt bölge “Mekansal Strateji Planları” tanımını getiriyor, “Planlama Bölgeleri” kavramına yer veriliyor, plan denetimi, yapı denetimi ve katılım konusunda yeni kurumsal yapılanmalar (kurul ve komisyonlar) öneriyor, yaptırım ve cezalar konusunda da yeni yaklaşımlar getiriyor ve yasa taslağına yeni bir bölüm ekleyerek kentsel dönüşümü sağlayacak “proje uygulama alanları”, “kentsel yenileme alanları”, “afet riskli alanlar” ve “imar hakkı aktarımı”, yerel yönetimlere “örgütlenme ve taşınmaz ortaklıklarına katılma yetkisi”, “taşınmaz tasarruflarını kısıtlama yetkisi”, ve “kamu yatırım maliyetlerine katkı alma yetkisi” gibi bir dizi uygulama araçları öneriyordu.

Bu taslaktan iki yıl sonra Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından hazırlanan ve 2001 yılında ilgili kurumlara (diğer ilgili bakanlıklar, belediyeler, meslek odaları, üniversiteler) görüş almak üzere gönderilen “İmar ve Şehirleşme Kanunu Tasarısı” taslağında, ODTÜ taslağından bir miktar yararlanıldığı ancak çok kısıtlı bir revizyonla yetinildiği görülmektedir. Örneğin; üst düzey “Mekansal Strateji Planları” tanımları benimseniyor, ancak tanımlara “olmayabilir” de anlamına gelen “varsa” kelimesi eklenerek bu güne kadar olduğu gibi imar planlarının hiçbir üst ölçekli mekansal strateji planına uyması gerekmeden hazırlanabilmesinin yolunu açık tutan ve gerekçe metninde belirtilen “planlar arasında olması zorunlu, kademeli birliktelik” ilkesiyle de gelişen anlayış sürdürülüyordu. Mevcut yasada hiçbir katılım ve denetim mekanizması yer almazken bu taslaktaki küçük ve çekingen bir adım atılarak içinde ilgili kamu kurum ve kuruluşların, belediyelerin uzman temsilcileri yanında ilgili Odalarından temsilcilerin de bulunduğu Harita ve Plan Denetim Komisyonları tanımlanıyor. Yaptırımlar ve cezalarla ilgili bölümlerde gelişmeler görülmüyordu. Ama hiçbir kentleşme problemimiz yokmuş gibi afet zararlarını azaltma, sağlıklı ve güvenli kentleşmeye dönüşüm konusunda 3194 sayılı yasa var olan ve aslında uygulama sorunları bulunan mevcut uygulama araçları geliştirilmediği gibi hiçbir yeni ekleme de getirmiyordu.

İmar yasasını revize eden üçüncü yasa taslağı İstanbul Deprem Master Planı kapsamında YTÜ tarafından hazırlandı. Bakanlıkça hazırlanan “İmar ve Şehirleşme Kanunu Tasarısı”nı altlık olarak kullanan ve o taslağın sistematigi üzerine kurulan taslaktaki da “kademeli birliktelik” ilkesi kapsamında ülke, bölge, alt bölge, metropoliten bölge “Mekansal Strateji Planları” ve İmar Planlarına ek olarak “Afet Etkilerini Azaltma Strateji Planı” ve “Eylem Planı” kavramları getiriliyor. Bu taslaktaki da plan denetimi, yapı denetimi, planlamaya ve uygulamalara katılım konusunda bir çok kurul ve konsey

yapılanmalarına, yaptırım ve cezalara yer veriliyor. Kentsel dönüşüm amaçlı olarak da “Afet Risklerinin Azaltılmasına” ilişkin “Mevcut Yapılaşmış Alanlarda Plan Kararı ile Yoğunluk Azaltılması”, “yüksek riskli afet bölgelerinde bir topluluğun, ya da yüksek riskli yapıların kaldırılarak başka yerlere taşınması”, “İyelik Hakkı Takası” ve “Değer Takdir Sertifikaları” gibi uygulama araçlarının yanında vatandaş-kamu işbirliğini sağlayacak bir ortaklık modeli sunuluyor.

Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından hazırlanan ve ilgili kurumlara görüş almak üzere gönderilen ikinci “İmar ve Şehirleşme Kanunu Tasarısı” bu yılın başında tekrar gündeme geldi. İlki ile büyük oranda aynı olan tasarıda, yapı, yapı denetimi ve yaptırımlar konusunda bazı olumlu gelişmelere karşın, alt ölçekli planların bir üst ölçekli Mekansal Strateji Planına “varsa” uyması anlayışında ısrar ediliyor, planlama disiplininin bağımsız, toplumsal çıkarlara aykırı yer seçim kararlarına yol açabilecek üst düzey bir “Yer Seçim Komisyonuna” yer veriyor, katılım konusunda ilkinden daha geri bir yaklaşım sergiliyordu. Kentsel dönüşüm, afet zararlarını azaltma ve uygulama araçları konusunda ise ilkinde olduğu gibi hiçbir yeni öneri getirmiyordu.

Bu tasarının “kentsel dönüşüm” kapsamında hiçbir yeni öneri getirmediği eleştirileri yapılırken, ilgili çevrelerin gündemine Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından hazırlanan, “Kentsel Dönüşüm Kanun Taslağı” adı altında bir yasa tasarısı daha girdi. Ancak, bu taslağın “amaç” maddesindeki “tüm yerleşim alanlarının.....sağlıklı ve güvenli yaşam çevrelerinin oluşturulması, afete duyarlı kentsel standartlara uygun olarak kullanılmasına yönelik iyileştirme tasfiye ve yenilenmesini sağlamak amacıyla ilgili idare eliyle,... toplumsal katılıma dayalı, düzenleme ilke ve esasları ile bunlara ilişkin uygulama yöntemlerini belirlemek amacıyla düzenlenmiştir” iddiasına karşın; içeriğine baktığımızda bu ifadelerin aksine sürdürülebilir bir gelişmeyi hiçbir şekilde mümkün kılmayan, toplumsal katılım mekanizmalarına hiçbir şekilde yer vermeyen, “kentsel dönüşüm” kavramının içini boşaltan, planlama sistematiginin ve bütünlüğünün dışında, af yasağı mantığı ile hazırlanmış bir tasarı olduğunu görüyoruz.

Yasa taslağına göre; en geç 9 ay içerisinde başvuruya konu alanlarda tasfiye, iyileştirme, yenileme ve dönüştürmeye yönelik tespit ve tasnif işlemleri tamamlanıyor, Sınır Tespit Komisyonu tarafından 3 ay içinde sınır tespiti yapılıyor, ilgili İdareler tarafından en geç 6 ay içinde kentsel dönüşüm planları hazırlanıyor ve onaylanıyor. Bu plan gereği ilgili İdarece tespit edilen imar mevzuatına aykırı yapılardan istenen teknik rapor sonucu; hiçbir işleme gerek kalmaksızın yerinde korunacak yapılardan mevzuata aykırılık derecesine göre ceza alınıyor, güçlendirilerek yerinde korunması gerekiyor ise; bu yapılardan da mevzuata aykırılık derecesine göre ceza alınarak yapıların güçlendirilme projeleri hazırlanıyor.

Bugüne kadar yaşadıklarımızdan biliyoruz ki pratikte, böyle bir mantıkla yapılacak uygulama, tıpkı İslah

ULUSLARARASI MİMARLAR BİRLİĞİ VE AFETLER

Emine M. KOMUT *UIA Çalışma Programı Direktörü*

Planlarında hatta bir kısım nazım imar planlarında olduğu gibi planların mevcut duruma uydurulması ile sonuçlanacaktır. Yasa gerekçesi ve amaç maddelerindeki yaklaşımlara karşın bu yasa genel yaklaşımı itibarıyla uygulamada mevcut plansız, sağlıksız yerleşme dokusunu büyük oranda koruyacak ve bu sağlıksız yerleşme dokusu içindeki yasadışı yapılmış yapıları, depreme karşı güçlendirme yapılmak üzere yasallaştıracak bir sistemi önermektedir. Ayrıca, bu yasaya göre toplanan başvuru bedelleri, dönüşüm belgesi bedelleri, harç ve cezalar bedellerinin yalnızca %5'i bu kanun hükümleri çerçevesinde yapılacak iş ve işlemler için kullanılacaktır. Bu durumda geri kalanı sanırım bütçe açıklarını kapatmaya ayrılacak. Bu durum, "Kanun Taslağının gerçek amacı bu mudur?" sorusunu akla getiriyor.

Bu yasa tasarılarının kabul edilemez olmalarına karşın, Bakanlığın bu yasa taslaklarını ilgili kurumlara (yerel yönetimlere, üniversitelere, meslek odalarına vb) göndermesini ve hatta toplantılar düzenleyerek ilgili kurum ve kuruluşların görüşlerine sunmasını olumlu adımlar olarak görmeliyiz. Çünkü bu doğru yöntem sonucu ilgili kesimler, af yasası niteliğinde ayrı bir yasa değil, kentsel dönüşüm ve kentsel yenileme kavramlarını ve alanlarını tarifleyen ve uygulama araçlarını içeren, temel bir kentleşme ve imar yasasının hazırlanması yönündeki tepkilerini ve görüşlerini iletme fırsatı bulmuşlardır.

Bakanlık bu tepkiler üzerine kentsel dönüşüm meselesini imar yasasının içine dahil eden bir çalışma yürütmeye başlamıştır. Ancak bu konuda kafalara takılan birinci soru ve endişe; "kentsel dönüşüm olarak adlandırılan af yasası tamamen gündemden kalkmış mıdır?", ikinci soru ve endişe de, "bu sefer de bu af mantiği imar yasasına taşınır mı?" Bakanlıktan en son kurumlara gönderilen ve üzerinde çalışmaların devam ettiği taslaklarda yer alan "dönüşüm projesi ve alanları" olarak tanımlanan maddedeki çelişkiler, bu ikilem ve endişeyi haklı çıkarmaktadır.

Son yasa taslağında "strateji planı", "imar planı" ve "dönüşüm projesi" kavramlarında ciddi bir karmaşa söz konusu. Aslında akademisyenler arasında bile farklı yaklaşımlar olduğu izlenen bu kavramların ve terminolojinin ilgili çevrelerce yeterince kavranmadan yasada yer almasında ciddi sıkıntılar olabilir.

Son taslakta mekansal strateji planları ile ilgili olan "varsa" ifadesinin kaldırılması ve "üst ölçekli planlarda üniversitelerin ve meslek odalarının planlama sürecine katılmalarının" öngörülmüş olması sevindirici. Ancak, ülke düzeyindeki plan, "ülke mekansal strateji planı" olarak tanımlanırken, "bölge strateji planı" olarak adlandırılan bölge düzeyindeki planlar için "hedef ve ilke kararlarından oluşan" yani aslında stratejik de olmayan bir tanımlama yapılıyor. Ülke düzeyinde mekansal ifadelendirme kabul edilirken, bölge düzeyinde nedense mekansal ifadelendirmeye gerek görülüyor.

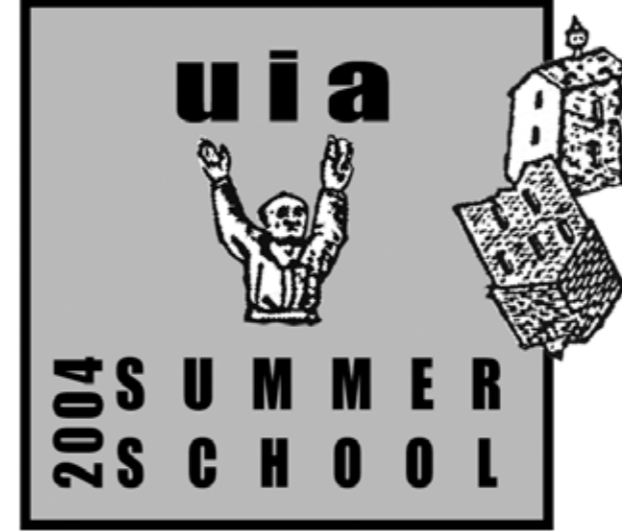
Bir başka önemli karmaşa da "dönüşüm alanları" ve dönüşüm projeleri" kavramında yaşanıyor. Tanımlarda "Yerleşme Ana Strateji" planlarında plan kararları getirilen alanlar olarak ifade edilirken, ilgili maddesinde; ilgili

idareler tarafından meclis kararlarına göre sınırları belirlenecek alanlarda, "proje yönetim birimleri" tarafından yapılan, bir "dönüşüm projesi" tanımı yapılıyor. Bunlar öyle projeler ki "kırsal yerleşme planı, imar planı ve imar programından" oluşan ve birden fazla ili kapsamı durumunda Bakanlık eşgüdümü sağlar" denilen bir boyutu içeriyor. Burada önemli soru şu; bir planlama kapsamında değil, "meclis kararlarına göre sınırları belirlenen dönüşüm bölgelerinde", planlama birimleri değil "proje birimleri" tarafından hazırlanacak "dönüşüm projeleri" kapsamında yapılacak imar planları, yasada tanımlanan normal imar planlarından farklı bir standartta mı yapılacak, bu yaklaşım ıslah planı anlayışını ya da imar planlarını mevcut mevzuat dışı yapılaşmalara uydurma sonucunu getirir mi? Burada kentsel dönüşüm meselesinin esasen bir planlama ve uygulama eylemi olduğunun unutulmaması ve imar planlarının da bu kapsamda yeniden tanımlanması gerekir. Aksi halde kentlerimiz bir taraftan bildik planlama yöntemleri ile planlanırken, diğer taraftan kurulacak proje birimleri tarafından kentler dönüştürülecek mantığını anlamak mümkün değil.

Diğer bir konu da planlama ve uygulama süreçlerinde aleniyet, katılım ve denetim mekanizmalarının oluşturulmasındaki niyete karşın yetersiz kalınması. Taslağın genel gerekçelerinde, "yerel yönetimlere planlama ve yapılaşma konusunda geniş yetkiler verildiği, bugün yerel yönetimlerin yetkilerinin doğru kullanılıp kullanılmadığı konusunda yeterli denetim mekanizması bulunmadığından" söz edilerek "belediyelerin merkezi yönetim, sivil toplum örgütleri ve vatandaşlarca denetlenmesine ilişkin düzenlemeler getirildiği" ifade edilmiş. Ancak yasa maddelerinde Bakanlığın hemen her alanda re'sen yetki kullanmasına ve bürokratik yapıdaki denetim kurullarına yönelik düzenlemelere yer verilirken, meslek odaları ve toplumu denetimine yönelik mekanizmaların yeterince geliştirilmediği, örneğin imar planı denetim komisyonlarında Şehir Plancıları Odasının katılımı ile yetinildiği görülmekte. Gerek yerel gerekse merkezi yönetimlerin yetkilerini doğru kullanıp kullanmadıklarının denetimi ancak aleniyet ve demokratik katılımın gerçekten tesisi ile mümkün.

Büyük bir kısmı imar mevzuatına aykırı olarak, mimarlık-mühendislik hizmeti almadan sağlıksız, güvensiz yapılaşmış kentsel alanlardaki, af yasaları ile oluşan sorunlu mülkiyet dokusu üzerinde imar planları ile kazanılmış yüksek yoğunluklu imar haklarının, deprem riski açısından da sakınca yaratması nedeniyle geri alınması söz konusudur. Bu sorunun önemli bir "hukuk sorunu" olarak ele alınması; planlama ve imar süreçlerinde katılım ve aleniyet esaslı denetim organlarının, uygulamalarda toplumsal katılımın örgütlenme mekanizmalarının ve kentsel dönüşümün uygulama araçlarının kanunla ve yönetmeliklerle geliştirilmesi, sağlıklı, güvenli, kimlikli kentsel alanlara dönüşüm için zorunluluktur. Ama önce, bu konunun yalnızca yasa çıkarmakla ve fiziki planlamalarla mümkün olamayacağıının, fiziki, sosyal, ekonomik anlamda kentsel dönüşüm için "toplumsal mutabakatın" yollarının aranması ve bulunmak zorunda olduğunun anlaşılması ve oluşturulması gerekiyor.

¹Istanbul Deprem Master Planı Raporu

Afetlerin Uluslararası Mimarlar Birliği (UIA) yapısı içinde nerede durduğu konusuna açıklık getirmek için öncelikle bu kuruluşun işleyişini anımsamak gerek. Uluslararası Mimarlar Birliği, mimarlık meslek alanında gerekli gördüğü çalışmaları oluşturduğu sürekli komisyon, komite ve çalışma programları aracılığı ile yürütür. Bunların arasında UIA bünyesinde oluşturulan Çalışma Programları, mimarların içinde olduğu özel ilgi alanlarında çalışmalar yürüten, gelişmeleri izleyen ve mimarın görevini irdeleyen bir yapıya sahip. Bu birimler, belirlenen UIA çalışma aksları üzerinde ve ilişkili olan diğer çalışmalarla koordinasyon içinde etkinlik gösterirler. Yaptıkları çalışmaları 3 yılda bir düzenlenen UIA Dünya Kongrelerinde sunar ve paylaşırlar.

Altı başlık altında toplanan bu çalışmalar arasında, Kentleşme ana teması altında yer alan "Kentsel Yerleşmeler ve Doğal veya Diğer Afetler" Çalışma Programı, kurulduğu 1997 yılından beri Mimarlar Odası UIA Türkiye Kesimi tarafından yürütülüyor. Başlangıçta Doğu Avrupa ve Orta Doğu bölgesini kapsayan Çalışma Programı, son dönemde tüm bölgeleri içerecek konuma geldi.

Programın kuruluşundan beri yaptığımız çalışmalarda ve düzenlediğimiz etkinliklerde, kentleri en çok etkileyen afetler olarak, depremler ve seller üzerinde yoğunlaştık. Afetler konusunda birikimi olan meslek insanlarını buluşturarak bu konuda bilgilendik ve mimarların bunun neresinde yer aldığını irdeledik. Farklı ülkelerin afetler konusuna yaklaşımlarını ve çözüm süreçlerini paylaşmaya çalıştık. Aslında, birçok ülkede sürdürülen çalışmaları izlerken, Türkiye'nin ve Türkiye'deki mimarlık çevrelerinin konuya ne kadar uzak durduğunu gözlemledik. Tarih boyunca sürekli afetlere maruz kalan ülkemizde, ancak 1999 Depremlerinden sonra çeşitli kurum ve kuruluşlar tarafından başlatılan bazı çalışmalara mimarlar da katkı koyarak varolan koşulları değiştirmeye, kendi sorumluluklarını tanımaya ve tanımlamaya yöneldiler.

Dünya genelinde afetleri incelediğimizde bir açmazla karşı karşıya kalırız. Giderek daha sık gerçekleşen ve daha büyük hasara yol açan afetlerin ortaya çıkardığı zarar ve kayıplar gelişmekte olan ülkelerde çok daha büyük boyutlara ulaşır. Ayrıca, maddi zarar da kat kat daha fazladır. Ancak, sınırlı olanaklara sahip olan bu ülkelerin, ne bu boyutlardaki afet zararlarını gidermesi, ne de bunları azaltmak için gerekli önlemleri alması olasıdır. Bu nedenle, aşılamayan bir kısır döngü oluşur. Yapılan çalışmalarda bu gerçeğin gözardı edilmemesi ve her olayın kendi özgün koşulları içinde irdelenmesi gerekir.

Afet konusunda duyarlılığı artırmak ve yaygınlaştırmak amacıyla 2002-2005 döneminde, çalışmalarımızı farklı bir boyutta kurgulayarak Uluslararası Yaz Okulu düzenlemeyi planladık. Eğitim alanına da yayılması gerektiğine inandığımız afet temasının işleneceği bu Yaz Okulu'nda, mimarlık öğrencilerinin afetler konusunda bilincini artırmayı ve afetlerle ilgili çözüm üretme kapasitelerini geliştirmeyi amaçladık. Aynı zamanda, 2001 etkinliklerimizin sonucunda yayınladığımız İstanbul Deklerasyonu kriterleri çerçevesinde, öğrencilerle güvenli kent, güvenli yapı ve güvenli konut üçlemesi üzerinde varolanı değerlendirme ve tasarım becerisi geliştirme çalışmaları yapmak için hazırlıklarımızı sürdürüyoruz.

'Mimarlar ve Afetler' Yaz Okulu 1-17 Temmuz 2004 tarihlerinde İzmir'de Ekonomi Üniversitesi'nde gerçekleşecek. 11 ülkeden gelecek mimarlık öğrencileri ve bu konuda uzman meslek insanlarının katılımıyla eğitim konferanslar, alanda inceleme ve değerlendirme, atölye ve stüdyo çalışmaları olarak yürütülecek. Birinci hafta tekil yapı ölçeğinde başlatılan program, ikinci hafta kentsel tasarım boyutuna taşınacak. Her iki kademedede de ortaya çıkacak ürünler öğrenciler tarafından sunulacak değerlendirilecek; böylece çalışma grupları arasında bilgi paylaşımı sağlanacak.

Yaz Okulu eğitim süreci ve stüdyoda yapılan çalışmalar belgelenecek, kalıcı olmasını sağlamak amacıyla, yayına ve sergiye dönüştürülecek ve 2005 UIA Kongresine taşınacak. Bizim için bir 'ilk' olacak bu Yaz Okulunda yapılacak sunuşların derlenerek afetler konusunda bir el kitabı hazırlanması da gelecekte önemli bir proje olarak önümüzde duruyor. Bu çalışma gerçekleşebilirse, Mimarlar Odası bünyesinde eksikliği dile getirilen bir konunun altyapısı ortaya çıkmış olacak.

Bunun yanısıra Üniversitelerde afet bilgisinin eğitim sürecinde verilmesi başlatılabilirse, hazırlıklı olmak ve önlemler almak açısından hem toplum olarak hem de mimarlık adına ciddi yol kat etmiş oluruz. Bundan sonra atılacak bir adım da, afetler konusunda mimarlara meslek içi eğitim sağlamak amacıyla başlatılacak çalışmalarda bilgi ve birikim düzeyini yükseltmek olmalıdır. Ancak bu bilinçle 'güvenli' ortam taleplerimizi belirleyebilir, 'doğru' çözüm üretebilir ve konuyu tüm mimarlık camiasına mal edebiliriz.

KALICI KONUT ŞANTİYESİNDEN MİMARCA NOTLAR ...

Nahide Tan, Mimar

1999 Depremleri sonrasında Marmara'da

5 yeni kent kuruldu. 27 grup halinde,

43.000 konut yapıldı. Bu yeni kent

parçalarının nasıl üretildiğini,

Adapazarı'ndaki şantiyelerde kontrollük

görevini yürüten bir mimardan

öğreniyoruz...

Deprem sonrası "devlet kanalıyla gerçekleştirilen dış kaynaklı kredi bağlantılı" konut projelerinden bir bölümünü çalıştığım müşavirlik firması sayesinde izleme olanağı oldu...

İzmit/Gündoğdu, Körfez/Yukarı Hereke, Gebze/Şekerpınar, Adapazarı/Camili, Gölcük/Yeniköy, Düzce/Kaynaşlı kalıcı konut bölgeleri ve yakınlarında yer alan diğer paketler...

Ülkenin bu çapta kapsamlı konut yapım sorumluluğunu üstlenebilecek, yeterlilik alabilen inşaat firmaları arasında uluslararası kapalı zarf ihale usulü ile belirlenen firmalar ve bu işleyişi malsahibi Başbakanlık adına takip edecek kontrollük ve danışmanlık hizmeti verecek olan, bu tür proje takibi deneyimi olan Dünya Bankası ve/veya Avrupa Yatırım Bankası uluslararası ihale ile seçilmiş yeterlilik koşullarını sağlayan ve bu deneyimde olan müşavir firmalar ile FIDIC standartlarında inşaat yapmıştır. Projeler kredi veren bankalarla devlet arasında yapılmış olan İfraz Anlaşmaları çerçevesinde proje müşavirlerine hazırlanmıştır. Konut büyüklüğü, tüm standartlar, yapım tekniği bu anlaşmalarda belirlenen şartları karşılayacak şekildedir. Anlaşma standartlarına göre paketlerin bir kısmında iki odalı, diğerlerinde üç odalı konut çözümleri hazırlanmıştır.

Yapım süresinin kısa olmasının yanında deprem sonrası yer seçiminde bir sürü sınırlamalar olması dolayısı ile ezici bir süreç yaşanmıştır.

Çok kısa bir sürede sağlam zemin zorunluluğunun yanı sıra mevcut yerleşimlerin yakınında olabilmek için ve kentin kayması gereken bölgeleri yaratabilmek için yer bulmak hayli zordur, üstelik bu alanların konut yerleşimine

Fotoğraflar: Adapazarı/Camili Konutları

açılması, kamulaştırılması da zorlu bir süreçtir. Ayrıca bu bölgelerin çoğu orman alanı yanında, tarım ve bahçecilik yapılan, sulak, çoğu kısımları çok eğimli altyapısı hazır olmayan verimli alanlardır.

Çok ciddi altyapı yatırımı gerektiren bu projelerde, bir parçası olarak oluşturulan yerleşimlerde yoğunluk insanı bu kent parçalarında yaşamaya özendirerek kadar düşük tutulmuştur. Binalar arası mesafelerin ferahlığı insanı şaşırtacak ve cezbedecek kadar etkileyicidir. En fazla üç katlı binalara izin verilmiştir. Engelliler için özel olarak tasarlanmış olan tek katlı konutlar ve iki katlı konutlar ile projelerde farklı tipler yer almaktadır. Okul, sağlık ocağı, cami, ticaret merkezleri ile çeşitli gereksinimlere cevap verecek birimlerin yanında otopark alanları, yeşil alanlar, yolların genişliği, yaya yolları, çocuk oyun parkları ve belediyelere ayrılan büyük park alanları ile ülkemiz standartlarının çok üzerinde bir yaşam sunulmaktadır. Bu ve birçok açıdan örnek alınacak değerli projelerdir. İnsana huzur veren sakinlikte, kent parçasında süregelen bir sürü çirkinlik ve kirlenmeden uzak uygar yaşam parçaları sunulmuştur.

Konut yapım tekniği olarak tünel kalıp sistemi seçilmiştir. Hızlı yapım teknikleri yanında bu binaların depreme dayanıklı sistemlerle inşaatı zarurettir. Deprem gibi büyük bir felaketten sonra hızla konut problemini çözmeye yönelik bir süreçte, direkt yaşamı etkilemeyecek gibi görünse de çevre yumuşak peyzajının tamamlanmış olması çok önemlidir... Yalnızca ilk paketlerde yerleşmelerde yaşam başladıktan sonra ek bitkilendirme, çimlendirme, basketbol sahaları, mini futbol sahaları gibi, oturma cepleri gibi birçok eksik kalan sosyal yaşamı destekleyen yapılaşma ek işler olarak park alanlarında çözümlenerek tamamlanmıştır. Devamında gelen paketlerde konutların tesliminden önce çimlendirme tamamlanarak teslimler yapılmıştır.

Depremzedelerin yaşamlarını kurma süreçlerinde sosyal destek çok önemlidir ve inancım bundan sonraki bu tür proje uygulamalarında sosyal merkez, spor kompleksleri, rehabilitasyon merkezleri gibi destek mekanlar projenin candamarı olmalıdır. Yaşam kalitesini ciddi yükselten bu tip projelerde izlediğim tertemiz bitirilmiş çevrede oturan insanların çevre temizliği konusunda daha dikkatli davrandıklarıdır.

Yumuşak peyzajı tamamlanmamış bölgede insanların eğilimi bahçelerini tarla gibi kullanmak iken (karalahana, soğan, marul tarlası gibi) çim dikilen bölgelerde yalnızca çiçek dikimine yönelmeleri ilginçtir.

Otoparkına, bitkisine, okuluna, yaya yoluna, çöp kutuları ve oturma ceplerine kadar, çimleri, ağaçları, çalı formları ile tamamlanmış bu projelere belediye desteği ile çimlerin bakımı, park alanlarının düzenlenmesi, pazar ve cami yerlerinin organizasyonu, otobüs duraklarının temini ve diğer servisler yapılabilmektedir. Özenli belediyecilik bu bölgelerde çok önem kazanmaktadır.

Depremzedelerin kendi yaşadıkları yerlerden uzak yerlere yerleştirilmeleri, farklı kültürde, örf adette insanların aynı mekanda yoğurulması, alışık olmadıkları bir yaşam kültürüne bina bazında zorlanmış olmaları, çoğunluğun sabit ve/veya dar geliri oluşları bir sürü sorunu gündeme getirmektedir.

Isınma sistemi olarak merkezi ısınma ve/veya kombili sisteme geçilmiştir, sobalı yaşamdan bu geçiş sancılı olmuştur, konutların doluluk oranının bölgelere göre farklılık oluşturması da bu ısınma sisteminin önemli bir sorunudur. Kombiyi soba mantığıyla kullanmaları, inşaatların yeni olması nedeniyle zaten oluşacak ısınma problemini getirmiştir, bazı bölgelerde doğalgazın gelmesinin gecikmesi de ısınma problemi ve sobalı çözümler ile yapılarda çeşitli sorunlar getirmiştir. Temizlik anlayışı ve alışkanlıklar da (halı yıkama eylemi ve bu eylemin apartman önlerinde yapılıp, bahçe korkuluklarının ve balkon korkuluklarının bu amaca yönelik kullanılması, banyo mekanlarının kova kova su dökülerek yıkanması gibi) bu konut ve çevre düzeninde zorlanmaktadır.

Aslında yazıma başlarken, hayran kaldığım ve hep sanayii ile ülkenin kalbi olduğunu bildiğim Marmara bölgesinin Karadeniz iklimi karışık bereketi, yeşilin, sulaklığın tükenmezliği, her mevsim insana yaşama sevinci ve sağlık sunan doğa parçalarından (aslında en az insanıyla karşılaştığım) sakin Adapazarı Kalıcı Konut bölgesini ele alacaktım... Herhangi bir noktada durup çevrenize baktığınızda geniş yeşil yapraklı ağaçlardan oluşan orman, kuru, göl, dağ manzaraları ile sizi karşılayan bir yerleşim burası... Sakin, romantik bir yaşam beklentisi olanlara tavsiye ederim... Depremzedelere teslim edilen bu bölgede henüz ev bulmak kolay...

YENİ YAŞAM EVİ

DERLEYEN: Tezcan Karakuş Candan
tcandan@mimarlarodasi.org.tr

17 Ağustos 1999 depremi ile birlikte deprem sonrası yaşamın yeniden şekillenmesi sürecinde yapılmaya çalışılan onlarca projeden sadece biriydi Yeni Yaşam Evi... Halkevleri Vakfı, İzmit Bekirpaşa Belediyesi, İzmit Kent Kurultayı tarafından birlikte gerçekleştirilen proje Bremen Körfez Depremi Dayanışma İnisyatifi tarafından desteklenmiş mimari projesi ise Demokrasi İçin Mimarlar Platformu'ndan(DİMP) gönüllü olarak katılan mimarlar, mühendisler tarafından yapılmıştır.

Proje çalışmaları kapsamında deprem sonrası oluşan tahribatın giderilmesinin bölgede yaşayanların üretime katılabilmesinden geçtiği yaklaşımla oluşturulan rehabilitasyon birimleri, çocuklar kadınlar ve gençler için tasarlanmış ve mimari projelere bölge halkı ile yapılan toplantılarla son hali verilmiştir. Proje çalışmaları katılımcı bir süreç olarak örgütlenmiş, ancak uygulama sürecinde gönüllü bir model oluşturulamamıştır. Bu nedenle uygulama sürecinde büyük ölçüde vaziyet planına sadık kalmış ancak yapıları ortaklaştıran platformlar inşa edilmemiş, malzeme seçimi projede önerildiği gibi gerçekleşmemiştir. Şu anda Yeni Yaşam Evi Adapazarı bölgesinde yaşayanlar için üretime yönelik rehabilitasyon merkezi olarak kullanılmaktadır.

Yeni Yaşam Evi Proje Sürecindeki Gönüllüler

Mimarlar: Kemal AKARÇAY, Nuray AKARÇAY, Taner ARSLAN, Akın ATAÜZ, Levent BALCI, Selda BANCI, H.Ayşen BAYAZIT, Şekibe SEZER BAYDAR, Nuray BAYRAKTAR, Ebru BAYSAL, Tezcan KARAKUŞ CANDAN, Nermin ATILGAN ÇELİK, Olcay DOĞAN, Ali HAKKAN, Ünal KARA, Arzu KARAYÜNLÜ, Fatma CEBECİ KORUR, Şekibe ASLAN, Melike NAZİFOĞLU, Fıgan KILIÇ ÖZÇELİK, M. Ali ÖZGÜN, Nihal POYRAZ, Ela TEKKAYA, Ayşegül SARAL
Mühendisler: Galip COŞKUN(end.Müh.), Özge AKYOL(peyzaj mimarı), Aslı TOKCAN(peyzaj mimarı), Ali Rıza YILDIRIM(inş.müh.) Levent Kılıç (inş.müh.), Mecit ŞEKERCİOĞLU(inş.müh.), Hüseyin KÖKSAL(mak.müh.) Zabit SARI(ek.müh.)

PROJE YAPILANMASINDAKİ KRİTERLER

Yerleşim ve Mekan:

1. Binalar insan ölçeğinde tek katlı olacaktır.
2. Depreme dayanıklı sistemle inşa edilecektir.
3. İmalat süreci kısa maliyeti ucuz olacaktır.
4. Geleneksel malzemeler seçilecektir. (Bu projede malzeme olarak Nevşehir'de üretilen ısı yalıtımlı hafif briket olan BLOKBİMS önerilmiştir.)
5. Üretim sürecinde halkın da katkı koyabileceği basit uygulamalar oluşmalıdır.
6. Binalar; ölçüleri büyüyeblen ve küçülebilen modüller halinde inşa edilecektir.
7. Oluşturulan birimler arasında açık doğal platformlarla bağlantılar oluşturularak doğayla mekanın içiçe geçmesi sağlanacaktır.
8. Yerleşim; antik Yunan'dan bu yana Demokrasi tartışmalarının beşiği olan amfi-theatr'la taçlanan bir yaya aksının etrafında oluşturulmuştur.
9. Isıtma merkezi sistemde düşünülmüş olup yakıt doğalgazdan sağlanacaktır.

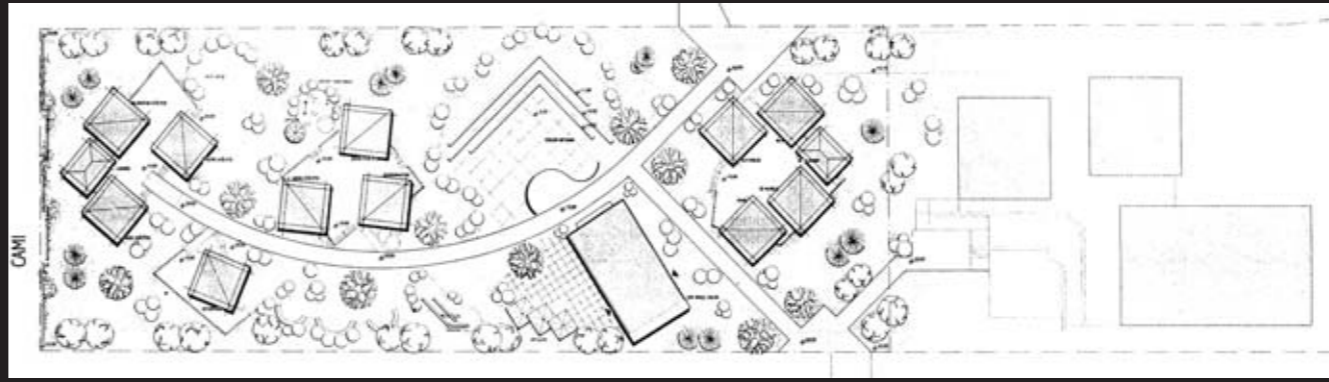
Toplumsal ve Sosyal Kriterler:

1. Oluşturulacak mekan, mahallelerin eğitim, sağlık, kültürel, üretim ihtiyaçlarını da karşılayacak bir ortak mekan özelliği taşıyacaktır.
2. Ortak mekanların, üretiminden kullanımına kadar yöre halkının dayanışma içerisinde emek vereceği bir inşa ve yönetim süreci hedeflenmektedir.
3. Yerleşim, tüm yöre halkına hizmet vermeyi hedeflese de, geleceğin demokratik ortamının oluşmasında, temel taşı olan gençler ve çocuklara geçmiş kuşakların deneyimlerinin aktarıldığı bir eğitim işlevi yüklenmektedir.
4. Her yaşta insanların üretim faaliyeti de yapabileceği bir atölye niteliği taşıyacaktır.
5. Bireyin toplumsallaşacağı ortak yaşam ve kullanım mekanları projenin esasıdır.

Projenin uygulama aşamasında; uzmanlar, sivil toplum örgütleri ,gönüllü kişi ve kuruluşlardan oluşacak bir topluluk tarafından danışmanlık hizmeti verilmesi önerilmiştir.

PROJEDE YER ALAN BİRİMLER

1. **İDARE 41 m²:** Ortak Yerleşim biriminin koordinasyonunu sağlayacak ve yönlendirecek bir merkez olarak tasarlanmıştır. Küçük bir platform ile wc birimine bağlanmıştır.Binanın ara bölmeleri 110 cm yüksekliğinde, şeffaf bir ortam oluşturacak şekilde tasarlanmıştır.
2. **ISI MERKEZİ 11 m²:** Yerleşimin merkezi ısıtma sisteminin doğal gazla sağlanacağı, bina eklendiğinde , küçük plakalar da eklenerek ısıtma sistemi genişletilebilecek şekilde tasarlanan binadır.
3. **REVİR 41 m²:** Halkın sağlık sorunlarının giderilebileceği,

acil müdahale yapılabilecek, sağlık konusunda halkı bilinçlendirecek organizasyonlar yapabilecek, bilgisayar ortamında kayıt tutarak istatistikler çıkartabilecek ücretsiz istasyon birimidir.Bu birim bir platform ile wc lere ve rehabilitasyon birimine bağlanmaktadır.

4. **REHABİLİTASYON MERKEZİ 23 m²:** Psikolojik danışmanlık hizmeti verecek olan birim revir ile bağlantılı hizmet verecek şekilde planlanmıştır.

5. **YEMEKHANE 64 m²:** Yerleşim biriminde faaliyet gösterenlerin ve mahalle halkının değişik saatlerde yararlanabileceği ücretsiz aşevi olarak düzenlenmiştir. Ayrıca yemek dışında toplantıların ve sosyal aktivitelerin gerçekleştirilebileceği çok amaçlı mekan konumundadır. Bir platform aracılığıyla mutfak depo ve wc birimlerine bağlanan bir komplekstir. Bu platform ve etrafındaki bahçe, yaz aylarında yemekhanenin kullanım alanını genişleten mekanlar olarak algılanmalıdır.

6. **MUTFAK VE DEPOLAR 46 m²:** Yemekhane birimi ile bağlantılı olarak kullanılacak birimlerdir.

7. **ÇAMAŞIRHANE 41 m²:** Yıkama kurutma ve ütüleme işlemlerinin bir arada gerçekleştirildiği ve halkın kullanımına açık bir birimdir.

8. **YAŞLILAR MERKEZİ 41 m²:** Yaşlıların yeteneklerini üretime dönüştürebilecekleri, el becerilerini ve bilgilerini yeni kuşaklara aktarabilecekleri bir tarihsel bellek tazeleme merkezi olarak düşünülmüştür.

9. **ÇOCUK OYUN MERKEZİ 41 m²:** Hem bakım hem de eğitimin birlikte yürütülebileceği, çocuklara yetki ve sorumluluk ilkesinin ve demokratik yaşama biçiminin çok yönlü verildiği ,açık oyun alanlarının da bulunduğu bir merkez olarak tasarlanmıştır.

10. **GENÇLİK MERKEZİ 92 m²:** Değişik atölyelerden oluşan, kütüphanesi ve "çınar altı" açık toplanma merkezi bulunan, eleştiri günlerinin, şenliklerin, müzik atölyelerinin, bilgi birikiminin paylaşılacağı bir toplumsal mekan olarak tasarlanmıştır.

11. **WC'LER 22 m² (8 adet):** Her birimde ayrı olarak düşünülen wc ler istenildiğinde birim dışında da kullanılabilir tarzdadır.

12. **AMFİ-THEATR:** Yaya aksının İşaret ettiği Amfi-theatr, demokrasiye verilen önemi simgeleyecek tarzda yerleştirilmiştir. Gençlik ve çocuk oyun merkezi tarafından çevrelenen amfi-theatr aynı zamanda çok yönlü tartışmaların da yapılabileceği değişik kürsülerin bulunabildiği bir Hyde Park görevi üstlenecektir.

13. **ANITSAL ÇADIR:** Anıtsal çadır , 17 Ağustos depreminde Bekirpaşa ilçesinde yaşamlarını yitiren her bir insan anısına dikilen bitkilerden oluşan bir botanik bahçesi olarak düşünülmüş olup, gelecek kuşaklara depremi unutturmamak amacıyla tasarlanmıştır.

Toplam inşaat alanı (Brüt Kapalı Alan) 617 m² dir.Yeşil Alan ve çevre düzenlemesi için şehir merkezinin soluk alabileceği kadar m²dir.

KIZILAY'DA YAYALAR VE YAYA ULAŞIMI: SORUNLAR, SEBEPLER VE SÜREÇLER

kızılay'da yayalar ve yaya ulaşımı: sorunlar, sebepler ve süreçler

ANKARA ŞEHİR PLANCILARI ODASI ANKARA ŞUBESİ
ANKARA ŞEHİR PLANCILARI ODASI ANKARA ŞUBESİ
ANKARA
Şubat 2004

Şubemiz ve Şehir Plancıları Odası Ankara Şube üyesi mimar ve şehir plancılarının katılımı ile yaklaşık 20 aydır çalışmalarını sürdürmekte olan Kent Merkezi Çalışma Grubu'nun "Kızılay'da Yayalar ve Yaya Ulaşımı: Sorunlar, Sebepler ve Süreçler" kitabı yayımlandı.

Kitap; Planlı Gelişme Sürecinde Ulaşım Politikaları Yaya İlişkileri Bağlamında Kızılay; Kent Merkezlerindeki Ulaşım Politikalarında Çağdaş Yaklaşımlar; Kızılay'daki Yaya Ulaşımı, Yaya Yolları ve Yaya Bölgeleri: Mevcut Durum ve Sorunlar; Yaya Mekanlarına İlişkin Çağdaş Ölçütler ve Kızılay İçin Öneriler bölümlerinden oluşurken, Kızılay Kent Merkezi Çalışma Grubu'nun etkinliklerini ve etkinlik ürünleri de içeriyor.

Kitap Künyesi:

KIZILAY'DA YAYALAR VE YAYA ULAŞIMI: SORUNLAR, SEBEPLER VE SÜREÇLER

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi
TMMOB Şehir Plancıları Odası Ankara Şubesi
Ankara, Şubat 2004

Yayına Hazırlayanlar: Tonguç Akış, Eser Atak, Selda Bancı, Savaş Zafer Şahin
Tasarım ve Uygulama: Yiğit Adam

Fiyatı: 3.500.000.- TL

* Şubemizden edinebilirsiniz.

ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ'NİN KENTLİNİN ELİNDEN PARÇA PARÇA ALINMASINA HAYIR !

TBMM Plan Bütçe Komisyonu'nda görüşülmeyi bekleyen "Atatürk Orman Çiftliği Mülkiyetindeki Bir Kısım Arazinin Devredilmesine İzin Verilmesi Hakkında Kanun Tasarısı", AOÇ alanında 2098 Ada 34 Parselde kayıtlı ve sportif amaçlarla kullanılan taşınmazın 126.572 m2'lik kısmının Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü ile AOÇ Müdürlüğü arasında tesbit edilecek bedel karşılığında Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'ne devredilmesini öngörmektedir.

Tasarının gerekçesi; "Anayasa'nın Gençliğin Korunması (58:Madde) ve Sporun Geliştirilmesi (59. Madde) maddelerine dayanılarak 'Gençliğin Korunması' hususunda en etkili ve yararlı yöntemin sporun geliştirilmesi ve kitlelere yayılması, Ankara'da mevcut spor saha ve tesislerinin yetersizliği ve özel mülkiyette bulunan taşınmazlarda bu ihtiyacı karşılayacak büyüklükte bir taşınmaz bulunamaması!... gibi unsurlar içermektedir.

Atatürk'ün Vasiyeti'nde yaklaşık 52.000 dekar olarak emanet ettiği AOÇ Arazisi, 1950-1983 arasında çıkarılan 8 ayrı yasa ile, yine yaklaşık 18.770 dekar arazinin satışı/talanı sonrasında 33.487 dekara inmiştir. AOÇ'den koparılan bu alanlar arasında neler yok ki; Çimento Fabrikasından Türk Traktör'e, üniversitelerden otobüs terminaline, Devlet Mezarlığı'ndan atık su kollektörlerine, kömür depolarından benzinliklere, bowling salonlarından "Sosyal" tesislere kadar, Atatürk'ün vasiyetinde ve kurumun kurulma amaçları dışında hemen her şey. Bunların yanında, 6988 dekar arazi de kira ve benzeri sözleşmelerle gerçek ve tüzel kişilerin kullanımına bırakılmıştır. Dolayısıyla AOÇ tarihi, bir tür kamunun malını özel ve tüzel mülkiyet adalarına / kalelerine dönüştürme tarihidir. Bütün bunların yanında son 54 yılda alınmış tek olumlu karar var; Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun AOÇ alanını 1. Derece Tarihi ve Doğal Sit olarak tescil ve ilanı.

Mimarlar Odası Ankara Şubesi; Ankara kentinin üzerine titrenecek -kente özgü- dokunulmazların en önemlilerinden biri olarak gördüğü AOÇ için hazırlanan bu tasarının 1983'den beri yasa ile yapılmayan devir işlemlerinin yeniden kapısını açacağından derhal geri çekilmesini talep etmektedir.

- > Çünkü; bu tip bir yaklaşımın İstanbul'da Ali Sami Yen, İnönü ve Şükrü Saraçoğlu Stadları ve etrafında başlayan "Spor Mafyası" talanının, "Avrupa'yı titreten kulüplerimize kıyak talanı"nın Ankara'da bu kez AOÇ içinde gelişerek palazlanmasının yolunu açacağını öngörmektedir.
- > Çünkü; bu "Gençliğin korunması ve sporun geliştirilmesi" teranesinin aslında, sadece 25 adet Ankaragüçlü, 25 adet Gençlerbirlikli olmak üzere toplam 50 gencimizi koruyacağını "geliştireceğini", "Özel mülkiyette bu ihtiyacı karşılayacak büyüklükte taşınmaz bulunamaması"nın arama özürü olmaktan kaynaklandığını, "Ankara'da mevcut spor saha ve tesislerinin yetersizliği"nin çözümünün AOÇ üzerinden sağlanamayacağını bilmektedir.
- > Çünkü; Bundan böyle, yukarıdaki 'teraneler'le AOÇ alanının ana kullanım amacı dışındaki popüler tavırların kendisi de eski bir futbolcu olan ve her türlü meseleyi spor terminolojisi ile derinleştiren Başbakanımızdaki gibi kent için belirli duyarlılıklar taşıyan sivil toplum kuruluşlarının kararlı tavırları ile engellenebileceğinin bilincindedir. Bu noktada, AKP Grup Başkanvekili Salih Kapusuz ve 42 arkadaşının verdiği araştırma önergesini desteklemektedir.
- > Çünkü; Bu tasarının kent üzerine getirdiği karabasanı bir fırsat olarak görmekte ve bu sayede AOÇ alanının Kurum Müdürü Hasan Güldaş'ın belirttiği gibi, yapılacak bir yarışma ile elde edilecek Master Planı'nın derhal yapılmasını ve uygulanmasını Ankara kentinin 21.Yüzyılı ve gelecek kuşaklar için kaçınılmaz görmektedir.
- > Çünkü; kent içindeki konumu ve taşıdığı potansiyeller açısından son derece önemli bir yeri olan bu alanın tüm kent halkına açılmasını önemsemektedir. Bu kullanımlar içinde doğal olarak 'Spor' da tartışılmaz bir şekilde yer alacaktır, ancak her biri ortalama 500. 000 Dolar/yıl geliri olan futbolcular ve bunlar üzerinden imajını güçlendirecek yönetici ve politikacılar yoluyla değil.

Sonuç olarak;

- Tasarı derhal geri çekilmelidir.
- AOÇ için bu tip devirleri sağlayan 5659 sayılı yasanın 10. Maddesi kaldırılmalıdır.
- AOÇ Master Plan Yarışması hemen açılmalı ve alan, 'Koruma / Geliştirme Planına kavuşmalıdır.
- Neredeyse kentin göbeğinde yer alan "Bir Kent Ormanı"nın gerçekleşebilmesinin aslında hiç de hayal olmadığı bu sayede kanıtlanabilecektir.

UIA 2005 İSTANBUL DÜNYA MİMARLIK KONGRESİ

KONGRE VADİSİ MİMARİ TASARIM YARIŞMASI

UIA İstanbul Kongresi'nin alanını Türkiye'li mimarlar, ulusal bir yarışma ile düzenleyecekler. 2-11 Temmuz 2005'de, İstanbul'da gerçekleşecek Kongre'nin yapılacağı alanın tasarımı için yarışmaya davetlisiniz!

UIA 2005 İstanbul programının ana bölümlerini Kongre, Genel Kurul, UIA Konseyi Toplantıları, UIA Ödülleri Töreni, Öğrenci Yarışması ve çeşitli sergiler oluşturmaktadır. Kongre ve bağlı etkinlikler ana merkez olarak "KONGRE VADİSİ" adıyla anılan Harbiye Askeri Müzesi, Lütfi Kırdar Kongre Merkezi, Cemal Reşit Rey Konser Salonu, Harbiye Açık Hava Tiyatrosu, Muhsin Ertuğrul Tiyatrosu, Hilton Convention Center ve İTÜ Taşkışla mekanlarında gerçekleştirilecektir.

Yarışma Takvimi

Yarışmanın ilanı	17 Mayıs 2004
Kayıtların başlaması	24 Mayıs 2004
Sorular için son gün	28 Haziran 2004
Kayıtların kapanması	02 Ağustos 2004
Teslim tarihi	16 Ağustos 2004
Jüri değerlendirme	23 Ağustos 2004

uia 2005 kavramsal şema

Bu binaları birbirine bağlayan açık alanlarda şartnamenin 6. Maddesinde belirtilen çeşitli etkinlikler ve işlevler yer alacaktır. Bu alanların bütün olarak Kongre süresince katılımcılar için canlı bir BULUŞMA yeri olması beklenmektedir. Konu, önemi ve anlamı nedeniyle özgün çözümler ve tasarımlar elde etmek amacıyla, Türk mimarları arasında açık ulusal yarışmaya çıkarılmıştır.

Yarışmanın Konusu ve Amacı

Yarışmanın konusu, 6. madde ana başlıkları ile sınırlanan kongre etkinliklerinin yer alacağı serbest bir etkileşim ortamını sağlayacak mekan düzenlemelerinin tasarımıdır.

UIA 2005 Kongresinin gerçekleştirileceği Kongre Vadisi kapalı ve açık mekanlarıyla bir bütün olarak algılanmalıdır. Açık alanlarda gerçekleştirilecek etkinliklerin mekansal düzenlemelerinden beklenen, gelişmiş iletişim teknolojilerinin desteği ile, mimarlar arasında yaratıcı etkileşimi sağlamak, diğer yandan da mimarlığın toplumsal görünümünü güçlendirecek katılımcı bir ortama ulaşılmasıdır. Ayrıca, Kongre etkinliklerinin sınırlarını genişletmek, mimarların tüm kent ve kent halkı ile bütünleştiği bir ortam yaratarak, dış mekanlara ve giderek tüm kente yayılan bir etkinlik ağı kurmak, hedeflerden biri olarak değerlendirilmelidir. Tasarımcılardan beklenen İstanbul'da Mimarlar ile Mimarlar, Mimarlar ile Kentliler, Mimarlık ile Kent arasında kurulabilecek kavramsal ve mekansal çerçeveyi çizmek, bileşenlerini tasarlamak ve kent bütünü ile eklemlendirmektir.

Konunun yarışmaya çıkma amacı, günümüzün mimarlık, mühendislik, şehircilik ve sanat anlayışına uygun, ekonomik ve çağdaş çözümlerin araştırılması ve güzel sanatların özendirilmesidir.

Kongre teması ve içeriği ile ilgili bilgiler www.uia2005istanbul.org adresindeki Kongre web sitesinde yer almaktadır.

T.C. Kültür Bakanlığı tarafından desteklenen yarışma, UIA 2005 İstanbul Kongresi Organizasyon Komitesi adına Mimarlar Odası tarafından düzenlenmektedir.

Yarışmanın toplam ödülü 100.000.000.000 TL'dir. Jürinin yapacağı değerlendirme sonucunda seçilen eserlere aşağıdaki ödüller net olarak ödenecektir.
Birinci Ödül: 20.000.000.000 TL
İkinci Ödül: 20.000.000.000 TL
Üçüncü Ödül: 20.000.000.000 TL
Dördüncü Ödül: 20.000.000.000 TL
Beşinci Ödül: 20.000.000.000 TL

Yarışmaya kayıt ücreti 100.000.000 TL'dir. Yarışmaya katılmak isteyen Oda üyeleri, bu meblağı Mimarlar Odasının Türkiye İş Bankası, Ankara-Meşrutiyet şubesindeki (4213) 9319 nolu hesabına yatırdıklarına ilişkin dekontun fotokopisini ve üye kayıt belgelerini, aşağıda adres bilgileri verilmiş olan Mimarlar Odası Genel Merkezi, Mimarlar Odası İzmir Şubesi veya aynı zamanda yarışma sekreteryası olan UIA 2005 Organizasyon Komitesi Sekreterliği'ne teslim ederek, ekip liderinin adresini bırakıp şartname olarak kayıt olabilirler.

Danışman Jüri Üyeleri

Erkan MUMCU, Suha ÖZKAN, Gürel TÜZÜN, Necip MUTLU, Melkan GÜRSEL, TABANLIOĞLU, Ali GÜRELİ

Asıl Jüri Üyeleri

Emre AROLAT, Aydan BALAMİR, Bünyamin DERMAN, Ersen GÜRSEL, Haydar KARABEY, Ahmet ÖZGÜNER, Selim VELİOĞLU

Yedek Jüri Üyeleri

Can ÇİNİCİ, Nevzat SAYIN

Raportörler

Çiğdem TÜRKOĞLU, Berrin ŞAHİN

yaşasın kentler yaşasın kentler

Mimarlar Odası Özel Ödülü

Neslihan Türkün Dostoğlu, Susan Habib, Emin Ertuğrul Yurdakul

Susan Habib

Yüksek lisans ve doktora tezleri çoğu zaman kütüphaneye bırakılır, bu tezlerin şekillenmesinden önce yapılan çeşitli araştırmalar ise bir gün paylaşılma şansından hepten yoksundurlar diye hep üzülüyordum. O yüzden de, elimden geldiğince paylaşmaya değer bulduğum çalışmalarımı, denize bir damla olarak yayınlamaya özen gösterdim. UIA'nın "Yaşasın Kentler" yarışmasına katılmım nedenlerinden ilki de budur. İkinci neden ise, ilkinden pek ayrılmamakla birlikte, "renk" gibi hep yüzeysel bir konu olarak düşünülen bir ögenin tarihsel kent dokusu içinde ne denli önemli bir katkı sağladığını, bu değerli mimari elemanın yanlış restorasyon uygulamaları ile unutulmakta olduğunu hatırlatmak idi. Bunu yapmak için de, bu yarışmada çalışılması istenen "kentsel akapunktur" kavramına uyan, "Bursa yerel kent renk paletinin oluşturulması ve geleneksel renk kültürü ile ilişkisi" başlıklı doktora çalışmamın bir bölümünü bu yarışmada sunmak iyi bir olanaktı. Bu olanığı değerlendirmek için Bursa üzerine değerli araştırmaları olan Sayın Neslihan Türkün Dostoğlu'ndan daha iyi bir ekip başı ve bilgileri elektronik ortamda çok kısa bir sürede bir poster sunuşu haline getirmek için de Sayın Ertuğrul Emin Yurdakul'dan daha iyi bir ekip ortağı bulamazdım. İkisine de teşekkür ederim.

yaşasın kentler yaşasın kentler

Uluslararası Profesyonel Kategori, Mansiyon

Ali Özer

TASARIM İLKELERİ

Metropol bir kent olan İstanbul ile Boğaziçi arasındaki mekansal ve işlevsel kopukluk gün geçtikçe artmıştır. Metropolün merkezleri ile deniz ilişkili değildir. Boğaziçi üzerindeki kentsel çekim alanları kendi içlerine kapanmışlar, kentsel süreksizliğe sebep olacak şekilde birbirlerine engel olmuşlardır. Bu nedenle proje sadece kentin denizle olan işlevsel beklentilerine cevap vermekle kalmaz, aynı zamanda, kentlilere yeni bir yaşam tarzı önerir: denizin kent yaşamına geri kazandırılması.

Proje, hemen arkasındaki Beyoğlu semtini ve kullanıcı yoğunluğunu gözönüne alarak Tophane ve Kabataş Vapur İskelesi arasındaki mekana yoğunlaşır ve üç ana noktayı esas alır:

Araç: keskin bir şekilde tanımlanmış sınır kaldırmak, kentin değişken durumlarına cevap veren, yeni bir sınır planını halihazır kent dokusu üzerine uygulamaktır.

Yer: kentlilere ait olan anonim mekanlardır.

Temel düzenleyici; ne deniz ne de kara olan mekanlaşmış sınırdır. Mekanlaşmış sınır kentte sadece bir çizgi olarak değil, bağlamındaki bütün durumları yeniden programlayan ve strüktüre eden bir araç olarak yer alır.

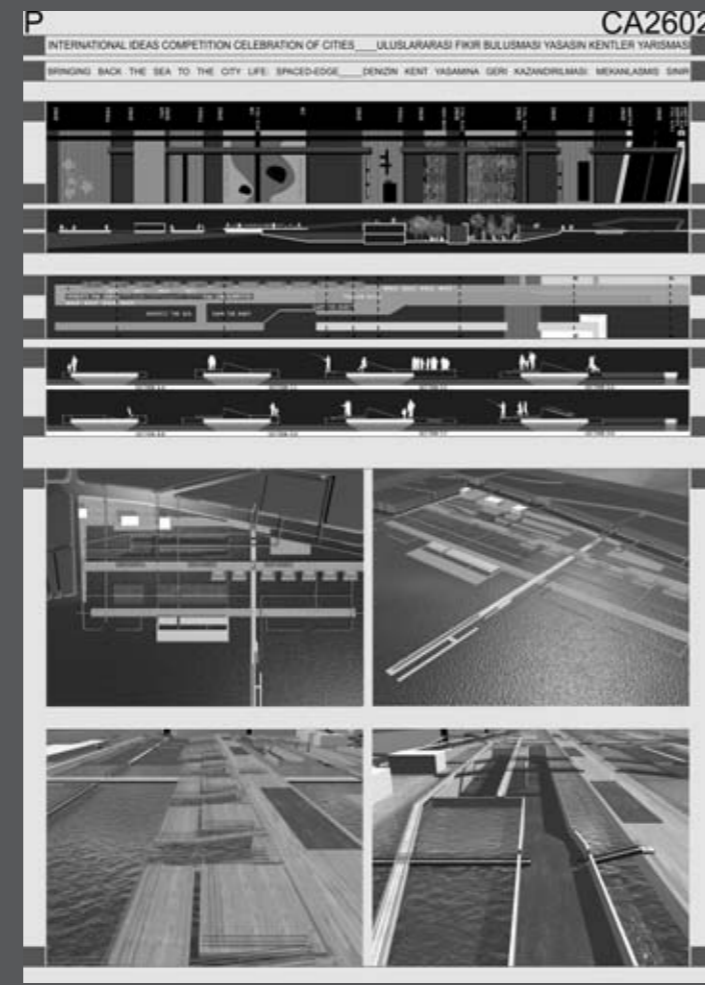
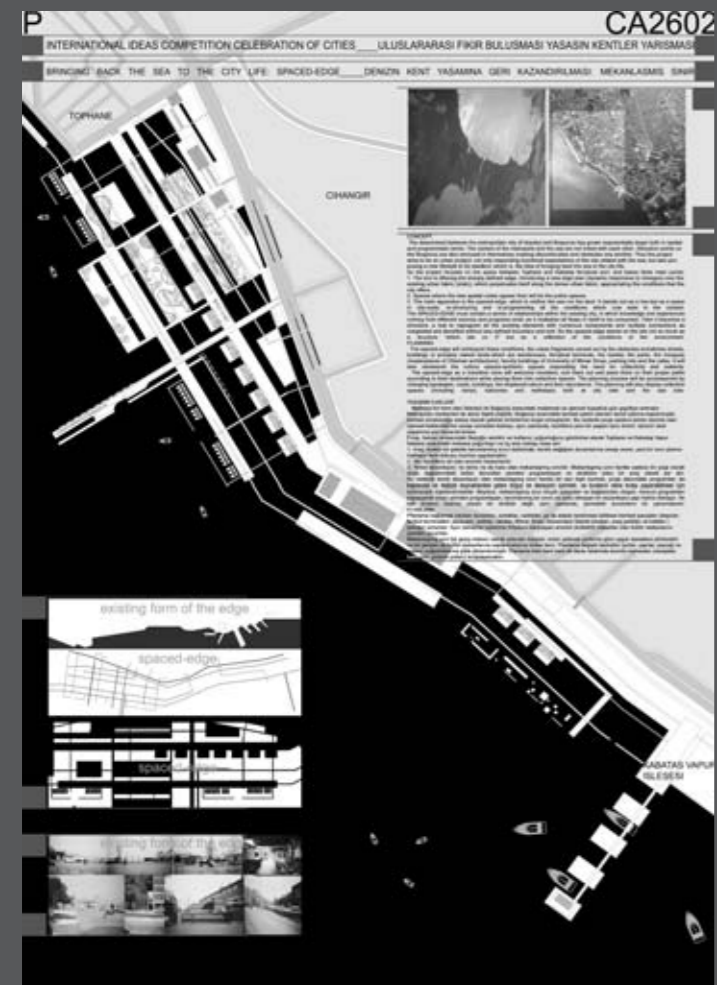
Bu nedenle temel düzenleyici olan mekanlaşmış sınır kentle bir seri

ilişki kurmalı, proje alanındaki programları da kapsayan ve değişik kaynaklardan gelen bilgiyi ve deneyimi içermeli, ve bunların daha kolay yaşanabilmesi için birbirleriyle ilişkilendirmelidir. Böylece, mekanlaşmış sınır birçok parçadan ve bağlantıdan oluşan, mevcut programları kapsayarak onları yeniden programlayan, tanımlanmış bir sınır ve sonu olmayan bir düzenleyici yapı haline dönüşür. Ve salt arsanın üzerine oturan bir strüktür değil, aynı zamanda, çevredeki durumların bir yansımasıdır.

PLANLAMA

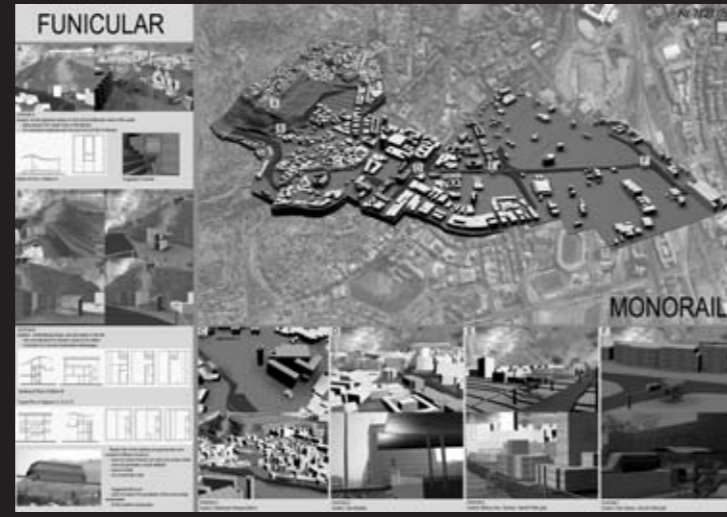
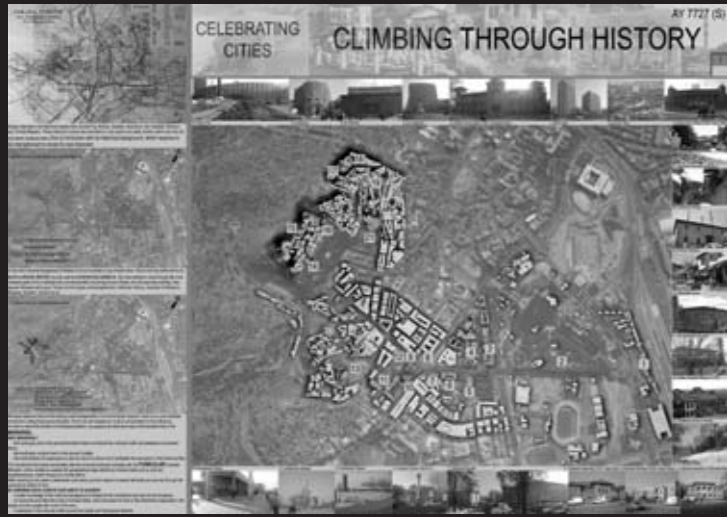
Planlama bağlamda varolan durumları, sokaklar, caddeler, ya da adalar tarafından bölünen kentsel parçaları (depolar, feribot terminalleri, pazaryeri, parklar, camiler, Mimar Sinan Üniversitesi fakülte binaları, araç parkları ve kafeler) yeniden yorumlar. Aynı zamanda toplanma ihtiyacını karşılayan anonim (kollektif) mekanlar olan kültür mekanlarını yeniden yorumlar.

Mekanlaşmış sınır bir geçiş mekanı olarak yolcuları karşılar, onları gidecek yerlerine göre uygun kanallara yönlendirir ve bir yandan da kültür mekanlarına sapsınmalarına imkan tanır. Planlama değişik tipolojiler (yollar, yapılar, peyzaj) ve onların yoğunluklarına göre düzenlenmiştir. Planlama hem kent hem de deniz tarafında anonim mekanları (rampalar, balkonlar, yürüme yolları) kurgulayacaktır.

yaşasın kentler yaşasın kentler

Öğrenci Kategorisi, Uluslararası aşama için seçilen projelerden:
Zeynep Öktem, Emre Odabaş, Sevda Özkan, Övgü Pelen, Ali Aslankan

Çağımızın kentsel sorunlarını gözler önüne sermek, bunlara sağlıklı çözümler önermek ve insanları bu konuda daha duyarlı hale getirmeye teşvik etmek amacıyla hazırlanan bu proje; bizleri yaşadığımız kenti daha eleştirel boyutta gözlemlemeye yöneltti. Tarihi zenginliği, ticari dokusu ve insanlarıyla eşsiz bir atmosfere sahip olan, Ankara'nın Ulus semtinde gözlemlediğimiz kimlik kaybı, ulaşım problemleri ve çarpık kentleşmenin boğucu

ilerleyişi gibi problemler bu bölge üzerinde yoğunlaşmamıza neden oldu. Sunduğumuz önerinin, küçük bir dokunuş olarak başlayıp, birçok yeni fikri de beraberinde getirebilecek nitelikte olmasına çalıştık. Bunun sonucunda Ulus'un tarihi kimliğini canlandıracağını, ulaşım sorunlarını hafifleteceğini ve zaman içinde kaybettiği önemi geri kazandırabileceğini düşündüğümüz bir çözüm önerisi getirdik.

9. Ulusal Ödüllerin Kolokyumu

Aslı Özbay

Nisan ayında açıklanan 9. Ulusal Mimarlık Sergisi ve Ödülleri sonrasında ilk kez, kolokyum niteliğinde bir tartışma, internet ortamında sürdürülüyor. ARKİTERA sitesinin düzenlediği tartışma iki ayrı kanaldan geliyor: Bir yanda jüri üyelerinden Ziya Tanalı ve Abdi Güzer ile Komite üyelerinden Aydan Balamir'in geliştirdiği üçlü tartışma, konuyu ağırlıklı ödüllere ve gerekçeleri üzerinden ele alırken (.....linkin adı.....), diğer kanalda (..... öbür link...) dışarıdan ilgilenenlerin katılımıyla zenginleşen bir forum sürüyor. Haziran sonuna dek sürecek olan bu tartışmaya katılımın az olmasına karşın, ilk kez, ödüller ve jürinin yaklaşımları üzerine "açık" bir tartışmayı izlemek hem keyifli hem de önemli bir belge oluşuyor.

Ulusal Mimarlık Ödülleri'ni Sergi'nin bir uzantısı olarak görmek yerine, yarışma olarak kabul eden yaygın bir mimar kesimi olduğunu biliyoruz. Bildiğimiz mimari proje yarışmalarının tersine isimlerin açık olduğu bu farklı ödüllendirme programında, jürinin seçimleri, kolokyum benzeri bir ortamda tartışılmıyordu. Bu yıl ise, sanal ortamda ve isteyenlerin kimliğini de açıklamaksızın katılabildiği bu yeni tartışma/sorgulama ortamı, hangi ödülün ne gerekçeyle verildiğine dair konular yanısıra, mimarlığa dair pekçok esas konuya değinmesi nedeniyle de önem taşıyor.

İşte tartışmalardan bazı alıntılar:

Ziya Tanalı "...Aslında, yaratma eylemine soyunmuş bir kişinin kendi gibi olup olmadığını kavrayabilmek için onu, sürekliliği içinde tanımak ve algılamak gerekiyor elbette. O zaman ne olduğu, ne yapmak istediği daha bir anlaşılır olabiliyor. Bu işlerle uğraşanların 'takip edilebilirliği' çok önemlidir. Sık kılık değiştiriyorsa biraz şüpheyle bakmak gerekir diye düşünürüm ben kendi adıma..."

Abdi Güzer "... örneğin Fethiye Kültür Merkezi, müelliflerinin öne sürdüğü söylemlerle birlikte ele alındığında kendi tercihi ile "dışarda olmayı" seçmiş bir yaklaşımı temsil etmektedir. Yani alışılmış norm ve değer kalıplarına alternatif olabilecek bir zeminin araştırılması. Burada tasarım sürecinin kendisi ve oluşturduğu tartışma/araştırma ortamı en az sonuç ürün kadar önemli ve değerlidir. Bu tutum benim ya da çoğumuzun mimarlık tercihleri ile örtüşmeyebilir, sonuç ürünü geleneksel normlarımız içinde "güzel", "çekici" ya da diğer olumlu sıfatlarla nitelenebiliriz. Ortaya çıkan dil alışılmış anlamda bir bütünlük barındırmayabilir, ölçek şaşırtıcı bir değişkenlik içinde bulunabilir vs... Nitekim bu proje jüri içinde yoğun tartışmalar sonucunda ve bir karşı oyla ödül almıştır. Ancak burada altı çizilmesi gereken projenin kendi değerlerini bilinçli ve tutarlı bir biçimde sürdürüyor olması bu anlamda "kendi gibi" olduğudur."

Kum "...Fethiye'deki yapılar için söylenecekler var ancak bunların tümünü burada yazacak kadar vaktim olacağını sanmıyorum, belki sonra. Ama kısaca şunu söylemek gerekir herhalde: Fethiye Kültür Merkezi'ne, özellikle de "yapı" dalında ödül verilmiş olmasından ötürü seçici kurul'u kutlarım, özellikle de yapı gerçekten yerinde görülmüşse; çünkü yapı belli bir ölçeğin altına inildikçe (yerine göre 1/50-1/20 ve altındaki detay ölçekleri) hiçbir mimari hizmet içermiyor. Yerinde görüldüğünde bunun yalnızca "bakanlık-belediye-mevzuat-müteahhit" gibi hazır gerekçelerle açıklanamayacağı, mutlaka müellifin belirli bir tavrı olduğu görülüyor. Bu ölçeklerin daha üst ölçeklere feda edilmesi gerektiği gibi bir tavır. Ece - Marina için ise hemen hemen tam tersi söz konusu..."

Kaya Ankoğlu "...Güncel mimarinin nitelikli örneklerini koruma sebebi mimarların egolarını tatmin etmenin dışında mimarinin kalıcılığını teşvik etmek amaçlı olabilir. Mimarının kalıcılığı önemsenmezse yapılar sadece tüketim amaçlı yapılmaya başlar. Yapı ömrü kısaltıkça mimari tasarım, konfeksiyon tasarımı gibi, modayı çok yakından takip etmeye mecbur kalır. Bunun sakıncalarını hepimiz bildiğimiz için konuyu açma gereğini duymuyorum. Ayrıca bu diyalogda çok önemseydiğimiz mimaride "kendi gibi olma" sorgulaması derinliğini kaybeder. Yapılar kalıcı olmazsa uzun sürede uygulanabilen kent mimarisine ne olur sorgulamasına girmek bile istemiyorum..."

Boğaçhan Dündaralp "...Yapı, yaşamın dinamik döngüsüne katılır, yaşar ve değişir. (mimarın bu durumdan mutlu olmasa da) Yapıya kalıcılığını verecek değerler, bu ilişkiden doğar. Bu değerleri birileri ona atfetmez, doğar. Bu bağlamda kalıcı olanın ne olduğu, yapı-yaşam etkileşimindedir. Yaşayan yapılar bize bir şeyler öğretebilir. Korunanlar değil. Biz mimarlar, yapılarımız korunsun diye yapıları yaşamdan izole edip, sürekliliği yaratacak olan evrimleşmiş değerlerin oluşmasını engellemiyor muyuz? İşimizi bir iktidar aracı haline getirip, herşeyi denetlemeye kalkışmıyor muyuz?..."

Aydan Balamir "...Yeni Mimar'da Aykut Köksal'in starlara değinisi vardı; 'beşler', 'dokuzlar' vb ile onların etrafındaki felsefesi metinler ve bunlara karşılık gerçek yapı çevre... Kadri'nin ruhban sınıfına denk düşen yıldız kümelerini yaratan piyasa mekanizmaları nasıl işliyor? Gerçek yıldızlarla, aslında gezegen olup yıldızimsı parlayan kütleler arasındaki fark nedir? Gezegenlik kötü bir şey midir? Ya meteorlar?..."

Bu uzun tartışma metninin sanal olmaktan çıkarılıp, kataloğun içinde de yer alması, hem önemli bir belgenin yaygın kullanımını ve belgelenmesini sağlayacak, hem de gelecek dönemler için bir "teşvik" olacaktır.

Türkiye'de Başarılamayan Almanya'da oldu! HAGEN'DE TÜRKİYE MİMARLIĞI SERGİSİ BÜYÜK İLGI UYANDIRDI...

Almanya'nın Hagen kentinde geleneksel olarak her yıl düzenlenmekte olan Avrupa Haftası etkinlikleri kapsamında "Türkiye Mimarlığı Sergisi" başlığı altında Bina Kimlikleri ve 8. Ulusal Mimarlık Sergisi, Hagen Teknoloji Merkezi'nde, 5 Mayıs 2004'de açıldı.

Hagen, Ruhr bölgesinin Kuzey Ren Vestfalya eyaletinde, Düsseldorf'tan 60 km uzaklıkta, yaklaşık 10 000 Türk'ün yaşadığı bir şehir. Almanya'nın suç oranı en düşük şehirlerinden olan Hagen, eyaletin en yeşil yerleşimi olmasıyla ünlenmiş. Yakın zamanlarda öğrenci sayısının düşmesiyle kapatılan bir mimarlık fakültesine ve Açık Hava Mimarlık Müzesi'ne sahip.

Bu yıl 7. si düzenlenen Avrupa Haftasının en önemli etkinliği haline gelen Türkiye Mimarlığı Sergisi, TMMOB Mimarlar Odası ve Ankara Şubesi ile Hagen'de yaşayan mimar Mesut Tanyel ve mimar Sunay Ererer'in ortak çabalarıyla gerçekleşti. Sergi öncesi posterler ve basın yoluyla uzun bir tanıtım kampanyası yürütüldü, açılışa kent sakinleri dışında bir çok mimar ve bürokrat özel olarak davet edildi.

Sergi açılışına Arnsberg Bölge Valisi Drewke, Essen Başkonsolosu Ahmet Akarçay, Hagen Büyükkent Belediye Başkanı Horn, Hagen Belediye Başkanı Dücker, Hagen Şehri Avrupa Birliği Resmi Sorumlusu Blania ve RAA Daire Başkanı Michael Völlmer'in yanı sıra Mimarlar Odası'nı temsilen, Ankara Şube Başkanı Ali Ulusoy katıldı. Basın mensuplarının yoğun katılımıyla gerçekleşen açılışta Ali Ulusoy'la yapılan çok sayıda röportaj, gazete ve dergilerde ve yerel radyolarda yer aldı. Ali Ulusoy'un röportajlarda ve açılış konuşmasında değindiği Avrupa Birliği uyum süreci ve hizmetlerin serbest dolaşımı konusu

sohbetlerin gündemini belirledi ve gazete haberlerinde alıntlandı. Ayrıca tüm görüşmelerde, Alman mimarlarla yapılan ortak çalışmaların geliştirilmesi ve yeni projelerle birlikte çalışma niyetleri dile getirildi.

8. Ulusal Mimarlık Sergisi ile Türkiye mimarlığının bugün içinde olduğu düzey sergilenirken, Bina Kimlikleri Sergisi ile Cumhuriyetin ilk 10 yılına ait tarihsel bir Ankara manzarası ile eksiksiz bir panorama sunan sergi davetlilerin çok ilgisini çekti. Özellikle Alman mimarların eserlerini içeren "kimlik" panoları, Alman mimarlarla yeni ortak çalışma aksları için ip uçları olarak değerlendirildi. Sayın Ahmet Akarçay'ın Bina Kimlikleri Projesi'nin Türkiye'deki Alman tasarımlı yapıları içerecek şekilde genişletilmesi için Almanya'dan kaynak yaratılabileceği konusundaki yorumu memnuniyetle karşılandı. Bu konuda Ali Ulusoy, Akarçay'la iletişimi sürdürerek sonuç almayı diliyor.

Ortak proje çalışmaları, Bina Kimlikleri Projesi dışında Ali Ulusoy'un diğer ikili temaslarının da ana konusuydu. Gelsenkirchen Teknoloji Enstitüsü yetkilileri Willy Winkelmann ve Schmitz Borchert ile yapılan görüşmede, Türklerin yoğun olarak yerleştiği "Güney Batı Dönüşüm Projesi" kapsamında, Türkiye'den Mimarlar Odası, çeşitli sanatçı dernekleri, yerel yönetimler ve üniversitelerin katılımıyla, sempozyum, atölyeler ve sergilerin yer alacağı büyük bir ortak çalışmanın ilk temelleri atıldı.

UIA 2005'in yaklaşmakta olduğu bu son dönemde, Aalto@turkey sergisiyle ve Balkan Mimarlar Konferansı ile başlayan Mimarlar Odası'nın uluslararası çalışmalarında Hagen sergisi önemli bir aşama oldu, daha büyük projelerle gelişerek sürdürmeyi diliyoruz.

İSTANBUL: NATO ZİRVESİNDE TUTUKLU KENT...

İSTANBUL: NATO ZİRVESİNDE KÜRESEL EYLEM KENTİ...

Tezcan Karakuş Candan
tezcan70@hotmail.com, tcandan@mimarlarodasi.org.tr

28-29 Haziran 2004 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirilecek olan NATO Zirvesine karşı protesto çağrıları giderek yaygınlaşıyor. Küresel Barış ve Adalet Koalisyonu (BAK) tarafından yapılan çağrıya aralarında sendikaların, meslek odalarının, derneklerin partilerin de bulunduğu yüzü aşkın demokratik kitle örgütü katılıyor.

"NATO ve Bush'a karşı" yürütülen kampanya her kurumun kendi eylemlilik ve etkinlikleriyle başlayarak 28-29 Haziran tarihinde yurtdışından katılımcılarla birlikte küresel eylemliliğe dönüşecek. NATO zirvesinde; Irak ve Afganistan işgalleri, NATO'nun genişleme stratejileri, Orta Doğu ve Balkanlara olası NATO müdahaleleri değerlendirilecek. İnsanlık dışı uygulamalarla halkına işkence edilen Irak'ın da bu toplantıda ayrıca gündem olması ise trajikomik bir durumdur.

Afganistan'da ve Irak'ta başarılı olamayan Amerika şimdi Orta Afrika'dan Asya'ya, Kafkaslara kadar devam eden işgalci politikalarını Büyük Ortadoğu Projesi (BOP) adı altında yeniden oluşturmaya çalışıyor. Ülkemizin jeo politik durumunu da kullanarak, bir kez daha bizi savaş ortamına çekme senaryolarını, NATO şemsiyesi altında, bizim topraklarımızda tartışıyor.

1 Mart'ta Irak'a asker göndermeye karşı çıkarken; bizi hayalperestlikle ve dünya gerçeklerini görmemekle suçlayanlar, işkence belgelerinin yayınlanmasına gözlerini kapayarak, şimdi de NATO toplantısının ve BOP'un önemini anlamamakla suçluyorlar. Kurtuluş Savaşı'nın verildiği, özgürlük ve demokrasi mücadelesinin sürdüğü topraklarımızı kirletiyor, yaşadığımız alanları, kentimizi, benliğimizi kuşatma operasyonlarıyla tepkilerimizi sıfırlamaya çalışıyorlar.

Aylardır İstanbul kuşatma altında... Yapılacak küresel protesto gösterilerine yönelik güvenlik güçleri; denizden, karadan, havadan, caddeden, sokaktan, mahalleden, ilçeden, merkezden kentin bütününe kadar bir "güvenlik koridoru" oluşturarak yaşayanlarını tam orta yerinden daraltıyor. Geçmişte verilen bağımsızlık mücadelelerinin yüreğine kocaman bir hançer saplıyor.

Tarihimiz ve kültürümüz NATO ziyaretçilerine tepside sunulması, bütün karşı çıkışlara rağmen hala devam etmekte. NATO toplantısı için Zeugma mozaiklerinin, İstanbul'a getirilmesi yargı kararlarına rağmen nerdeyse kesin gibi. Taşınma hazırlıkları sırasında bile mozaiklerin zarar gördüğü yetkililer tarafından ifade edildi. "2863 sayılı kanunun 6. ve 20. Maddelerine göre, mozaikler

taşınmaz kültür varlıklarının buldukları yerden nakilleri için zorunluluk gerekiyor. Bu zorunluluk ise, deprem, sel, savaş gibi ihtimalleri kapsıyor". Kültür Bakanlığı'nın bu hukuk tanımaz tavrı, kültürel mirasımızı kendi vatanından kopartarak, yerine koyulamaz bir kayıp sürecinin başlamasına neden oluyor. NATO toplantısı ülkelerin kültürlerini, mirasını da yok etmeye, zarar vermeye hizmet ediyor ve özüne yakışır şekilde hukuk tanımazlığını bir kez daha sergiliyor. İki hukuk tanımaz bir arada...
"NATO MERMER NATO KAFA"

6. Filonun denize döküldüğü Dolmabahçe'de savaş senaryoları işgal politikaları konuşulacak ... Beyoğlu, Şişli ve Beşiktaş semtlerinde haziran sonuna denk gelen nikahlar yapılamayacak. Bölgede yaşayan halkın 292 bin kişisi güvenlik soruşturmasından geçirildi bile. Zirvenin yapılacağı vadi uydudan kontrol edilecek, tabiri caizse zirve sırasında kuş bile uçurtulmayacak. Rotası şaşan bütün uçuşlar imha edilecek, savaş gemileri Marmara Denizi'ni ve Boğaz'ı koruyacak. Zirve boyunca 22 bin polis görev yapacak ve 5 bin polis okulu öğrencisi zirve güvenliğinde görev almak için erken mezun edilecek. Zirve toplantısı yapılacak binanın 100 metre uzaklığına beton duvarlar inşa edilecek. İstanbul'da yaşayan herkes neredeyse potansiyel suçlu ilan edilecek...

Kimin için ve ne için?... Kendi sokaklarımızda rahatça dolaşamayacağız. İstanbul Boğazı'na Dolmabahçe'den bakamayacağız. Beyoğlu'nda Doyasıya yürüyemeyeceğiz ... nefes alamayacağız daralacağız. Kimin için? ve ne için? "NATO'nun toplanmasına, Bush'un saraylarımızda "bir komutan edasıyla dolaşmasına", 55 ülke başkanının savaş politikalarına, İstanbul'un kuşatılmasına karşı tepkilerimizi dile getiremeyeceğiz, barış şarkılarımızı hep birlikte söyleyemeyeceğiz öyle mi?... Öyle değil...

Biz dün olduğu gibi bugün de hayalperestiz ve bunun içindir ki, Irak Halkı'na yapılan işkencelere sessiz kalmayacağız. Ülkemizin yeniden savaş senaryolarına alet edilmesine karşı bütün gücümüzle ses çıkaracağız. Zeugma mozaiklerinin taşınmasına karşı duvar oluşturacağız. İstanbul'un kuşatılmasına, benliğimizin parçalanmasına izin vermeyeceğiz, NATO toplantısını ve Bush'u bir kez daha istemeyeceğiz.

İşgal güçleri İstanbul önlerinde

ŞUBE BAŞKANI ALİ ULUSOY'UN AÇILIŞ KONUŞMASI

HAGEN/05.05.04

Değerli konuklar, Sevgili Meslektaşlarım,

Bugün, Avrupa Birliğine 10 ülke'nin daha katılmasının heyecanının yaşandığı, TÜRKİYE'nin de yakın gelecekte içinde yer alacağı genişleme sürecinde, "AVRUPA HAFTASI" nedeniyle, siz değerli dostlarla birarada olmaktan ve böyle anlamlı bir günde TMMOB MİMARLAR ODASI "8. ULUSAL MİMARLIK SERGİSİ" İLE TMMOB MİMARLAR ODASI ANKARA ŞUBESİ "BİNA KİMLİKLERİ SERGİSİ"nin açılışını yapmaktan son derece mutluyum.

Umarım açılışını yaptığımız bu sergi, bu güne kadar olduğu gibi bundan sonra da kültürlerarası paylaşıma, uluslararası işbirliğine, dayanışmaya, dostluğa ve dünya barışının sürekli kılınmasına katkı sağlar.

Günümüz Dünyasında, "farklılıklar" kültürel zenginliğin, küresel ve doğal uyumun vazgeçilmez öğeleri olacaktır. Mimarlık mesleğinin bu bağlamda toplumsal ve kamusal sorumluluğu, mimarlığın da artık yalnız güzel sanatların bir dalı olarak değil, aynı zamanda, kaynakların tasarımı ve doğru kullanımı yoluyla, teknoloji ile sosyal, ekonomik gereksinimler arasında köprü kuran bir disiplin olarak değerlendirilmesidir.

Bizler TÜRKİYE MİMARLARI olarak, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan bu yana, ülkenin tarihi, doğal ve kültürel zenginliklerini koruyarak çağdaş, modern ve yaşanabilir mekanların, çevrelerin tasarlanması ve oluşturulması konusunda çaba harcamaktayız.

Bu çalışmalarımızı sürdürürken, bir taraftan da AB Uyum Süreci kapsamında, ülkemizde yapılmakta olan hukuksal düzenlemeler ve bu düzenlemelerin mimarlık ortamına olan etkileri konusundaki çalışmalara katılmıyoruz.

TMMOB Mimarlar Odası, şu anda Türkiye AB Genel sekreterliğinde çalışmaları yürütülen ve 2005 yılında yürürlüğe girecek olan "MESLEKİ YETERLİLİKLERİN DÜZENLENMESİ VE TANINMASI HAKKINDA KANUN TASARISI" atölye çalışmasına katılarak katkı koymaktadır. Bu yasa tasarısının, mayıs ayı içerisinde AVRUPA PARLEMENTOSU gündemine gelmesi öngörülmektedir.

AB uyum süreci aynı zamanda, "Hizmetlerin Serbest Dolaşımı" ile doğrudan ilgilidir, bütün yasal düzenlemelerde bu dikkate alınmakta ve serbest dolaşımında, TMMOB Mimarlar Odası; .Yerel kimliklerin korunmasını, .Tarihi, doğal ve kültürel mirasın korunmasını, .Kültürel farklılıkların uluslararası bir miras olarak yaşamımıza zenginlik kattığının dikkate alınmasını,

Mavi Gazete, Almanya, 13 Mayıs 2004

Post Gazetesi, Almanya, 13 Mayıs 2004

.Ulusal ve uluslararası mesleki etik kurallarına uyulmasını (UIA VE ACE direktifleri), .Yerel Meslek Odaları'nın sicil tutma ve denetim olanaklarının sınırlandırılmaması v.b. hizmetin serbest dolaşımını engellemeyen ama yerel birikime saygılı bir düzenlemeyi önermektedir.

TMMOB Mimarlar Odası, çeşitli uluslararası mimarlık örgütleri ile kurumsal ilişkilerini sürdürmekte ve ulusal ölçekte yapmış olduğu çalışmalarını dünya mimarlarıyla paylaşmaktadır.

TMMOB Mimarlar Odası, UIA'nın (Uluslararası Mimarlar Birliği) üyesidir, ACE'nin (Avrupa Mimarlar Konseyi) gözlemci üyesidir ve ACE'nin bütün toplantılarına ve çalışmalarına katılmaktadır.

1999 yılında Pekin'de UIA Kongresinde yapılan oylama sonucunda UIA 2005 Kongresi'nin İSTANBUL'da yapılmasına karar verilmiştir. 2005 yılında dünya mimarları İstanbul'da buluşmak için yoğun bir çalışma içerisindeydi.

2002 yılında Berlin'de yapılan UIA Kongresi'ne katılan Türkiye mimarlarının 2005 için öngördüğü tema "Dünyamızın Kentleri; MimarlıkLARın Pazaryeri" dir.

Türkiye mimarları UIA/ 2005/İstanbul'da DÜNYA MİMARLARI ile buluşmaktan FARKLI KÜLTÜRLERE ev sahipliği yapmaktan, bu buluşmanın MİMARLIK ortamına dostluk ve barışa olacak olan katkısından dolayı şimdiden büyük heyecan duymaktadır.

Mimarlar Odası Ankara Şubesi, 1990 yılında Alman Kültür Merkezi ile birlikte "Koruyucu Kent Yenilemesi ve Yerel Yönetimler" konulu bir etkinlik düzenlemiştir. Bu etkinlikte

"Berlin Kreuzberg Proje" çalışması ve "Ankara Kalesi Koruma ve Geliştirme İmar Planı" projesi ele alınmıştır.

Mimarlar Odası Ankara Şubesi, 1990 yılından bu yana mimarlık ve sanat konularında, Ankara Alman Kültür Merkezi ile çağdaş ve geleneksel Türk/Alman Mimarlığı üzerine bir çok çalışmayı birlikte gerçekleştirmiştir.

11 Nisan 2004 tarihinde ANKARA'da düzenlenen 9.ULUSAL MİMARLIK ÖDÜLLERİ ve SERGİSİ töreninde Alman Kültür Merkezi'ne Mimarlığa katkı dalında TMMOB Mimarlar Odası'nın ÖZEL ÖDÜLÜ verilmiştir.

Bugün sizlerle birlikte dostça paylaştığımız bu anlamlı buluşma ve kültürel işbirliğinin daha da güçlenerek devam edeceğine olan inancımızla; Mimarlar Odası adına, bu buluşmada büyük katkısı ve emeği geçen, katılımları ile bizleri onurlandıran;

Arnsberg Bölge Valisi sayın Bayan Renate Drewke'ye Sayın Başkonsolos'un Ahmet Akarçay'a Hagen Büyükkent Belediye Başkan'ı sayın Bay Horn'a Hagen Belediye Başkanı sayın Bay Văctor Dăcker'e Hagen Şehri Avrupa Birliği Resmi Sorumlusu Bayan Regina Blania'ya RAA Daire Başkanı Sayın Bay Vollmer'e

Bu serginin hazırlanması ve organizasyonunda Mimarlar Odası adına hareket eden değerli meslektaşım mimar Mesut Tanyel, Sunay Ererer'e, sevgili kardeşim Cemal Sarıkaya'ya ve tüm katılımcılara yürekten TEŞEKKÜRLERİMİ sunarım:

Ali Ulusoy
Mimarlar Odası Ankara Şube Başkanı

UIA nedir..? Yenir mi, içilir mi..?

Ahmet Sönmez, Mimar

Bültenin bir önceki sayısında yayımlanan ilk bölümü okuyan yaklaşık 6 bin kişiden bana gelen toplam 4 bin kadar tebrik mesajı oldu. Lütfen bana çelenk göndermeyin, Türk Eğitim Vakfı'na bağışta bulunun...!

Görünen o ki, ilk bölümü Nuray'dan başka okuyan olmamış. Her neyse, biz işimize bakalım ve ilk bölümde başladığımız soru-cevap biçimiyle Oda'nın UIA macerasına devam edelim.

*****

SORU: Türkiye Mimarlar Odası UIA genel kurulunun İstanbul'a alınabilmesi için tekrar aday oldu demiştiniz....
CEVAP: Evet, oturduk düşündük... Zamanın UIA genel sekreteri Lanthonie'nin Türkiye Ulusal Kesim'ne attığı kazık nedeniyle epeyce bozulmuştu. "Hadi lan" dedik... "Gidelim şu Kahire kongresini biraz karıştıralım." Mümkün olduğu kadar kalabalık bir delegasyon olarak katılmayı ve genel kurulda hesap sormayı düşünüyorduk. Ne de olsa, UIA kongresinin yapılacağı Filipinler/Manila zorunlu nedenlerle devre dışı bırakılınca, Meksika'da ikinci en yüksek oyu almış bulunan Türkiye/İstanbul'un otomatik olarak evsahibi ülke ilan edilmesi gerekirken, UIA konseyindeki değerli meslektaşlarımız Türkiye'yi yok saymış ve kongreyi Mısır/Kahire'ye vermişlerdi... Bu çok açık ve net bir haksızlıktı... Biz de bunun hesabını sormakta kararlıydık.

SORU: Ne tür hazırlıklar yapıldı..?

CEVAP: Ben postallarımı giydim, genellikle çok iyi sonuç aldığım AK-47 Kaleşnikov tüfeğimi, yedek şarjörleri, el bombalarını... (pardon) Nerede kalmıştık..??

SORU: Sayın Ahmet Sönmez, UIA Kahire kongresinin....

CEVAP: Ha..TAMAM hatırladım... Önce Oda'nın bütçesine baktık... "Vaziyet KEL..!" Sonra pasaport, masaport kontrol ettik, bazı arkadaşlarımız 'sakıncalı' durumlarını aynen devam ettirdikleri için listemiz hızla azaldı. Sonra dedik ki; "Yahu biz bu kongreyi Türkiye'ye getirsek bundan en karlı çıkacak sektör turizm sektörü değil mi..? Gidelim, Turizm Bakanlığı'ndan ve kongre turizmi konusunda uzmanlaşmış şirketlerden destek isteyelim." SORU: Aldınız mı..?

CEVAP: Devletten 'üçün bi...'

SORU: Öhō Öhō... Ahmet bey bir çay daha alır mısınız..?

CEVAP: Teşekkür ederim... Sonra seyahat şirketleriyle uzun görüşmeler yaptık. Hatta ben oturdum 6 sayfalık bir broşür hazırladım, Oda'nın fotokopi makinasında çoğaltıp zımbalayarak hazırladığım bu sözde broşürler İngilizce yazılmıştı ve UIA delegelerine hitap ediyordu. "...Neden İstanbul..? Çünkü Türkiye 'eski dünya' ile 'yeni dünya' arasında köprü durumuna gelmiş olup..." (pardon) "aklim gürşe gitti de."

SORU: Bu broşürler etkili oldu mu..?

CEVAP: Sonuç olarak Oda arşivine bir belge daha kalmış oldu. Dünyanın 72 milleti renkli ofset baskılı broşürlerle, hediyelik eşyalarla, video-film gösterileriyle propaganda

yaparken, bizim biraz zayıf kalmamız doğaldı.

SORU: Peki Kahire'ye giden 'tek kişilik ordu' konusuna dönersek...

CEVAP: Konuştuğumuz seyahat şirketleri arasında üç şirket işe sahip çıktı. Biri Kahire'ye uçak biletini temin etti, diğeri hediyelik eşya filan konusunu çözdü, diğeri Kahire'de otel masraflarını yükledi. Sonuç olarak bendeniz 'cennet kuşu' günlerden bir gün Kahire'ye uçtum ve "Hotel Kleopatra" olarak bilinen otele yerleştim. Vaktiyle Kahire'nin en iyi otellerinden biri olarak bilinen bu otel, sonradan inşa edilen 5 yıldızlı oteller arasında adeta bir kasaba oteli gibi kalmıştı. Kongrenin yapıldığı 'Ramses Hilton' oteline her sabah yürüyerek gidiyordum. Her iki elimde birer bavul içinde taşıdığım broşürler, afişler, dosyalar filan... derken kollarım uzamıştı, maymun gibi olmuştum.

SORU: Peki kongrede Türkiye'nin konumu neydi..?

Filipinler konusunda yediğimiz kazığın hesabını sorabildik mi..?

CEVAP: Önümüzde çok ciddi bir para sorunu vardı. Orol'un Meksika'da imzaladığı senet de dahil olmak üzere, Türkiye Mimarlar Odası UIA'ya olan birikmiş aidat borçlarını ödemiş olduğu için üyeliği askıya alınmıştı. Görüşmelere katılabiliyorduk ama oy hakkımız elimizden alınmıştı. Borçlarını ödemediği için İtalya, Hindistan ve Türkiye ulusal kesimleri UIA'dan atılmak üzereydi... ama biz bu kez acaip hazırlıklıydık. Kongre tarihinden bir ay öncesinden başlayan bir kampanya ile, UIA üyesi ülkelerin aidatlarının sadece ulusal kesime kayıtlı üye mimar sayısıyla değil, ülkenin 'gayrisafi milli hasılası' ile orantılı olarak hesaplanması gerektiğini tartışan bir öneriyi UIA genel kurul gündemine sokmayı başarmış olduğumuz için rahattık. (pardon) rahattım.

SORU: Peki borcu olan ülkeler UIA'dan atıldı mı..?

CEVAP: Bunu en iyi cevaplandıracak olan bizim Enriko Milone kardeşimizdir..! Kendisi İtalyan olup, sonradan UIA genel saymanlığını yürütmüştür...! Hayır bu ülkeler UIA'dan atılmadı. Türkiye Mimarlar Odası'nın hazırladığı ve aidatların yeniden yapılandırılmasını öngören tasarı, uzun uzun tartışıldı. Sonuç olarak UIA genel kurulu, bizim Türkiye Mimarlar Odası olarak hazırlamış olduğumuz yeni aidat rejimini, İspanyol 'abimiz' Rafael de la Hoz'un da desteği ile kabul etti. Rafael abimiz UIA başkanlığı filan da yaptı. O da benim gibi uzun boylu ve yakışıklıdır ama tek eksiği sadece İspanyolca konuşur.

SORU: Peki Türkiye'nin adaylığı..?

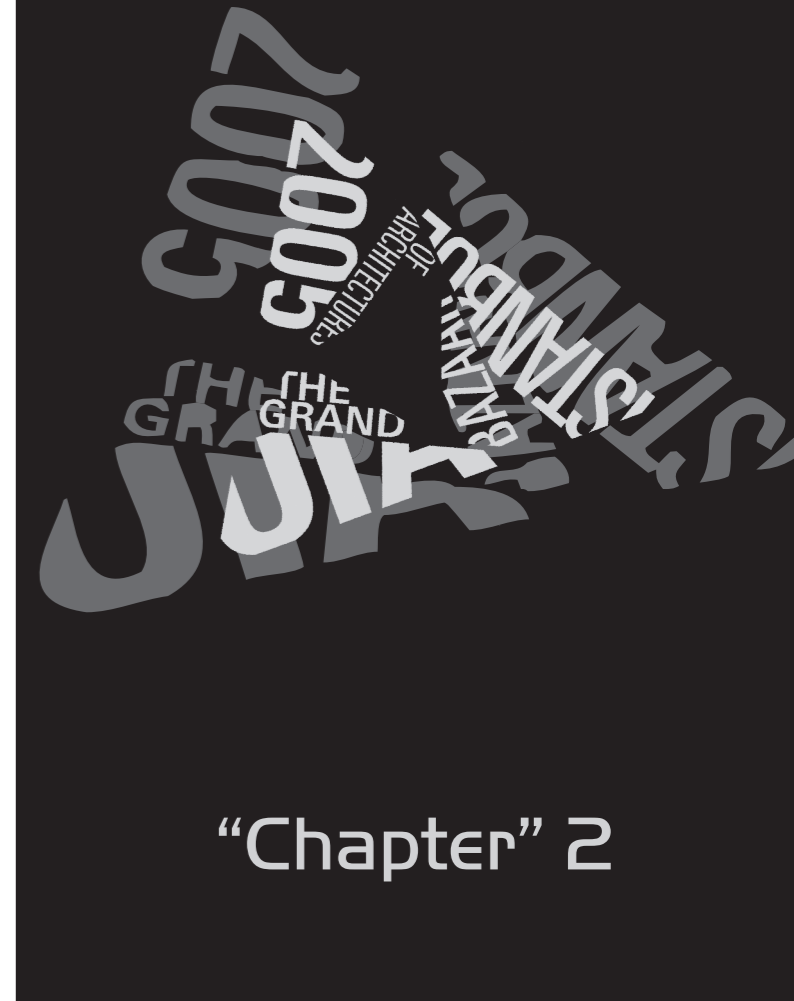
CEVAP: Walla... Ben genel kurulun birinci günü Ramses Hilton'a gittiğimde elimde iki bavul kadar fotokopi broşür ve hediyelik eşya vardı. Ulan bir de baktım, diğer adaylar video ekran kurmuş, çuval dolusu broşür ve hediyelik eşya dağıtıyor. Hatta elimdeki broşürlerle bir masaya yaklaşıp 'tezgah açmaya' niyetlendiğimde, Hollandalı rakip kuruluş temsilcisi bana çok nazik bir biçimde 'defolup gitmem' gerektiğini ifade etmişti. Meğer onun stand'larına bizim broşürleri koymaya çalışıyordum.... İyi mi..?!

SORU: Peki bu 'asimetrik' rekabet sonucunda ne gibi sonuçlar alınabildi..?

CEVAP: Baktım ki vaziyet kötü, atladım bir taksiye, "Bismillah ya seydi... Çekinzi der Taxi to the Törkiş Sefaret-el Azim.." dedim. Kullanmış olduğum Paris aksanlı Arapçayı hemen anlayan taksi şoförü beni Kahire'deki Türkiye Büyükelçiliği'ne götürdü.... Kapıda nöbet bekleyen polis kardeşlerimiz beni içeri aldıklarında ögle saatleriydi. Sayın büyükelçi hafif bir yorgunluk nedeniyle istirahat etmekteydi. Çok iyi hatırlıyorum, kendisine benim geldiğim haber verildiğinde toplam 6 dakika içinde giyinmiş, kravatını bağlamış ve koşaradım gelmişti. (Daha önce Ankara'dan göndermiş olduğumuz teleks mesajlarının işe yaradığını da böylece teyid etmiş olduk.) Türkiye Cumhuriyeti'nin Kahire büyükelçisi, (kulakları çınlasın) Türkiye Mimarlar Odası'nın gönderebildiği tek temsilci ile yarım saat kadar bir acil durum değerlendirmesi yaptı. Sonra birlikte büyükelçilik binasının mahzenlerine inildi, Turizm Bakanlığı'nın bize Ankara'da temin edemediği afişler, broşürler, aklınıza ne geliyorsa... büyükelçilikten temin edildi ve Ramses Hilton salonlarındaki Türkiye Stand'ına taşındı.... Ama bir farkla... Bu kez yanımda büyükelçiliğimizin verdiği izbandut gibi iki polis kardeşimiz bana yardımcı oluyordu ve Hollandalı 'rakip' dostumuz hafifçe tırmış bir biçimde yana çekilerek bize yer açmıştı. Artık ben, çok farklı bir havayla burnum bir karış havada dolaşmaya başlamıştım. Türkiye'nin UIA kongresine adaylığı da, bu gelişmeler sonucunda ciddiyet kazanmıştı. Artık Türkiye Mimarlar Odası, ciddi bir stand kurmuş, bol malzeme dağıtır hale gelmişti. Sonra bir gün...

SORU: Birikmiş aidatların silinmesi konusunda Türkiye tezinin kabul edildiğini söylediniz. Böylece Türkiye'nin UIA'ya tekrar tam üye olmasının önünün açıldığını da belirttiniz. Peki Filipinler konusundaki...

CEVAP: Anladım... Cevap vereyim: Genel Kurul toplantısının sonlarına yaklaştığımız günlerde, UIA genel sekreteri Lanthonie beni akşam yemeğine çağırdı. "Hayırdır inşallah, bayram değil, seyran değil, Lanthonie eniştem beni niye öptü..." diye düşünürken, Kahire'nin Tahrir Meydanı'na yakın bir mahalli lokantaya gidip 'felafel' yedik. Sayın Lanthonie biraderimiz, UIA genel sekreterliğine tekrar aday olmayı düşündüğü için Türkiye'nin desteğini istiyordu. Bizim son 6 ay içinde Ankara'dan yürütmekte olduğumuz muhalefet kampanyasının giderek etkili olmaya başladığını görmüş ve telaşlanmıştı. Benim Kahire'de genel kurul sırasında diğer üye ülkelerle yaptığım görüşmelerin de kulağına gittiği anlaşılıyordu.... Kendisine bir şişe daha Mısır birası ismarladım ve özetle... "Sayın genel sekreter, Allah sizi başımızdan eksik etmesin ama eğer bu eksiklik noktasına gelinme durumu yaklaşıyorsa, Türk mimarları dost ve müttefik Fransa'nın siz değerli temsilcisinin 'arkasındadır'... Benim adım Tosun, afiyetosun" anlamına gelen 'acaip diplomatik' ve anlamsız bir cümleyle noktayı koydum.... Ertesi gün Lanthonie seçimi kaybetti.

“Chapter” 2

SORU: Peki sonra..?

CEVAP: Sonra işin suyu çıktı..! Türkiye'nin hakkı olan kongreyi Mısır'a taşıyan UIA yönetimi çok zor durumda kaldı. Neden..? Çünkü, kongre sırasında olması gereken organizasyon SIFIR'a yakındı. Birçok gezi iptal edildi. Dünyanın çeşitli ülkelerinden gelen mimarlar, parasını önceden vermiş oldukları aktivitelerin iptal edilmesiyle açıkta kaldılar. Rezalet çıktı. Millet birbirine düştü.... Kongreye katılması öngörülen mimar sayısının ancak dörtte biri geldiği için kongre bütçesi iflas etti... UIA bu işten acaip zarar etti. Biz (pardon) Ben de 'pişmiş kelle' gibi sırtarak Ankara'ya döndüm. Bu kongreye ilişkin raporlarımı ve ek belgelerimi hazırladım, Oda'nın arşivlerinde korunmak üzere verdim. Bakarsanız bulursunuz.

SORU: Peki Kahire'den sonra ne oldu..?

CEVAP: Ayıptır söylemesi... Ben bir çay daha istesem..? Bu kez 'anason çayı' olsun.

***** devamı bir ay sonra *****

“TACIN GİZEMLİ ŞEHİRİ AMASYA”

Tezcan Karakuş Candan

“Hayal gücünün gördükleri asla yok edilemez”
Strabon

Amasya, 38. Dönem süresince yapacağımız kültür gezilerinin ikinci durağı. Orta Karadeniz Bölgesinde Yeşilirmak vadisinde kurulmuş tarih, kültür, doğa harikası bir kent. Amasya'ya daha girer girmez buranın diğer Anadolu kentlerinden farklı, oturmuş bir kent olduğunu hemen fark edersiniz. Sağınızda kalan Yeşilirmak boylarında iki dağ eteğinde kurulmuş bu yer 7500 yıllık tarihiyle sizi karşılamaktadır.

Yapılan araştırmalar 13 medeniyete ev sahipliği yapmış Amasya'nın tarihinin MÖ. 5500-3800 lere kadar uzandığını ilk yerleşenlerin Hititler olduğunu gösteriyor. MÖ 1680 lerde Hititlerle başlayan serüven Frig, Kimmer-İskit, Med-Pers, Pers Pontus, Roma, Danişmentler, Selçuklularla devam etmiş ve en son şehzade Yıldırım Beyazıt tarafından Osmanlı topraklarına katılmıştır. Hititler döneminde başlayan Hakmış adı, Amaseia Amassia, Amaseias derken en son Amasya olmuş.

Amasya kültür ve tarih birikimiyle birlikte Osmanlı da bir eğitim merkezi olmuş. Şehzadelerinin tahta oturmadan önce hazırlandığı, eskilerin deyimiyle bir öğrencilik kenti yani bir mektep. Tacin gizemli şehri de buradan geliyor belli ki... Tacı kim giyecek ? Bilinmez... Gizem burada işte... Valide sultanlar şehzadelerini tahta oturtmak için ne entrikalar çevirmişlerdir. Amasya ne gizli hesapları saklamıştır tarih boyunca koynunda...O dönemde Amasya Valiliği yapmış da taç giymemiş şehzade sayısı ikiyi geçmemiş. Her biri valilikten sonra birer birer oturmuşlar Osmanlı tahtına. Aralarında Fatih Sultan Mehmet, Yıldırım Beyazıt, II.Beyazıt,Yavuz Sultan Selim'inde olduğu 12 şehzade “staj” görmüş burada. Bağımsızlığın Kurtuluş Savaşı'nın ilk kıvılcımlarına da ev sahipliği yapmış. Sonra sevdalara da tanıklık etmiş. Bugün bile yaralarımızı sarmaya devam eden Lokman Hekim, dünyanın ilk coğrafyacısı Strabon, bu topraklarda yaşamış.

Yani Amasya MÖ 5500 den bu yana herkese kucak açmış herkesle paylaşmış bereketini... Biz de gördük ki devam ediyor bu güzelliği, bir anda sarıp sarmalıyor sizi, içine alıyor. Sımsıkı kucaklıyor ve siz istesenz de istemesiniz de onun sıcaklığını hissediyorsunuz. Ortasında su geçen her kent gibi Amasya'da, içinizi ferahlatıyor. İçimizi rahatlatacak, bizi hayal dünyasında dolaştıracak bir başka kentte buluşmak üzere. Dostçakalın...

BİR YUDUM KEYİF

Seçkin Tan, Mimar
Kültür Varlıkları ve Müzeler Gen Md.

Yorgun bir haftanın ardından ve yol stresi, endişeler içerisinde başlamıştım yolculuğa; acaba nasıl bir yerde kalacak, neler görecektim hatta her şey yolunda gidecek miydi... derken; puslu bir Amasya sabahında kendimi kartallar misali yüksek bir tepede seyrederken buldum kenti. Her şeyin bizim için daha önceden ayarlanmış düşünölmüş olmasının rahatlığı ile günün ilk çaylarını yudumlararken, kenti bir yandan süzmeye başladım. Kısmen gezgin, kısmen mimar ama daha çok meraklı bir çocuk edasıyla.... Kent sarp iki dağın arasında usulca süzölen, güçlü ama “ben çok güçlüyüm de haddimi aşmam” edasıyla akan Yeşilirmak'ın sesiyle ve coşkusuyla karşıladı bizi ve kuşlar yeşil ırmakla beraberdi sanki günün ilk sesi olmak için yarışarcasına...Karşıdan Amasya, yalı boyu evleri ve o meşhur Kral Mezarlarının görüntüsü ile tam resimlerdeki gibi. Aslında romantik bir kent Amasya, ya şair ya da ressam olmak lazım bu kenti en güzel anlatabilmek için... Alçak gönüllü bir kent. İki dağın arasında çok da fazla genişlememiş, binalarda öyle büyük kentlerde görmeye alıştığımız gibi hani gökyüzüne tırmanma yarışında değil...Ama iddialı bir kent Amasya, kesinlikle sıradan değil, hiçbir kent onun gibi olamaz ve o da bunun farkında ve bu yüzden böyle basit bir yarışa girmiyor zaten.

Vakur ne de olsa şehzadeler şehri...Ne Yıldırım Bayezid'i kalmış, ne Fatih'i ne Kanuni'si ...kentin ağırlamadığı. Dünyanın ilk coğrafyacısı Strabon da Amasyalı, Ferhat ile Şirin de...Karşı yakadan baktığım Kral Mezarlarına bir zamanlar Fatih de bakmış Kanuni de...Bu düşünce biraz heyecanlandırıyor beni ve tekrar kültürel devamlılığın gerekliliğine olan inancım pekiyor...Evet, bütün bu değerlerimizi korumalıyız, ne kadar güç olsa da.... Uzaktan Amasya bana biraz kısmen yalı boyu evleri ile İstanbul-Arnavutköy'ü hatırlatıyor, kısmen de fotoğraflardan gördüğüm kadarıyla Yeşil ırmağı ile Londra' da ki Times Nehri.

Evet.... o meşhur düdük çalıyor...Bilge bizi otobüse çağırıyor...Kent gezinleri kente dalış yapacak... Bu düdük tüm gezi boyunca kulağımızdaydı hayallerle gerçek arasındaki geçiş köprümüz...Şimdi gene gülüyorum... Amasya ve anıları capcanlı...Bir iki... bir iki...Ve işte uzağın yakın olduğu o an! Adrenalin! Biraz sıcak mı ne? “Bayılacağım biraz kalın giyindim galiba dünde pek iyi uyuyamadım ama kente bak VAYYYY...”. İşte bu hayallerin gerçek olduğu kavuşma anına ait ilk izlenimlerim!!

Hayran oldum hem kente hem de kent insanının kentin binlerce yıllık tarihine ve denli sahip çıkma tavrına... Aslında insanları da Amasya'ya çok yakışıyor...Benziyorlar yaşadıkları kente. Ne de olsa bu kent onların zevkini de yansıtmıyor mu? Kentlerine layık olmak için belki de bu kadar çalışkan ve misafirperverler... Özverililer... Bayıldım... Böyle bir yerde yaşadım . Hem de büyük bir zevkle...

Tarih öncesi ile başlayan, ve her devre ait kültürel yapılarıyla dimdik ayakta Amasya. Bazılarının sancıları var besbelli yıllar onları yormuş ve yıpratmış ama saygı ve

vakurluk, inanç ve direnç hala var... Yaşama sıkı sıkı tutunmak dedikleri bu olsa gerek... Zaten ölümden onlara hiç ama hiç yakışmazdı ...

Camiler, Bimarhane, Külliye Osmanlı yanı başımızda yaşıyor hala sanki... Tepedeki kral mezarlarına bakınca sanki Bronz çağındayız...Her yer tarih kokuyor. Yaşayan bir tarih var bu kentte, usuldan aheste...

Kent Müzesi de bir kez daha hayretlere şaşkınlık ve hayranlığa düşürdü beni; “bir ahşap, şiir olacak olsa, ancak böyle bir kapı olabilirdi zaten.” diye düşünürken kendi kendime, Bilge'nin düdüğü kopardı hayal ve şaşkınlıkla karışık ruh halvetimden.

Gezin... sokakları gezin, müzeleri, tarihi binaları gezin...Gezerken yukarı bakmayı sakın unutmayın, yukarıda M.Ö. 3000 lerden kalan Kral Mezarları ile beraber, oluşturacağı manzarayı kaçırmanızı istemem, hele birde tren geçiyorsa kaldığınız konağın yanından değmeyin keyfinize ... Sürprizlere açık olmayı ise sakın olaki unutmayın...

Keşkek, Toyka Çorbası, bakla dolması, haşhaşlı cevizli çörek yemeden, Yeşilirmak kenarında kömürlü semaverde çay içmeden, Kral Mezarlarını gezmeden (Bazıları için çıkış korkutucu olsa da), Bimarhane'de müzik dinleyip ruhunuzu gevşetmeden, Gümüşlü Camii'nin ahşap kubbesini görmeden, akustiğine şahit olmadan, burmalı minarenin gölgesinde dinlenmeden, Bayezit Kütüphanesinde 5000 Osmanlıca kitabın kokusunu içinize çekmeden, sokaklardan uzun soluklu volta atmadan Amasya'yı gezdim demeyin...

Hazeranlar Konağı'nı da unutmamak lazım; tılsımlı konak koydum adını. Koca bir Konak nasıl olurda bu kadar insani bir boyut kazanıp insanın hizmetine sunuverir kendini. “Acaba simetrik planını bunda ne kadar etkisi var?” İnsanın çocuk olup da, konağın o güzel merdivenlerini döne döne inip çıkması, saklambaç oynaması geliyor...

İnsan ait olduğu yeri, yani toprağı; aslını yani doğaya olan ihtiyacını ve düşkünlüğünü hatırlıyor Amasya biraz da...

Biraz kendimizle de yabancılaşıyoruz sanki, zaman ve kentler artık çok acımasız, ne düşündüğümüz ne istediğimizi umursamıyor, bizi dinlemiyor...Ne alacak rahat nefesimiz ne gezecek bir güzel yolumuz kalıyor...Trafik, kalabalık ve gürültü içine hapis olmuş gibiyiz. Amasya da zor olan tek şey, burayı bırakıp gitmek olacak anlaşıldı ve biraz bunun üzüntüsü çöktü içime...

Sevgili küçük Deniz'in çocuksu yorumlarıyla Borabay Gölüne doğru yol alıyoruz... “Dağlar bizimle evlenmek istiyor” yorumu ilginçti.

Gözü söylediğimiz şarkılarla şenlendirdiğimizi düşünüyorum. Arada kendimizi tutamayıp oynadığımız da oldu laf aramızda... Sanki yılların yorgunluğunu orada geçen iki saatte üzerimizden atıverdik... Göz bizim çimenler bizim demeyin keyfimize... Ve düdük...

Sırada Borabay Köy Kahvesi'nde çay içmek var. Küçük şelalenin gürüldeyen sesi eşliğinde bir köy kahvesinde köyün ileri gelenleri, Borabay Belediye Başkanı ile sohbet ediyoruz bazılarımız. Yeni

doğan tayının başını bekleyen annesi, Merzifon Kalesi ve haşhaş tarlalarının çiçek açmış görüntüleri eşliğinde yola koyuluyoruz. Birkaç yudum taze köy çayı, köy kokusu, bu sefer de ver elini kiraz ağaçları. Yok yok. Derken Aynalı Mağara ve ceviz ağaçları ...Yol üzeri bir sonraki gezi durağımız olacak Çorum'a uğramayı; Katipler Konağı'nın taze kurabiye ve börekleri eşliğinde çay içmeyi ihmal etmiyoruz. Koyulaşan sohbetler gülen yüzler... Konağın beyaz papyonlu siyah kedisinin görüntüsü üzerimize çöken akşam vaktin yaklaştığını hatırlattı bize. Bilge'nin düdüğünün sesi kesilmiş, Sevgi fotoğraf makinasının deklanşörüne son kez basmış, küçük gezginimiz Deniz ise çoktan uykuya dalmıştı... Eve dönüş vakti gelmişti işte...

Tüm yol boyunca Yeşilirmak yanımızdaydı. Bir doğa harikası elimizden tuttu öbürüne teslim etmeden bizi hiç yalnız bırakmadı. Teşekkürler Amasya, teşekkürler tüm Amasyalılar ve Amasya' yı Amasya yapanlar teşekkürler tüm emeği geçenler, teşekkürler Mimarlar Odası Ankara Şubesi ... Bir başka etkinlikte buluşmak dileğiyle hoşça kalın...

MEKTUPLAR

Sayın Mimarlar Odası Yetkilisi,
(Bilge Hanım ve Tezcan Hanım)
23-25 Nisan tarihlerinde düzenlemiş olduğunuz "Milli Saraylar Gezisi"ne Topkapı Gezisi sırasında eşlik ettiğim için bir teşekkür mektubu göndermişsiniz.
Ben teşekkür ederim.
İsterim ki Türk insanı da en az bir Avrupalı kadar İstanbul'u, tarihini, coğrafyasını, mitolojisini ve sosyal hayatını tanısin. Sizin yaptığınız sıradan bir gezi değil, sosyal eksikliğimizin giderilmesinde önemli bir adım ve destektir. İlginiz, inceliğiniz için en içten teşekkürlerimi kabul edin. Saygılarımla
Gökçe Zeynep Duman
TC TURİZM BAKANLIĞI, Profesyonel Turist Rehberi
(İtalyanca)

Harika bir hafta sonuydu. Böyle etkinliklerin devamının gelmesi dileğiyle. Bir araya gelmekle beraber, Tacin Gizemli Şehrini bu vesileyle görme ve gezme fırsatını bulduk. Oda üyesi olmaktan öteye bir aile ortamı oluşturduğunu düşünmekteyiz.
Odamıza teşekkürler.
Harika bir organizasyon! 23.05.2004
Taner - Aslı KUTLU

Tezcan ve Bilge;
Beni odam ve meslektaşlarım ile barıştırdığınız için çok teşekkürler. Hep isteyip de gerçekleştiremediğim böyle bir geziyi büyük bir özveri ile organize ettiğiniz için de teşekkürler. Sizlerle olmak, sizlerle görmek,sizlerle paylaşmak çok güzeldi. Bu tür sosyal faaliyetlerinizin devamını diler, başarılar dilerim
Emine SELVİ

5. Hasanoğlan Sanat Bayramı

4 - 30 Haziran'da Hasanoğlan'dayız

Hasanoğlan...

60 yıl önce Köy Enstitülerinin kalbinin attığı köy...

Bugünse Anadolu'nun başladığı ve bittiği 10.000 nüfuslu belde...

Ankara'ya yalnızca 35 km uzaklıkta. Geçen yıllar Hasanoğlan'ı Ankara'ya daha da uzak yapmış:

60 yıl önce Ankara'ya daha yakındı. Köy Enstitüsü ve Yüksek Köy Enstitüsü'nde yapılanlar ve yaşananlardan dolayı.

Bugünse Ankara'ya daha uzak: Ankara'da yaşananlarla Hasanoğlan'da yaşananlar arasındaki farktan kaynaklanan uzaklık bu...

Sanata Saygı Derneği, 1999 da, Hasanoğlan'da kuruldu: 5 yıldan beri düzenlediği Sanat Bayramı etkinlikleriyle Hasanoğlan'ı Ankara'ya daha yakın etmek için. Resim, heykel, fotoğraf, müzik, tiyatro, dia ve film gösterimi etkinliklerinden oluşan Sanat Bayramı'nın 5.si bu yıl 4 - 30 Haziran tarihleri arasında gerçekleşecek.

İletişim için: mustafaerol12@hotmail.com

katılımcı ressamlar deniz karakurt, özlem taşkın, alev akbaş, hakan gültekin, nihal martlı, nur çetin, salih bayşu, damla soyer, güzün ayrancıoğlu, hülya bölükoğlu, nur gökbulut, bünyamin balamir, nevrüz turan erken, nihal hikmet şimşek, hasan erol inan, imren erşen, prof. hasan pekmezci, şükran pekmezci, günyüzü erol.

katılımcı heykeltıraşlar mehmet ali uysal, ersin neyişçi, sevinç köseoğlu, can küçüktepepınar, erdal duman, emrah arda, sevgi kutlu, özgür duman, esra sağlık, meysem samsun.

katılımcı fotoğraf sanatçıları afsad - aydın altınkeser, ayşegül tuna, billur ülkü, burak güvenç, burcu özer, dilara çakır, elif kaynar, fatma polat, filiz şimşek, funda baydar, hasan gençtürk, hasan hüseyin uysal, inci türkmen, ırmak bircan, kadriye karataş, melis ulaş, mustafa öztürk, oğuz karakütük, özgül sarı, özgür ulupınar, hakan görgün, salih güler, şeyda aytem, tamer sezan, tuğba kuran, yonca ulupınar, tuba özdemir.

p r o g r a m

4 Haziran Cuma

- ▶ açılış konseri, ödül töreni
bil vox bilkent üniversitesi vokal topluluğu
"müzik, sesimle çizdik haritanı"
yer: anadolu medeniyetleri müzesi
saat: 20:00 21:00

5-12 Haziran 2004

- ▶ atölye çalışması
"ressam geldi mahalleye"
"heykeltıraş geldi beldeye"
"fotoğraftaki elmadağ / hasanoğlan"
yer: elmadağ / hasanoğlan
saat: 10:00-18:00

5 Haziran Cumartesi

- ▶ fotoğraf sergisi "siz... biz... onlar..."
burak güvenç, hakan görgün, salih güler.
fotoğraf sanatçıları
yer: öğretmen lisesi sosyal tesisi
saat: 17:00 - 18:00
- ▶ konser
turkuaz, üfleme çalgılar beşlisi
"müziğin rüzgarı"
yer: öğretmen lisesi konferans salonu
saat: 20:00 21:00

6 Haziran Pazar

- ▶ türk halk müziği konseri
trt türk halk müziği saz sanatçıları
yer: açık hava tiyatrosu
saat: 19:00 20:00
- ▶ konser
erciyes üniversitesi oda müziği topluluğu
"yay tel'e değende"
yer: öğretmen lisesi konferans salonu
saat: 20:00 21:00

7 Haziran Pazartesi

- ▶ tiyatro pembe kurbağa
"sihirbazın tavşanı"
yazan, yöneten, oynayan: ali nihhat yavşan
yer: öğretmen lisesi konferans salonu
saat: 15:00 16:00

8 Haziran Salı

- ▶ konser
"okullu türküler"
yer: anadolu medeniyetleri müzesi
saat: 20:00 21:00

9 Haziran Çarşamba

- ▶ film gösterimi
bela bartok, türkiye 1936
yönetmen: sezgin türk
yer: öğretmen lisesi konferans salonu
saat: 20:00 21:00

11 Haziran Cuma

- ▶ pop müzik konseri grup şurup
"müzik ol hayatın ritmine"
yer: açık hava tiyatrosu
saat: 20:00 22:00

12 Haziran Cumartesi

- ▶ konser devlet opera ve balesi orkestrası
"orkestral anadolu motifleri"
ali aykaç, şef
yer: açık hava tiyatrosu
saat: 19:00 20:00

13 Haziran Pazar

- ▶ "kına gecemize buyurun"
geleneksel kına gecesi
yer: açık hava tiyatrosu
saat: 19:00 21:00

13-20 Haziran 2004

- ▶ sergi açılışı
"hasanoğlan / elmadağ"
resim, heykel, fotoğraf günleri sergisi açılışı
yer: sanata saygı derneği / hasanoğlan
saat: 17:00 19:00

21-30 Haziran 2004

- ▶ sergi açılışı
"hasanoğlan / elmadağ"
resim, heykel, fotoğraf günleri sergisi açılışı
küçük dinleti özgün tezcan, viyola
yer: çağdaş sanatlar merkezi, kavaklıdere
saat: 18:00 20:00

Geçen sayıdan yansımalar.....

“KAVAKLIDERE'DEN HAVADİS” ÜZERİNE

Eleştirisiz bir yaşamı savunmak mümkün değil. Eleştiri; daha iyiye, güzele, doğruya ulaşmak için vazgeçilmez bir olgudur.

Ancak eleştirinin sahibinin de eleştirilemeyecek kadar donanımlı ve birikimli olması gerekir. Eğer böyle olmazsa bundan ancak eleştiri kurumu zarar görür. Yerli yersiz eleştiriler zamanla etkisini, yaptırım gücünü kaybeder ve anlamsız bir karalamaya dönüşür.

Sn. Ayşe Ege YILDIRIM'ın Mimarlar Odası Ankara Şubesi Bülteni'nin 20.sayısında yazdığı “Kavaklıdere'den Havadis”i üzerine yazıyorum bunları. Bu yazı bir havadisten öteye bir çok yanlışla birlikte “uzmanlık” etiketinin kartvizitimize pek de kolay iliştileremeyeceğinin bir belgesi niteliğindedir. Çünkü bu havadis yazısı Büklüm Sokağın köşesindeki Özannem Binasının özelliklerini yeni yapılan Gordion Otelinden farklı bulmayan bir “KORUMA UZMANI” görüşü sayesinde, hem “KORUMA” kavramını hemde “UZMANLIK” kavramını yeniden değerlendirmemiz gerektiğini ispatlamaktadır. Sayfada iki fotoğraf alt alta duruyor ve “UZMAN” olduğunu iddia eden kişi “bu iki yapı arasında fark yoktur diyor”. O da yetmiyor, Bülten'in Yazı Kurulu “ULEMALAR” bu yazıya ve içeriğine dikkat etmeden yayınlıyor. ALO ORASI MİMARLAR ODASI MI? diyenlere hatırlatırım. Bu yazının bir ucu da bana dokunduğu için cevap yazarken alışık olmadığım yazma konusunda zorlandığımı itiraf edeyim. Ancak otuz yıla yaklaşan meslek hayatımı boşa harcamadığım kanısıyla bir şeyler anlatmak istiyorum.

Sn. Yıldırım, Bestekar Sokak ile Büklüm Sokak köşesindeki tasarımı bana ait olan yapı için “VASAT” ve “NİTELİKSİZ” değerlendirmelerinde bulunmuş. Bir Uzmanın sokak ağzıyla değil de bilimsel bir ağızla veya hiç değilse uzman sıfatını hak edecek bir ağızla değerlendirme yapması gerekir. Sn. Yıldırım Şehir Plancısıdır. Bir yapının “NİTELİKLERİ”ni bilmeden “NİTELİKSİZ” damgası vurması ve nitelikten ne anladığını açıklamadan ahkam kesmesi diplomasında ne yazarsa yazsın havada kalır. Bu yazı bir “KORUMA” yazısı olsaydı içeriğine aynen katılırdım. Ancak koruma üslubuna hayır.

“KORUMA” konusu da “YEŞİL ALAN” konusu gibi civıtlıdır. Nasıl kent içinde kalmış mendil büyüklüğündeki yeşil alanları göstermelik bir “ENTELLİK”le savunurken Ankara'nın akciğerleri olan AOÇ'nin katledilmesine göz yumuluyorsa “KORUMA” konusunda da tüm Kavaklıdere'yi korumadan birkaç yapıyı kent silueti içinde yeknesak bir halde bırakma inadı da göstermelik bir “ENTELLİK”tir.

Kendi yapımın mimarisi için de elimden gelen en iyisini yapmaya çalıştığımı sonucun gūnahıyla sevabıyla bana ait olduğunu söyleyebilirim. Prof. Dr. Sn. Bülent ÖZER'in benim çok hoşuma giden bir mimarlık tanımı vardır. Mimarlık der “aktüel imkanlarla aktüel ihtiyaçlara cevap vermektir.”

Sn. Uzman Korumacı; ben de bunu yapmaya çalıştım 30 yıla yaklaşan birikimimle. Bu proje torbadan çıkmadı. Üzerinde günlerce ve hatta birkaç ay çalıştım. Parasını cebimden vererek 1/100 ölçekli maketini yaptırđım, serbest el perspektifler çizdim. Değişik birkaç üç boyutlu çalışma yaptırttım (Bürom dışında birilerine). Mesleğini sıradanlıktan uzak tutmaya özen gösterme gayretinde bir mimarın yapıtına niteliksiz demeden önce bir kez değil pek çok kez düşünülmesi gerektiğinin öğrenilmesi dileklerle,

Selamlar

B.HALDUN ERDOĞAN Mimar

“KAVAKLIDERE'DEN HAVADİS”

YAZIMIN YANKILARINA BİR YANKI DA BENDEN

Kavaklıdere semtinde süren bazı inşaatlar hakkında, Mimarlar Odası Ankara Şubesi Bülteni'nin Nisan 2004 sayısında yayınlanan bir yazı yazmıştım. Bu yazıyı ilk başta sadece meslektaş olan arkadaş çevresi için, biraz duygusal bir serzeniş olarak yazmışken, bültende yayınlama teklifi geldi, ve bir anda yazı daha ciddi bir platforma taşındı. Yazının bilimsel titizlikten ziyade samimi, 'senli benli' üslubunu değiştirmemeyi, olduğu gibi kalmasını tercih ettim. Sanırım bu oldukça riskli bir hareket oldu ki, dokunduğu hassas noktaların uyandıracığı tepkilere karşı hazırlıksız yakalandım. Belki sözlerimi yeterince ince bir elekten geçirmeden, sivil toplu hareketine hayranlığım ve özel ilgim yüzünden 'herhangi bir vatandaş' olarak yazmaya kalkınca, 'koruma uzmanı' etiketini haketmeyen bir pozisyona düşmüş buldum kendimi. Oda bülteninin hakemli, akademik bir yayın olmayışından ötürü, ve yukarıda açıkladığım üslup tercihi bakımından, belki bu 'uzman' ünvanını kullanmadan, daha sade bir şapka ile yazmak gerekiyordu, bilemiyorum. Sanırım genç ve heyecanlı bir 'korumacı plancı' için iyi bir musibet oldu bu!..

Bahsettiğim musibet, yazdığım yazının ardından gelen tepkilerle ilgili. Hemen belirtiyim ki, olumlu veya olumsuz, yazının birtakım tepkiler alması aslında iyi bir şey. Sayın Haldun Erdoğan'ın bu sayıda benimkiyle beraber okuyabileceğiniz yazısında söylediği gibi, eleştiri, yapıcı ve ilerici olduğu zaman yararlı ve gerekli. Ayrıca, yazıları takip eden, bu konularla ilgili ve duyarlı birilerinin varlığını, 'boşluğa konuşuyor' olmadığımızın bir kanıtı.

Bültenin yayınlanmasından birkaç gün sonra, Bülten Sokak girişinde. Café des Cafés'in yanındaki arsada yapımı süren yapının mimarı Sayın Nami Hatırlı telefon etti. Nami Bey, projeyi tanıtıcı tabelanın eksikliğine karşı yaptığımız eleştiriye haklı bularak, bu eksikliğin nedeninin kaldırımla bitişik durumdaki inşaat alanında tabela koyacak yer kalmaması olduğunu, ancak 1 veya 2 kat çıkılınca yapı duvarına asılacağını izah etti. Bunun yanısıra, arsada mevcut olana benzer, sadece Ada Parsel, Mal Sahibi gibi en temel bilgileri veren ufak tabelalar ötesinde, projeyi ayrıntısıyla sunan ve anlatan bir tabelanın Belediye'ce zorunlu kılınmadığını ve maliyetini müellif/müteahhit/yatırımcının kendi üstlenmesi gerektiği bir 'jest' olduğunu anlattı. Çok olumlu ve sıcak bir havada sohbetimizi bitirdik.

Mayıs ayının başında ise, ikinci bir telefon geldi. Cafe Bien'in karşısındaki (beni mazur görün lütfen, sürekli kafelere göre tarif yapıyorum, buralarda fazla gezip tozan bir kişi olduğumu varsayabilirsiniz...), yapı inşaatının proje müellifi Haldun Erdoğan idi bu sefer. Haldun Bey'in işine ağır bir eleştiri sarfetmiş olduğumu hatırlayıp mahçup bir biçimde, onun savunmasını ve yazımdaki hataları kınamasını dinledim, özür diledim, biraz yazdıklarımın nedenini naslını açıklamaya çalıştım. O da yazıdaki 'hızlı dönüşüm' ve 'aşırı yoğunluk' kaygılarına katıldığını, ancak 'vasat' ve 'niteliksiz' nitelemelerimi hiç haketmediğini söyledi. Yoğunluk konusunda da, piyasadaki koşullar

“KAVAKLIDERE'DEN HAVADİS” ÜZERİNE

karşısında, “hangi arsa sahibini yasal inşaat alanı hakkında fedakarlık etmeye ikna edebilirsiniz” şeklinde, içinde bulunulan durumu anlattı. Düşüncelerinin benimle telefonda paylaştığı kadarını ve daha fazlasını, kendi yazısından öğrenebilirsiniz. Haldun Bey benden bir düzeltme yazısı rica etti, ben bunu kabul ettim, ve sonuç olarak bu konuşma da medeni bir havada sonlandı.

Oda'dan Haldun Bey'in kendi yazısının haberini alıp bir kopya isteyince, öncekinden daha defansif, oldukça da öfkeli bir tepki olarak aldığı izlenimine kapıldım. Çünkü eleştirilerine bazı yönlerden katılmakla birlikte, söylediklerimi olabildiğince 'kötü tarafından' yorumladığını ve beni, yazdıklarımı aşan bir eleştiri yağmuruna tuttuğunu düşünüyorum.

Söz konusu yapı inşaatını ilk gördüğüm zaman, orada görmeye alıştığım, belirli bir bahçe alanı ve ağaçları olan, iki katlı yapı yerine yükselen, henüz beton bir iskelet halindeki büyük kütleli görünce irkildim. Bu, bende çevremizde görebildiğimiz, bazılarınca 'müteahhit apartmanları' olarak adlandırılan, mimari proje olmaksızın inşa edilen, ve gerçekten de herhangi bir mimari oran, denge, vs. kaygısı hissedemediğiniz binalardan birisi daha geliyor korkusu uyandırdı. Bir süre sonra, cephesi biraz daha ortaya çıkmış olarak tekrar görünce, yapı hakkındaki fikrimin iyileştiğini söyleyebilirim (bilmem Haldun Bey inanır mı?). Geçtiğimiz günlerden birinde ise, inşaatı gezdim. Oldukça ilgili bir bekçi vardı, hemen hemen her katı ayrı ayrı gezdirdi, katlardan birini bir doktorlar grubunun satın aldığını ve ona göre özelleşmiş bir plan şeması yaptırıyor olduklarını anlattı. Yapıya biraz daha ısındım. Haldun Bey'in telefonda anlattığı, cepheye etürleri düşünerek, cephedeki tuğla, alüminyum ve granit kullanımının alacağı son hali hayal etmeye çalışarak baktım. (Naçizane fikrimi söylememde bir sakınca yoksa, oldukça eklektik bir malzeme topluluğu olmuş, ama şimdye kadar ortaya çıkan cephe kompozisyonunu ilginç buldum.) Yapı tamamen bitince herhalde ilk görmek isteyenlerden biri ben olacağım.

Gordion Öz Annem binası arasındaki farkı algılamadığım savı hakkında ise şunu söylememe izin verin: arada hiçbir farkın olmadığını değil, fazla bir fark olmadığını yazmıştım. Bu farklar göreceli olarak çok ya da az bulunabilir; özellikle mimarlık şehircilik ölçekleri açısından. Kentsel dokuya ve kütle boyutlarına baktığınızda, ve genel anlamda çevrelerine göre sahip oldukları 'tarihi' / 'eski eser' stilini düşündüğünüzde, bu yapılar sanırım Tübitak Binası veya Tunali Hilmi Caddesi üzerindeki bazı yüksek iş hanlarına göre (iyi veya kötü demiyorum) birbirine daha yakın duruyorlar. Gordion Otel'inin daha çok Kuzey Avrupa'daki neoklasik stilin 'nostaljik' bir taklidi gibi, Öz Annem'in ise Türkiye'deki ulusal mimarlık döneminin veya bundan biraz daha geç bir dönemin özgün bir örneği gibi görüldüğünü söyleyebiliriz umarım. Bunları söylerken, yüzeysel bir gözleme dayandığımı kabul ediyor ve temkinli konuşmaya çalışıyorum (sıkı bir mercecek altında izlendiğimin bilinciyse...). Mimarlığın şehirciliğe göre daha ayrıntılı ölçeğinde bakınca bu binaları benzetmem belki aşırı bir basitleştirme gibi görünebilir, ama ne demek istediğimi anlayabilirsiniz diye tahmin ediyorum. Lütfen, bunlar 'koruma'dan hiç anlamayan birinin saçma fikirleri ise doğrusunu söyleyip düzeltiniz.

Son olarak, 'koruma' ve 'yeşil alan' konularının civıtlıldığı fikrine değiniyorum: kent içinde 'mendil büyüklüğündeki' yeşil alanların da kendilerine göre bir değerinin olduğuna, bunların doğru sıklıkta kent dokusu içinde serpiştirildiğinde hem nitelik hem

nicelik açısından kent çevresine olumlu katkıda bulduklarına, üstelik kentteki birçok mahallelinin küçük, kişisel anılarını barındırdıklarına inanıyorum. (Sanırım kastedilen Papazın Bağı'na duyulan yoğun ilgi.) AOÇ'de yapılan yanlış uygulamaların (şu anda yeterince konuyu bilmiyorum ve basında okuduklarımı net olarak hatırlayamıyorum) tabii ki denetlenmesi gerektiğine de hiçbir şey diyemeyiz. Kavaklıdere'nin bir bütün olarak veya en azından belirli kısımlarının kentsel sit alanı ilan edilmesi de çok iyi olur, katılmamak elde değil. Ancak elimizden gelen, ufak, 'emekleme' adımlarını küçümsersek, daha büyük çaplı başarıları nasıl kotaracağımızı merak ediyorum. Hazır yeri gelmişken, Aydan Balamir hocamızın ve Can Dündar'ın dikkat çektiği, Ankara Koleji binasının yıkılmasının planlandığını hatırlatmak için belki iyi bir fırsat şimdi gelmiştir. 29 Mayıs'ta Koleji'de Kuru Fasülye gününde bu konuda bir etkinlik yapılması, birkaç arkadaş olarak aramızda konuştuğumuz bir fikirdi. Geç kaldığımızı tahmin ediyorsa da, affedin, yine bir haber yetiştirip yorum yapmaktan kendimi alamadım.

Haldun Bey'in eldeki olanaklar ve koşullar dahilinde, mimari tecrübelerine dayanarak yaptığı çalışmaya saygılarımı sunar, bu uzun yazıyı okuma sabrını gösterenlere teşekkür ederim.

Ege Yıldırım

BU KÖŞE SİZİN KÖŞENİZ!

Şube'nin aylık yayın organı BÜLTEN'i, mimarların daha yaygın katılımına açmak için, bu sütunlara ağırlık vermek istiyoruz. BÜLTEN'i mimarlar için açık ve demokratik bir iletişim ortamına dönüştürmeyi hedefliyoruz. Mimarlığın her alanına ait düşüncelerinizi, yaşadığınız kentte dikkatinizi/tepkinizi/beğeninizi çeken güncel gelişmeleri, yeni yasaların yol açtığı sorunları, Oda'ya ilişkin eleştiri ve önerilerinizi... kısacası yaygın yoluyla paylaşmayı düşündüğünüz her konuyu burada yayımlatabilirsiniz. BÜLTEN'in Ankara'da 4274 olmak üzere, Bartın, Bolu, Çorum, Çaycuma, Düzce, Elazığ, Erzurum, Karabük, Kastamonu, K.D.Z.Ereğli, Kırşehir, Malatya, Nevşehir, Sivas, Zonguldak, Çankırı, Devrek, Erzinca, Kırıkkale, Tunceli, Yozgat, Sarıkaya ve Tosya'da toplam 5279 mimara ulaştığını düşünerek, ilgilendiğiniz konularda kamuoyu oluşturmayı hedefleyebilirsiniz.

Gözetmenizi istediğimiz en önemli konu, yazıların kişisel ya da kurumsal hakaret içermemesidir.

Bir diğer konu da yazı uzunluğunun 500 sözcük içinde kalmasıdır. Sayfalarımız elverdiği ölçüde daha uzun yazılara yer vermeye de çalışacağız; ama çok sayıda yazının gelmesi durumunda, uzun yazıların sahiplerinden “kısaltma” ricasında bulunabileceğimizi şimdiden duyurmayı, samimiyeğin gereği olarak görüyoruz.

Bu sayfalar sizlerin katkılarınızı bekliyor.

Saygılarımızla,

Yayın Komisyonu

EDEBİ MEKANLAR

KÖRLÜK

Jose Saramago

Sonunda, gün ışığının girmediği karanlık bir koridorda, depo kapışı olduğunu düşündüğü bir kapı keşfetti. Kapalı madeni kapılar vardı, bunların yanında da bir başka kapı vardı, kanadı raylar üzerinde kayarak açılan bir kapı. Mahzen burada, dedi, buraya kadar gelen körler yolun kapa olduğunu düşündüler, bunun bir asansör kapısı olduğunu düşünmüşlerdir kuşkusuz, ama ayrıca, gerektiğinde kullanılacak, örneğin şimdi olduğu gibi elektrik kesintisi olduğunda kullanılacak bir de merdiven bulunması gerektiğini kimse düşünmemiş. Kayar kapıyı itti, aynı anda iki güçlü etki altında kaldı, ilki, zemine ulaşmak için içinden geçmesi gereken kopkoyu bir karanlıktı, ikincisi de, hava geçirmez denen ambalajların içinde korunmasına karsın yiyeceklerden gelen çok özel kokuydu, bu kokuyu almasının nedeni, açlığın insanın koku alma duyusunu son derece keskinleştirmesi, bu duyunun köpeklerinki gibi her türlü engeli aşacak hale gelmesiydi. Çöplerin arasındaki naylon torbaları toplamak için hemen geri döndü, toplayacağı yiyecekleri içine koymak için bunlara gerek duyacaktı, bu arada kendi kendine, Götüreceğim şeyleri karanlıkta nasıl seçebileceğim, diyordu, omuz silkti, bunu düşünmek saçmaydı, aslında düşünmesi gereken şey, bu kadar zayıf düştükten sonra, içi dolu çantaları taşıyacak kadar güçlü olup olamayacağı, geldiği yere kadar nasıl geri döneceği olmalıydı, aynı anda müthiş bir korkuya kapıldı, kocasının bulunduğu yere geri dönmeyi başaramazsa ne yapardı, sokağın adını biliyordu, unutmamıştı, ama o kadar çok dönüp dolaşmıştı ki, umutsuzluk elini ayağını bağladı, sonra, hareketsiz duran beyni sonunda ağır ağır çalışmaya başlamış gibi, kendini bir kent planının üzerine eğilmiş, parmaklarıyla en kısa yolu ararken gördü, iki değil de dört gözü vardı sanki, onu planı incelerken izleyen iki göz ve planı gören, planın üzerinde de gideceği yeri gören başka iki göz. Koridor hala bostu, bu onun için şans olmuştu, çünkü yaptığı keşfin heyecanına kapılıp kapıyı kapamayı unutmamıştı. Şimdi kapıyı özenle kapadı, böylelikle de mutlak bir karanlığın içinde kaldı, dışarıdaki körler kadar kördü, aradaki fark yalnızca renk farkıydı, tabii siyahı ve beyazı gerçek birer renk olarak düşünürsek. Duvara sürtünerek merdiveni inmeye başladı, burası hiç kimsenin bilmediği bir yer değilse ve aşağıdan yukarı çıkan biri varsa, sokakta gördüğü insanlar gibi yapacaklar, biri duvara yapışık olarak güvenle ilerlemeyi

sürdürecektir, öteki de duvardan bir an için ayrılarak karşıdan gelenin belirsiz kütesine sürtünerek geçecek, bu arada saçma bir akıl yürütme ile duvarın bittiğini düşünecekti, Aklımı yitiriyorum galiba, diye düşündü, ışıksız, kapkaranlık bir deliğe inmekte olduğu ve aşağıda ışık bulma umudu da olmadığı için, böyle bir şeyin başıma gelmesi için yeterince neden vardı, Bu antrepolar genelde ne kadar derin Allah bilir, birinci sahanlığa indim,

Körlüğün ne demek olduğunu artık biliyorum, ikinci sahanlık, Şimdi bağıracamım, bas bas bağıracamım, üçüncü sahanlık, karanlığın, yüzüne yapışmış kalın bir hamurdan farkı yok, gözleri katrandan birer top sanki. Aşağıda beni ne bekliyor acaba, sonra aklına bir başka düşünce geldi, daha da ürkütücü bir düşünce. Çıkış merdivenini sonradan nasıl bulacağım, birden gelen bir baş dönmesi, düşmemek için olduğu yere çökmeye zorladı onu, yan baygın durumda mırıldandı, Temiz, zeminden söz ediyordu, temiz bir zemin, hayran olunacak bir şey gibi geliyordu ona. Yavaş yavaş kendine geldi, midesinin derin bir yerinde bir sancı vardı, bu yeni bir şey değildi, ne var ki su anda bedeninde midesinden başka organ yokmuş gibi geliyordu ona, öteki organları da yerinde duruyordu kuşkusuz ama hiçbir varlık belirtisi göstermiyordu, yalnızca kalbi, evet kalbi davul gibi güm güm vuruyor, karanlığın içinde durmadan atıyordu, karanlıkların ilkinin içinde, anasırım karında atmaya başlamıştı ve içine girdiği bu son karanlıkta duracaktı herhalde. Plastik torbalar hala elindeydi, onları elinden bırakmamıştı, şimdi yapacağı şey ise onları bir güzel doldurmakta, bir antrepo, içinde hayaletleri ve ejderhaları barındıran bir yer değildir, yalnızca her yer karanlık, karanlık da insanı ne ısırır, ne de ona saldırır, merdivene gelince, onu nasıl bulurum, bu deliği baştan başa dolaşmak zorunda kalsam bile. Kararlıydı, ayağa kalkacaktı sırada körlerden daha kör olduğunu anımsadı, en iyisi onlar gibi hareket etmektir, eli bir şeye dokununcaya kadar emekleyerek ilerleyecekti, erzaklarla dolup taşan raflar, ne tür yiyecek olursa olsun, yeter ki olduğu gibi tüketilebilsin, pişirmek, hazırlamak çekmesin, boşa geçirecek zaman yok artık. Birkaç metre ilerlemişti ki bu kez yeni bir korku sardı içini, yanılıyordu belki, belki de önünde karanlığın içinde ağızını açmış onu bekleyen bir ejderha vardı. Ya da bir hayalet onu ölümlerin korkunç dünyasına götürmek üzere elini uzatmıştı, ölümlerin ölmesinin sonu gelmiyordu, çünkü birileri gelip onları yeniden yasama döndürüyordu. Sonra, sonsuz bir hüznün içinde ve yazgısına boyun eğmiş biçimde, bulunduğu yerin bir erzak deposu olmadığını, bir garaj olduğunu düşündü, hatta burnuna benzin kokusu gelirmiş oldu, insan aklı kendi yarattığı canavarlara teslim olacak kadar ileri gidebiliyordu. Bu arada eli bir şeye değdi, hayaletin yapışkan parmaklarına değil, ejderhanın alev saçan diline ya da ağzına da değil, parmaklarının uçunda bir madenin soğukluğu duyumsadı, dikine duran kaygan bir yüzey, ve bunun madeni rafın dikmesi olduğunu sezdi, aslında buna dikme dendiğini de biliyordu. Oralarda buna benzer yatay başka dikmeler de olması gerektiğini düşündü, genellikle öyle olurdu, şimdi bilinmesi gereken, yiyeceklerin nerede olduğuydu, burada değil, koku yanılmıyor, burada burnuna deterjan kokusu geliyor. Çıkış merdiveni bulmakta zorluk çekeceğini aklından silerek, raflar arasında dokunduğu şeyleri elleyerek, koklayarak, sallayarak ilerlemeye başladı. Karton ambalajlar vardı, küçük, orta boy, büyük şişeler, konserve kutusu olması gereken kutular, çeşitli kaplar, tüpler, küçük paketler. Torbalardan birini rasgele doldurdu, Bütün bunlar yiyecek maddesi mi acaba diye, sordu kendi kendine kaygıyla. Başka raflara geçti ve ikinci rafın üzerinde beklediği mucize gerçekleşti, nereye uzattığını bilmediği için eli bir şeye çarptı ve yere bir sürü küçük kutu düştü. Yere çarp-tıklarında çıkardığı sesi duyduğunda, doktorun karısının neredeyse kalbi duracaktı, bunlar kibrit, diye düşündü. Heyecandan titreyerek eğildi, yeri elleriyle yokladı ve buldu, bu, başka hiçbir kokuyla karıştırılmayacak bir kokuydu ve kutu sallandığında birbirine çarpan kibrit çöplerinin çıkardığı ses, kapağın sürülerek açılması, kibrit çöplerinin fosforlu ucu, bu ucun kutunun pürtüklü kenarına sürtülmesi ve sonunda küçük bir alevin belirmesi, bu alevin sisler içinde parlayan bir yıldız gibi donuk bir ışıkla çevreyi aydınlatması, Tanrım, ışık denen bir şey varmış, benim de onu görebilecek gözlerim, yaşasın ışık.

GÖRMEDİM, DUYMADIM, KONUŞMADIM

H. İsben Önen

Buna benzer bir şeydi herhalde.

Şu bir gerçek ki, her grup insan, kurum, kuruluş kendi içinde bir dünya gibidir; genelleme yapmak gerekirse herkes bir diğnerinin ne söyleyeceğini, nerede nasıl kendini ortaya koyacağını, kimin neyin yanına neyi koyacağını bilir. Örnekler bizi kuru gürültüden uzaklaştıracaktır: ressamlar topluluğunda kimin sergisinde kimlerin boy göstereceğini, hangi yazın adamının kim için övgü dolu yazılar yazarsa, kimin yanında yer alırsa tehlikeden uzak rahat bir yaşam süreceğini, bizim topluluğumuzda da kimin bir sonraki işinde neyle karşılaşabileceğimizi, karşılaşınca da kimin bunun üzerine ne yazabileceğini birileri kestirebilir. Bize özgü bir durum mu -genelde toplum olarak- bilmiyorum ama tepkiler "kestirme" aşamasında kalır, "ben demiştim, bak nasıl yaptı yine?" denebilir, ya da "bu adam da sürekli değişiyor, hiç bir şey beklediğim gibi olmuyor" da denebilir. Denebilir de denebilir...

Yazın alanında "deneme" türü, bu kısırlığı aşmak adına çok önemli bir boşluğu doldurur. Yazar, bir konu ya da şey üzerine, son derece insancıl ve içten bir tavırla -ya da öyle olması beklenir- kendi usunu zorlaya zorlaya, evire çevire, deneye deneye bir yapı kurar. Burada söz ettiğim kestirmeler, her hangi bir şey üzerine -ki bizim mesleğimizde bu şeyler resim, müzik, şiir, yontu, sosyal bilimler, fizik, matematik vb. hemen hemen tüm alanları içinde barındırır- kendimizi hırpalayarak, yorarak, zorlayarak, kendi düşüncemizi kurmak ve paylaşımını sağlamak ile aşılabılır. Bir yapının önünden geçerken "Bu bina tam bir rezalet!" ya da "bu resmi hiç bana göre değil!" demek, yeryüzündeki en kolay şeylerden biridir, hele de gün gibi açıksa. Bir ürün üzerinde görüş bildirmek bu kadar kolay olabildiği gibi, durumun ciddiyetini anlayınca aksi de anlaşılabilir. Çünkü son ürün aynı zamanda süreci de içerir, ve sürece ürün sahibi kadar pek çok kişi, iç ve dış pek çok etken de dahil olur ve sayısız değişken türer. Böyle bir durumda dışarıdan bir gözlemci olarak tutunacak sağlam bir dal bulmak zorlaşır, birden ürünün karşısında ufak kaliveririz. Bu noktada benim okuldaki jüri değerlendirmelerinden edindiğim bir yanlış değerlendirme ve görüş belirtme izlenimine değinmenin yararlı olacağını düşünüyorum: emeğe duyulan saygıyla ürüne duyulan saygının sık sık birbirine karıştırılması. Çok çalışmak her zaman çok yeterli ve duyarlı bir ürünle sonuçlanmaz, kaldı ki bu şekilde değerlendirildiğini ve çok şey ürettiği zaman değerlendirmenin merkezinin nitelikten niceliğe kaydığıнын ayırtına varan kişi, çoğu zaman kendini yinelemeye başlar. Bu durumda hem yapan hem yapılan üzerinde görüş bildiren kendini sağlam kurmuş olmalıdır.

Bir şey üzerine düşünmek onun üzerine kendimizi ekleyerek, başkalarının başka şeyler üretmesini sağlayacak bir yapıya kavuşturmanın ilk şartı onunla karşılaşmaktır. Masa, kapı, kalem, bulut, kedi, Mark Rothko, bardak, Mimar Sinan, Melike Kurtiç, kuş, palamut, Alvaro Siza, şişe, kağıt, demir, Kuzgun Acar... üzerine otursun herkes çlgınca yazılar yazsın demiyorum elbette ama bazı zamanlar bazı şeyler insanın içinde bir burukluk, sızı, heyecan, azgınlık ya da rahatsızlık vs. bırakır, işte o zaman onlarla karşılaşmış olmak size yetmez. Oturup biraz bu içindezdekinin nedenlerini

araştırma ve sorgulamanın ardından sonuç ürün ne olursa olsun bir üretme, yapma eyleminin gerekliliği doğar.

Ben Kuortane'li Aalto ile ilk ne zaman karşılaştım tam da kestiremiyorum ama sanırım temel tasar işleğindeki o güzel derslerden birindeydi. Sürekli yepyeni isimler geçip duruyordu, ben de hızla onları not etmeye çalışıyordum, pek çoğunu yanlış yazıyordum ama izlerini bir şekilde sürüp onlara ulaşıyordum. Geçen günlerde Ankara'daki iki sergi ve serginin son haftasında gerçekleşen konuşmalar sonunda onunla daha da samimi olduk. Bu kez karşılaşma yalnız Aalto özelinde değil koca bir ülkeyle, Finlandiya'yla oldu. Onu, onu çok iyi bilenlerin (Markku Lahti konuşmasının daha başında Aalto hakkında nesnel olamayacağını söylemişti.) ağzından dinlemek çok şeye değerdii doğrusu.

Konferansların ilk ikisi Fin şiiri ve müziği üzerineydi ve ne yazık ki meslektaşlarımızdan neredeyse kimse yoktu. Olasılıklar üzerine düşünmeye başladım: Türk mimarları bu aralar harıl harıl proje üretiyor olabilirlerdi, ya da pek çoğu sanatları ayırtırmıştır ve hepsi kendi çekmecesinde durmaktadır -bunlar asla karıştırılmamalıdır- ve onlar için mimarlık sadece yapı yapmak demek olabilirdi, şiir ve müzikle beslenerek yozlaştırılmamalıdır diye de düşünüyor olabilirlerdi, bazıları popüler kişiliklerin bulunma olasılığının yüksek olduğu, kendilerini daha çok kişiyle gösterebilecekleri ödül törenlerini tercih edebilirlerdi, bir bölümü asırlık tartışmalardan olan ve henüz bir çözüme bağlanamamış olduğu görülen kuram-uygulama ya da idealist-realist karşıtlığıyla debeleniyor olabilirdi ve belki de oturdukları yerden "ya kardeşim biz uygulamacıyız, yapı denetimi, tuğla-çimento karşılaştırmalı fiyatları, cephe kaplamaları ile ilgileniyoruz, niye bunlarla ilgili yararlı seminerler düzenlenmiyor bu ülkede, asıl sorunumuz bu!" diye veryansın etmişlerdi, bazılarının ise dünya umurunda olmayabilirdi -sanırım en masum onlardı-. Son iki gün de ne yazık ki çok az artış olmuştu, sanırım yukarıda belirttiğim ikinci gruptan kişiler dahil olmuştu kalabalığa. Ankara'daki mimarlık öğrencilerinin sayısının oldukça çok olmasına karşın neredeyse kimse yoktu, ben de bunu gelecekte yukarıda belirttiğim grupların daha da kabarcığının belirtisi olarak saydım. Bürolarda çalışan arkadaşlardan izin alıp gelenler olmuştu, demek ki onların da bu anlamda özürlü olamazdı. Pek çok basın organına zaten diyecek bir şey yok, müthiş bir yozlaşma ve duyarsızlık almış başını gidiyor.

Bu yazının sonrasında, pek çok eleştiri alacağım konusunda da ciddi şüphelerim var. Şunu belirtmeliyim: "uygulamayı küçümsedi!", "yapı denetiminin önemini bile bilmiyorken nasıl...?", "ben hastaydım o halde nasıl...?", "Türk Mimarları'na nasıl olur da harıl harıl...?", "senin yaşın kaç başın kaç...?", "e sende şu şu toplantıda yoktun, hadi bakalım...!", "sen hiç mi öğrenci olmadın?", "kuram-uygulama, idealizm-realizm tartışmalarını bir kalemde geçti, oysa filozoflar...!", "mimarlık sanat mı ki?!", "kendini şair ya da ressam sanan entelektüel mimarlar yüzünden bu ülke bugün...!", "artık lütfen mimarlıkla ilgili yazılar çıksın şu bültende...!" şeklinde özetlenebilecek eleştiriler gelirse bu yazı başarısız olmuş demektir.

KAMU HİZMETİNDE MİMARLIĞA TANIKLIK - I İLLER BANKASI

Mimarlar Odası Ankara Şubesi, 38.Dönem çalışma programı kapsamında kamu işyerlerinde örgütlü olan işyeri temsilcileri aracılığıyla, kamudaki birikimin oda ortamına aktarılması için "**Kamu Hizmetinde Mimarlığa Tanıklık**" başlıklı bir dizi etkinlik planlamıştır. İlki 30 Nisan 2004 tarihinde İller Bankası İşyeri Temsilciliği'nin organizasyonu ile gerçekleştirilen etkinliğe, İller Bankası İmar ve Planlama Daire Başkan yardımcısı Tülin YOĞURTÇUOĞLU konuşmacı olarak katılmıştır. İller Bankası'nın kuruluşundan bu güne kadar olan çalışmalarının anlatıldığı ve İller Bankası'nın kurulma nedenleri ve yeni işlev değişikliklerine ilişkin değerlendirmelerin yapıldığı etkinlikte ayrıca İller Bankası'nın yaptığı işlerle ilgili, paftalar ve kitaplar sergilendi. Etkinlik kitapçık olarak hazırlanarak bültenimizin eki olarak elinize ulaşacak.

26-27 HAZİRAN 2004 ÇORUM/ HATTUŞA/ ALACAHÖYÜK GEZİSİ TMMOB MİMARLAR ODASI ANKARA ŞUBESİ

26 HAZİRAN 2004 CUMARTESİ

- 05:00 Ankara'dan hareket
- 07:00 Sungurlu'da Mavi Ocak'ta kahvaltı
- 09:00 Hattuşa Boğazkale'ye hareket
- 11:00 Alacahöyük'e hareket
- 13:30 Katipler Konağında öğle yemeği
- 15:00 Çorum Büyük Otele yerleşim
- 17:30 Serbest zaman
- 19:30 Akşam yemeği

27 HAZİRAN 2004 PAZAR

- 07:30 08:30 Otelde kahvaltı
- 09:00 Çorum/Şehir turu
- 13:00 Öğlen yemeği
- 14.00 Ortaköy Şapınova ve İncesu Kanyonu hareket
- 18.00 Ankara'ya hareket

Gezi Ücreti Kişi Başı :100.000 (Yüzmilyon)
Son Başvuru Tarihi : 18 Haziran 2004
Katılım için 417 86 65/ 2'den Bilge Canan Duman'a başvurunuz.

TEKNİK VE KÜLTÜREL GEZİLER

38. Dönem Çalışma Programında yer aldığı üzere iki yıl boyunca teknik ve kültürler arası etkileşim için bir dizi etkinliklerin planlaması devam etmektedir. Yılda bir kere kapsamlı gezi (7-8 günlük), bir kere yurtdışı gezisi ve planlandığı ölçüde ayda bir gezi organizasyonu yapılması düşünülmektedir. Her etkinlikte mimarlık ortamıyla sonrasını paylaşmak için gittiğimiz yer ile ilgili arşiv oluşturuyoruz. Slayt gösterileri, fotoğraf sergileri, kimbilir belki de kısa bir belgesel yapmayı planlıyoruz. İlki 23-25 Nisan'da İstanbul ve Milli Saraylar olarak gerçekleştirilen etkinlik, 22-23 Mayıs tarihlerinde "**Tacın Gizemli Şehri Amasya**" ile devam ediyor. 26-27 Haziran tarihlerinde yapılacak **Çorum Hattuşa ve Alacahöyük** gezisinin ayrıntılı bilgisini bültenimizin bu sayısında bulacaksınız. 23-30 Ağustos tarihleri arasında **Doğu Karadeniz Gezisi** ve Kasım ayının Ramazan Bayramı'na denk gelen günlerinde **Mısır** ya da **Prag Gezisi** organizasyon çalışmaları ise devam etmektedir.

Gezmek görmek ve kültürler arası etkileşimi bizimle paylaşmak, yeni yerler önermek ve organizasyon süreçlerine katılmak isterseniz bizimle iletişime geçmeniz yeterli olacak.

İletişim için: 417 86 65/2'den Bilge Canan Duman

GEZGİN MİMARLAR

ODA'DA KİTAP TANITIMI: ŞEHRİN ZULASI, ANKARA KALESİ

"..... yağmuru kaledde yaşamayı bir başka sevdim. Yağmura güzelliğini verenin Kale olduğunu iddia etmiyorum. Yağmurun güzelliğinin nereden geldiğini Edip Cansever'den öğrenmişim: Sanki nedir bir yağmurun güzel olması Sahi bir yağmurun güzel olması Yağarken kendine seveerek bakmasından ..... yağmurun yağarken kendine seveerek baktığını bütün sessizliği ve berraklığıyla kaledde gördüm, her damlanın yere düşmeden bir önceki anına bakıp bakıp kendisini sevmesini sevmeyi ve hepsini birden sevmeyi en iyi Kale'de öğrendim..."
Şehrin Zulası, s:310

Ankara Kalesi üzerine/hakkında tıpkı kalenin kendisi gibi dağınık, karmaşa içinde bir kitap "Şehrin Zulası". Güven Tunç ve Figen Özbay'ın "Kalenin Bekçileri" albümüyle başlıyor, Akın Atauz, Asuman Türkün ve Zuhal Ulusoy'un makaleleri ile sürüyor kitap. Necdet Teymur ise, kaleyi korumaya ve imar etmeye dönük projelendirme süreçlerinin eleştirisini "proje" olarak sunuyor. Mithat Sancar ve Gürsel Korat kendi "Kale"lerini anlatmışlar.

Kitap, İletişim Kitapevi'nin "Memleket Kitapları" serisinin sekizinci kitabı olarak Mayıs 2004'te, henüz yayınlandı.Yine , yeni bir Ankara Kitabı... 18 Haziran 2004'te yazarlarının, Güven Tunç, Figen Özbay, Akın Atauz, Mithat Sancar, Asuman Türkün Erendil, Gürsel Korat ve kitabın editörü Tanıl Bora'nın katılımıyla kitap üzerine tartışacak, konuşacak ve düşüncelerimizi paylaşacağız. Aynı gün, Kalenin Bekçileri başlıklı fotoğraf albümünün sergisi de Mimarlar Odası Toplantı salonunda açılacaktır.

"Şehrin Zulası"ndan Ankara'ya dair düşünce aşımaya davet ediyoruz.

18 Haziran 2004, saat: 18.30,
Yer: Mimarlar Odası Toplantı Salonu.

ARMADA'YA ULUSLARARASI ÖDÜL

International Council of Shopping Centers-ICSC tarafından yılda bir kez düzenlenen ve her alışveriş merkezinin bir kez aday olabildiği yarışmaya katılan ARMADA Alışveriş ve İş Merkezi, 34 alışveriş merkezi arasında finale kalarak 21 Nisan 2004 tarihinde Roma'da yapılan konferans sonunda Avrupa'nın en iyi alışveriş merkezi seçildi. Alışveriş Merkezleri Oscarları olarak bilinen ödül, "Small New Centre " kategorisinde finale kalan; Parade (Nootrop-Hollanda), Metro City(İstanbul-Türkiye), Volme Galerie (Hagen- Almanya) alışveriş merkezleri arasından sıyrılmayı başardı. Armada'nın Avrupa birincisi olması, Las Vegas'ta yapılacak Dünya Şampiyonası'na katılacağı yarışmanın ve 2005'te yapılacak olan uluslararası alışveriş merkezleri dünya konferansının Türkiye'de yapılmasını da sağlamış oldu.

1957 de kurulan ICSC sadece Amerika'da 44 000 üyesi olan ve 70'den fazla ülkede üyeleri olan, alışveriş merkezi sahipleri,yöneticiler, pazarlama uzmanları, yatırımcılar ve daha birçok alandan profesyonelleri bir araya getiren bir kurum. Kuruluş amacı alışveriş merkezlerinin kent içinde büyük birer kuruluş olmasıdır.

Yarışmada göz önüne alınan; yerleşim, planlama, mimari, yapı, kiralama stratejisi, müşteri bağımlılığı, yatırım geri dönüşü ve diğer alışveriş merkezlerine örnek teşkil etme kriterlerinin yanı sıra, yapının diğer olumlu yönleri; yerleşik satış sistemi içinde mükemmel bir mağaza organizasyonu, birçok yeni markayı öncü çözümlerle tanıtmak ve yapıyı bir kentsel merkeze ve simgeye dönüştürmek olarak açıklanmıştır.

Mimarlık Alanı Yeniden Düzenleniyor: "Mesleki Yeterliliklerin Düzenlenmesi ve Tanınması Hakkında Kanun Tasarısı Taslağı"

Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı'nda "Kişilerin Serbest Dolaşımı" bölümünde öncelik olarak mesleki niteliklerin karşılıklı tanınması yer almaktadır. Avrupa Birliği (AB) Genel Sekreterliği tarafından, "Mesleki Yeterliliklerin Düzenlenmesi ve Tanınması Hakkında Kanun Tasarısı Taslağı" çalışmasına başlandı.

Taslak hazırlanırken Avrupa Komisyonu tarafından Avrupa Parlamentosu'na sunulan 12 Mart 2002 tarihli "öneri taslak" niteliğindeki COM 2002 (119) direktifi esas alınıyor. Avrupa Komisyonu bugüne kadar yürürlükte olan tüm sektörel direktifleri kaldırarak, bunların hükümlerini Avrupa çapında 400'den fazla meslekte, mesleki tanınma konusunu düzenleyen tek bir direktifi yürürlüğe sokma konusunda çalışıyor. 400'den fazla mesleğin mesleki tanınırlığının tek bir direktifle düzenlenmesine, bugüne kadar kendi özel niteliklerini yansıtan düzenlemelere sahip mesleklerin temsilcileri tarafından tepki gösteriliyor.

Mesleki yeterliliklerin tanınmasına ilişkin direktif esas olarak, AB üyesi ülkeler arasında hizmetlerin serbest dolaşımını sağlamayı, serbest dolaşıma giren meslek mensuplarının mesleğini icra edebilmesi için gereken eğitim ve iş deneyimi koşullarını belirlemeyi, insan sağlığını ve hizmet alanını üst seviyede korumayı amaçlıyor.

Bu direktif esas alınarak hazırlanan yasa ile temel olarak amaç, AB 'ye girilmesi durumunda üye ülkelerdeki serbest dolaşıma giren meslek mensuplarının ülkemizde mesleğini icra edebilmesi için gereken eğitim ve iş deneyimi konularının belirlenmesi, hizmet sunulan yerdeki yerleşme ve iş yapma koşullarının, hizmet alanına karşı yükümlülüklerinin belirlenmesi ve üye ülkelerin bu konularda belirlediği genel kabul ve istisnaların kabul edilmesi olarak belirlenmiş.

Dayanak olarak alınan AB direktifinde de ifade edilen; insan sağlığı, çevre ile doğrudan ilişkili tıp, hemşirelik, dişçilik, veterinerlik, ebelik, eczacılık ve

mimarlık gibi temel meslekler, tasarı yasada özel bölümlerde doğrudan düzenlenmiş.

TMMOB, Sağlık Bakanlığı, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, İş Kur, YÖK, Türk Tabipler Birliği, Türk Dış Hekimleri Birliği gibi kuruluşların temsilcilerinin katılımıyla süren yasa çalışmalarında, meslek eğitimi, meslek alanı düzenlemeleri vb. konularda da üniversitelerin görüşlerine başvuruluyor. AB Genel Sekreterliği'nin, Mimarlık alanının düzenlenmesi ile ilgili YÖK'e ilettiği çalışma talebi sonucunda ODTÜ, İTÜ, Yıldız Teknik Üniversitesi, Mimar Sinan Üniversitesi görevlendirilmiş, Üniversitelerin mimarlık fakültesi dekanlıkları ve bölüm başkanlıkları da kendi bünyelerinde çalışma grupları oluşturarak çalışmalara başlamışlar. Bu çalışmalar esnasında Mimarlar Odası'nın ilgili komite ve komisyonlarıyla ortak toplantılar yapılmış, konuya ilişkin platformlarda üretilen belgeler derlenerek, üniversitelerin mimarlık fakültesi dekanlıklarına, bölüm başkanlıklarına, ilgili çalışma gruplarına ve AB Sekreterliği'ne iletilmiş.

Mimarlık eğitimi ve mimarlık alanının düzenlenmesine ilişkin Oda görüşlerini içeren raporu Mimarlar Odası

ÜYELERE e-posta HİZMETİ

Mimarlar Odası Genel Merkezi Oda'ya kayıtlı tüm üyelere e-posta vermeye başlamıştır. E-posta sunucusundan 10 MB'lık alanın kullanımına olanak sağlayan adresler isimsoyad@mimarlarodasi.org.tr şeklinde verilecektir. E-posta adresi alabilmek için Şubemize başvurmanız ve talep formu ile ekli sözleşmeyi doldurmanız gerekmektedir.

Çizgilerle Deprem Albümü
Leman Kitapları

MESLEKİ DENETİM YAPILAN PROJELERİN İLÇELERE VE AYLARA GÖRE DAĞILIMI

	AKYURT	ALTINDAĞ	DAYINDIRLIK	ÇANKAYA	ETİMESGUT	GÖLBAŞI	MAMAK	SİNCAN	YENİKENT	Y.MAHALLE
NİSAN-2004	1	12	1	75	36	1	47	52	2	29
01-24 MAYIS-2004	1	0	2	50	52	1	32	23	1	41

2004 YILI NİSAN AYINDA TOPLAM 256, 01-24 MAYIS TARİHLERİ ARASINDA TOPLAM 209 PROJENİN SÜREMİZCE MESLEKİ DENETİM YAPILMIŞTIR

AÇIKLAMA	19/04/2004 E DEVİR		01/05/2004-21/05/2004 ARASI HAREKİLER						24/05/2004 E DEVİR	
	(1) MEVCUTLAR VE	(2) BOÇLAR	GELİMLER		GİDERLER		(7) ÖZENEK BORÇLAR	(8) YENİ BORÇLAR	MEVCUTLAR VE	KALAN BORÇLAR
			(3) ALACAK TAHAKKUKU	(4) HAKİT (Kasa Banka+Viz) Banka+Viz)	(5) ALACAK TAHSİLATI	(6) HAKİT				
Devir Kasa	744.887.075									464.939.371
Devir Banka	15.004.066.556									17.533.712.476
Devir Vize	46.385.240.334									55.151.480.334
Birimlerden % 25 Alacak	64.113.322.012		10.229.475.000		19.410.700.000					54.932.097.012
Üye Kayıt Ödemeleri				120.000.000						
Üye Aidatları				18.025.820.000						
Mesleki Denetim				45.044.800.000						
Bilgisizlik				912.000.000						
Büro Tes. Yen. ve Açma				1.680.000.000						
Belge Satışları				1.030.000.000						
Bilgisayar kurs giderleri				3.949.000.000						
Yayın Satış				246.500.000						
Merkez adına Mühür tahsilatı				175.000.000						
Merkez adına Kira tahsilatı				220.000.000						
Bilgisizlik adına tahsilat				912.000.000						
Minaria Der. Adına tahsilat		100.700.000								100.700.000
Plaket töreni		6.032.000.000				4.070.750.000	1.067.900.000			4.965.900.000
Anayasa Gezisi				3.185.000.000		3.529.999.999				
Konya Gezisi		326.000.000					326.000.000			0
İstanbul Gezisi		4.456.764.000		2.340.000.000		60.000.000	4.456.764.000			0
Lokal Avans İadesi				1.953.652.882						0
Lokal Avansı						4.295.000.000				
Genel Kurul Harcamaları		5.159.484.797					4.000.000.000			1.159.484.797
Profesyonel çalışan sekreter üye ücreti						2.278.000.000				
Yönetici Yollukları		1.050.000.000				315.000.000	1.000.000.000	290.000.000		340.000.000
Kahve+Çay										
Çiçek+Yemek İmanı		1.352.353.343				2.270.306.441	500.000.000	885.000.000		1.737.353.343
Konferans Sempozyum		22.923.461.608		9.086.000.000		8.197.384.415	8.722.270.080	5.616.996.000		19.816.187.528
Personel Ücretleri						20.669.757.241				
Bilgisayar kurs giderleri		143.960.000				1.448.239.610				143.960.000
Personel Yollukları						166.000.000				
Posta-Kargo-Telefon-İnternet		6.701.454.841				1.655.662.651	6.574.000.000	10.640.541.200		10.047.996.121
Kartlıya		3.851.359.273				134.962.500	1.009.740.000	1.708.285.340		4.349.904.613
Ödenen KDV						355.886.442				
Ödenen Muhtasar						1.759.992.805				
Ödenen SSK						6.000.000				
Bina İşletme Giderleri		5.021.110.540				1.555.350.000	2.732.045.400			2.289.065.140
Yayın ve Yayın Alım Giderleri		17.836.867.206				822.500.000	8.238.980.000	4.324.910.080		13.922.797.366
Genel Merkez % 20 pay		72.856.143.000			7.838.380.000		4.596.082.882	35.715.145.680		96.136.815.788
Mülki						74.550.000				
Bilgisizlere Ödenen						394.500.000				
TOPLAM	127.047.515.977	147.701.458.688	10.229.475.000	88.909.772.882	27.249.080.000	54.880.742.304	43.223.792.362	59.188.878.380	128.082.229.193	155.828.164.706
	226.186.763.859									
	226.186.763.859									
	0									

Lokal Avans İadesi'nde gözükten yeni borç, sehven yazılmış olup Yayın ve Yayın Alım Giderlerinde olması gerekmektedir.